

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

OSMANCIK'IN (ÇORUM) BEŞERİ VE EKONOMİK
COĞRAFYASI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN **HAZIRLAYAN**
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÇAĞLIYAN **Suzan KANCA**

ELAZIĞ – 2015

“T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

OSMANCIK’IN (ÇORUM) BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÇAĞLIYAN

HAZIRLAYAN
Suzan KANCA

Jürimiz,tarihinde yapılan seminer savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezi oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

- 1.Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÇAĞLIYAN (Danışman)
2. Yrd. Doç. Dr. Handan ARSLAN
3. Yrd. Doç. Dr. Bülent GÜNER

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim KurulununTarih veSayılı kararıyla bu tez onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zahir KIZMAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Osmancık'ın (Çorum) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası****Suzan Kanca****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Coğrafya Anabilim Dalı****Türkiye Coğrafyası Bilim Dalı****Elazığ-2015, Sayfa: XV + 117**

Osmancık, Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nde yer alır. İdari olarak Çorum iline bağlı bir ilçedir. Osmancık'ın yüzölçümü 2518 ha.'dır. Osmancık kuzey ve kuzeydoğuda Samsun, doğuda Amasya, güneyde Çorum merkez ilçesi, güneybatıda İskilip, kuzeybatı da ise Kargı ilçeleri ile çevrilidir. Karadeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi'ni batıya bağlayan yol olan D-100 üzerinde bulunan Osmancık, İç Anadolu Bölgesi ile Samsun-İstanbul yollarının kavşak noktasıdır.

Osmancık İstanbul, Erzurum ve devamı İran'a kadar uzanan tarihi İpek Yolu'nun üzerindedir. Bu nedenle bu önemli stratejik konumu nedeniyle tarihte sürekli istilalara maruz kalmış ve sürekli el değiştirmiştir.

Osmancık'ın en büyük akarsuyu Kızılırmak'tır. Bu nehrin Osmancık'ın mülki hudutları içerisindeki uzunluğu 80 km.'dir.

Osmancık İç Anadolu ve Karadeniz arasında geçiş iklimi olduğundan ılıman iklim yapısına sahiptir. Genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise ılık ve yağışlıdır.

Osmancık'ın 2014 merkez nüfusu 27.879'dur. Osmancık özellikle son yıllarda gelişip büyümüş ve şehir fonksiyonu kazanmıştır. Osmancık, 2014 nüfus verilerine göre nüfus miktarı bakımından Merkez ilçe ve Sungurlu'dan sonra 3. sırada yer almaktadır. Yüzölçümü bakımından ise 5.sıradadır.

Osmancık'ın ekonominde tarımın önemi azalmaktadır. Osmancık ilçesinde toprakların 12.333 hektarında ziraat tarımı yapılmaktadır. Ziraat alanlarının önemli bir

III

yer tutmamasının nedeni; ziraatın üçüncü sırada bir öneme sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü çok emek isteyen ve az gelir getiren tarımda çalışmak yerine halk farklı iş kollarında çalışmayı tercih etmektedir. İlçenin ekilebilir tarım arazilerinden elde edilen tarım ürünlerinin ilçe ekonomisine katkısı bakımından ilk sırada çeltik gelmektedir. Osmancık pirinciyle tanınan bir yerleşme olmasına rağmen pirinç için ayrılan tarım alanı her geçen gün azalmaktadır.

Osmancık'ta sanayi yeni yeni gelişmektedir. Var olan sanayi toprak sanayi ve tarımsal ürünlere dayalı fabrikalardan oluşmaktadır. Son yıllarda bunlara tekstil fabrikaları ile süt ve süt ürünleri fabrikaları da eklenmiştir.

İlçe merkezinde doğal ve beşeri faktörler nüfusun dağılışını ve yerleşme yoğunluğunu etkilemektedir. Genellikle akarsu kenarları pirinç tarımına ayrılmış yerlerdir. Buralarda nüfus az, yerleşme dokusu ise seyrek. Osmancık'ta yerleşme dokusu ve nüfus hidrografik özelliklere bağlı olarak dağılış göstermektedir.

Anahtar Kelime: Coğrafya, Şehir, Osmancık, Kızılırmak, Çorum, Pirinç.

ABSTRACT

Master Thesis

The Human and Economic Geography of Osmancık (Çorum)

Suzan Kanca

The University of Fırat

The Institute of Social Sciences

The Department of Geography

Turkey Geography Discipline

Elazığ-2015, Page: XV + 117

Osmancık is located in the Central Black Sea of the Black Sea Region. As administrative, it is a district which is depend on the province Çorum. Osmancık of the district is 2518 ha. Osmancık is surrounded by Samsun in the north and northeast, Amasya in the east, Çorum Central district in the south, İskilip in the southeast and Kargı district in the northwest. Osmancık, where is on the way called D-100 that connects the Black Sea Region and the Eastern Anatolia to the west, is the junction of the roads of the Central Anatolia Region and Samsun-İstanbul.

Osmancık is on the Silk Road which its history dates back to Istanbul, Erzurum and Iran. Therefore, due to this important strategic position, it has been exposed to continuous invasions and constantly changed hands in the history.

Osmancık has a quite extensive river network. The largest river of this network is the Kızılırmak. The length of this river in the territorial boundaries of Osmancık is 80 km.

Osmancık has a temperate climate because of being transitional climate between the Central Anatolia Region and the Black Sea Region. In general, summers are hot and dry, winters are mild and rainy.

The 2014 central population of Osmancık is 27.879 Osmancık especially has developed and grown in recent years and won its city function. According to the 2014

population data, Osmancık has taken the third place after the Central district and Sungurlu in terms of the amount of population. It is in the fifth place in terms of area.

Agriculture in Osmancık is an activity in the third plan after the industry and services. Agricultural farming is done only on the 12.333 hectares of land of Osmancık. The reason of agriculture farming holding an important place is due to the fact that agriculture has a significance in the third place. Because, instead of working in agriculture which requires much effort and benefits low incomes, most people prefer working in different jobs. Paddy comes the first place from agricultural products derived from arable land of the town in terms of contribution to the economy of the district. Although being a settlement famous for its Osmancık rice, land area allocated to rice is decreasing every day.

The industry in Osmancık is newly developing. Existing industry is consisting of land industrial and factories based on agricultural products. The textile factories and milk and dairy product factories have been added to these in recent years.

Natural and human factors in the town center affects the distribution of population and settlement density. Generally stream edges are places devoted to rice farming. The population is small, and the settlement pattern is rare in these areas. Settlement pattern and population in Osmancık shows the distribution depending on the hydrographic features.

Key Words: Geography, City, Osmancık, Red River, Corum, Rice.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
GRAFİKLER LİSTESİ	X
HARİTALAR LİSTESİ	XII
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	XIII
ÖNSÖZ	XV

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Yöntem.....	7
1.3. Daha Önce Yapılmış Çalışmalar	7

İKİNCİ BÖLÜM

2. OSMANCIK'TA ŞEHİRLEŞMEYİ ETKİLEYEN DOĞAL FAKTÖRLER.....	9
2.1.Doğal Faktörler	10
2.1.1. Yeryüzü Şekilleri	10
2.1.2. Hidrografya	14
2.1.3. İklim	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. OSMANCIK'IN NÜFUS ÖZELLİKLERİ.....	22
3.1.Nüfusun Gelişimi ve Nüfus Artışı.....	26
3.2. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunluğu.....	31
3.3. Nüfusun Sosyo-Ekonomik nitelikleri	41
3.3.1. Nüfusun Cinsiyet Yapısı	41
3.3.2. Nüfusun yaş yapısı.....	42
3.3.3. Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durumu	48
3.3.4. Osmancık'ta Nüfusun Ekonomik Yapısı	52
3.4. Nüfus Hareketleri	61

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. OSMANCIK'IN YERLEŞME ÖZELLİKLERİ.....	62
4.1. Osmancık'ın Kuruluşu ve Gelişmesi.....	62
4.1.1. İlk Kuruluş ve 1860 Yılına Kadar Olan Gelişme Dönemi.....	65
4.1.2. 1860 – 1924 Yılları Arasındaki Gelişim Dönemi.....	66
4.1.3. 1924 – 1980 Yılları Arasındaki Gelişim Dönemi.....	66
4.1.4. 1980 – 2000 Yılları Arasındaki Gelişim Dönemi.....	67
4.1.5. 2000'den Sonraki Gelişim Dönemi	67
4.2. Meskenlerin Özellikleri	72
4.2.1. Meskenlerin Fiziksel Özellikleri	72
4.2.2. Meskenlerin Fonksiyonel Özellikleri.....	73

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. OSMANCIK'IN FONKSİYONEL ÖZELLİKLERİ	74
5.1.Osmancık'ın İdari Fonksiyonu.....	78
5.2. Osmancık'ın Eğitim ve Kültür Fonksiyonu	81
5.3. Osmancık'ın Sağlık Fonksiyonu	87
5.4. Osmancık'ın Ekonomik Fonksiyonu	89
5.4.1. Sanayi Fonksiyon Özellikleri	89
5.4.2. Ticaret Fonksiyon Özellikleri.....	91
5.4.3. Tarım Fonksiyon Özellikleri	98
5.4.4. Ulaşım Fonksiyon Özellikleri.....	103

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER	108
BİBLİYOGRAFYA.....	112
EKLER	116
ÖZGEÇMİŞ	117

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Çorum İline Bağlı İlçe Merkezlerinin Nüfusları ve Yüzölçümleri	5
Tablo 2: Osmancık'ta Aylık Minimum Sıcaklık Durumu (°C)	16
Tablo 3: Osmancık'ta Aylık Maksimum Sıcaklık Durumu (°C)	17
Tablo 4: Osmancık'ta Aylık Ortalama Sıcaklık Durumu (°C)	18
Tablo 5: Osmancık'ta Aylık Ortalama Yağış Durumu (mm.)	19
Tablo 6: Osmancık'ta Aylık Ortalama Nisbi Nem Durumu (%)	20
Tablo 7: Osmancık'ta Nüfusun Gelişimi	24
Tablo 8: Osmancık'ın Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artış Miktarı, Nüfus Artış Hızı (%0), Nüfus Artış Oranı(%), Yıllık Ortalama Artış Miktarı	26
Tablo 9: Osmancık'ın Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artış Oranları	27
Tablo 10: Türkiye-Çorum-Osmancık Şehir Nüfusları ve Artış Hızları.....	29
Tablo 11: Osmancık Şehir Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Çorum ve Türkiye Şehir Nüfusuna Oranı.....	30
Tablo 12: Çorum İlçe Merkezlerinin Nüfus Miktarları	30
Tablo 13: Osmancık'ta Mahallelere Göre Nüfus ve Konut Yoğunlukları	32
Tablo 14: Osmancık Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cinsiyet Bölünüşü	41
Tablo 15: Osmancık'ta Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Bölünüşü	43
Tablo 16: Osmancık'ta Nüfusun Yaş Gruplarına Bölünüşü	44
Tablo 17: Osmancık'ta Nüfusun Yaş Gruplarına Bölünüşü	45
Tablo 18: Osmancık'ta Nüfusun Yaş Gruplarına Bölünüşü	47
Tablo 19: Osmancık'ta Nüfusun Okuma Yazma Durumu	48
Tablo 20: Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durumu	49
Tablo 21: Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durumu	50
Tablo 22: Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durum.....	51
Tablo 23: Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Dağılışı.....	52
Tablo 24: Türkiye, Çorum ve Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Dağılımı..	53
Tablo 25: Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Dağılışı.....	54
Tablo 26: Osmancık'ta İşgücü Durumu	56
Tablo 27: Osmancık ilçesinde çeltik üretimi	58
Tablo 28: Osmancık ilçesinde türlerine göre hayvan sayısının dağılımı.....	58
Tablo 29: Osmancık'ta Aktif Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü	59

Tablo 30: Osmancık İlçe Merkezinde Bulunan Resmi Kurum ve Kuruluşlar ile Çalışan Sayıları.....	79
Tablo 31: Osmancık’a İdari Olarak Bağlı Olan Köyler	80
Tablo 32: Osmancık’ta Yer Alan Eğitim Kurumlarının Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayıları.....	83
Tablo 33: Osmancık’ta Küçük Ticarethanelerin Türü ve Sayısı.....	92
Tablo 34: Osmancık’ta Büyük Ticarethanelerin Türü ve Sayısı.....	93
Tablo 35: Osmancık’ta Ticarethane Türlerinin Oransal Bölünüşü	94
Tablo 36: Osmancık İlçesinde Genel Arazi Kullanım Durumu.....	100
Tablo 37: Osmancık İlçesinde Tarla Ürünlerinin Ekilen, Hasat Edilen Alanları ile Üretim ve Verimi	101
Tablo 38: Osmancık İlçesinde Kuru Tarım Alanlarının Ürünlere Göre Bölünüşü	101
Tablo 39: Osmancık İlçesinde Sebze Tarım Alanlarının Ürün Gruplarına Göre Bölünüşü	102
Tablo 40: Osmancık İlçesinde Meyve Ağacı Sayısının Türlere Göre Bölünüşü	103
Tablo 41: Osmancık’ın Çevre Yerleşim Merkezlerine Uzaklıkları	107

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Çorum İline Bağlı İlçe Merkezlerinin Nüfus Oranları.....	6
Grafik 2: Osmancık'ta Aylık Minimum Sıcaklık Grafiği	16
Grafik 3: Osmancık'ta Aylık Maksimum Sıcaklık Grafiği	17
Grafik 4: Osmancık'ta Aylık Ortalama Sıcaklık Grafiği	18
Grafik 5: Osmancık'ta Aylık Ortalama Yağış Grafiği.....	19
Grafik 6: Osmancık'ta Aylık Ortalama Nisbi Nem Grafiği	20
Grafik 7: Osmancık'ta Nüfusun Gelişimi	25
Grafik 8: Osmancık'ın Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artış Oranları	28
Grafik 9: Türkiye-Çorum-Osmancık Şehir Nüfusları ve Artış Hızları	29
Grafik 10: Çorum İlçe Merkezlerinin Nüfus Miktarları.....	31
Grafik 11: Osmancık'ta Nüfusun Sayım Yıllarına Göre Cinsiyet Bölünüşü	42
Grafik 12: Osmancık'ta Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Bölünüşü	43
Grafik 13: Osmancık'ta Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Bölünüşü	43
Grafik 14: Osmancık'ın Nüfus Piramidi	45
Grafik 15: Osmancık'ın Nüfus Piramidi	46
Grafik 16: Osmancık'ın Nüfus Piramidi	47
Grafik 17: Osmancık'ta Nüfusun Okuma Yazma Durumu	49
Grafik 18: Osmancık'ta Nüfusun Okuma Yazma Durumu	49
Grafik 19: Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durumu	50
Grafik 20: Osmancıkta Nüfusun Eğitim Durumu	51
Grafik 21: Osmancık'ta Nüfusun Eğitimi	52
Grafik 22: Türkiye-Çorum ve Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Bölünüşü	53
Grafik 23: Türkiye-Çorum ve Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Bölünüşü	53
Grafik 24: Osmancık'ın Fonksiyonel Analiz Grafiği	54
Grafik 25: Türkiye, Çorum ve Osmancık'ın Fonksiyonel Analiz Grafiği	55
Grafik 26: Osmancık'ta İşgücü Durumu	56
Grafik 27: Osmancık'ta İşgücü Durumu	57
Grafik 28: Osmancık'ta İşgücü Durumu	57
Grafik 29: Osmancık'ta Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü	59

Grafik 30: Osmancık'ta Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü	60
Grafik 31: Osmancık'ta Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü	60
Grafik 32: Osmancık'ta Ticarethanelerin Türlerine Göre Oransal Bölünüşü	94
Grafik 33: Osmancık İlçesinde Genel Arazi Kullanımının Oransal Bölünüşü	100

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Araştırma Alanının Lokasyon Haritası.....	4
Harita 2: Osmancık ve Yakın Çevresinin Jeoloji Haritası	12
Harita 3: Araştırma Sahasının Topografya Haritası	13
Harita 4: Osmancık Mahalleleri	36
Harita 5: Osmancık Şehrinin Kuruluş Yeri	37
Harita 6: Osmancık Nüfus Dağılışı Haritası.....	38
Harita 7: Osmancık'ta Mahallere Göre Nüfus Yoğunluğu Haritası	39
Harita 8: Osmancık'ın Mahallelere Göre Konut Yoğunluğu Haritası.....	40
Harita 9: Osmancık'ın Tarihi Gelişim Haritası	69
Harita 10: Osmancık'ın Şehir İçi Arazi Kullanım Haritası.....	77
Harita 11: Osmancık'ta Merkezi İş ve Ticaret Sahaları Haritası	97

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Foto 1: Osmancık'ın 1860'lı Yıllardaki Görünümü	2
Foto 2: Osmancık'ın 2015 Yılına Ait Bir Görünümü.....	5
Foto 3: Osmancık'ta Bulunan Tarihi Kandiber Kalesi	6
Foto 4: Şehri İkiye Ayıran Kızılırmak'ın Kuzeyinden Bir Görünüm	14
Foto 5: Kızılırmak'tan Bir Görünüm	15
Foto 6: Kızılırmak'ın Osmancık Geçişi.....	15
Foto 7: Osmancık'ın Kuzeyinden Bir Görünüm	21
Foto 8: Osmancık'ta Yer Alan Tarihi Kandiber Kalesi	21
Foto 9: Osmancık'ın Kuzeyinden Bir Görünüm	23
Foto 10: Osmancık Şehrinin Kuzeyinden Bir Görünüm	33
Foto 11: Ulucami Mahallesinden Bir Görünüm	34
Foto 12: Osmancık'tan Geçen Kızılırmak Nehrinden Bir Görünüm	34
Foto 13: Osmancık'ın Kuzeyinde Yer Alan Ulucamii Mahallesinden Bir Görünüm ...	35
Foto 14: Osmancık (Ainswarth'tan) Gravürü	64
Foto 15: Osmancık (Bozoklu Osman Şakir Efendi'den) Gravürü	65
Foto 16: Osmancık'ta Kerpiç Bir Ev. (Yazı Mahallesi)	71
Foto 17: Gemici Mahallesinde Yapımı Süren Modern Binalar.	71
Foto 18: Osmancık'ta Faaliyet Gösteren Tuğla ve Kiremit Fabrikası.....	72
Foto 19: Osmancık'ın İdari Fonksiyon Merkezi Olan Osmancık Kaymakamlığı	78
Foto 20: Osmancık'ın İdari Fonksiyon Merkezlerinden Bir Diğeri Olan Osmancık Belediyesi	79
Foto 21: Osmancık Öğretmenevi.....	84
Foto 22: Hitit Üniversitesi Ömer Derindere Meslek Yüksek Okulu	84
Foto 23: Osmancık Ömer Derindere Anadolu Lisesi	85
Foto 24: Osmancık Belediyesi Tarafından Yaptırılan Halı Saha	86
Foto 25: İmaret Camii.....	86
Foto 26: Akşemseddin Mescit ve Medresesi	86
Foto 27: Baltacı Mehmet Paşa Çeşmesi.....	86
Foto 28: Koyun Baba Türbesi	86
Foto 29: Her Yıl Nisan Ayında Yapılan Hıdırellez Şenliklerinden Bir Görünüm	87
Foto 30: Yapımı 2013 Yılında Tamamlanan Osmancık Devlet Hastanesi.....	88

Foto 31: Tuğla ve Kiremit Fabrikası	90
Foto 32: Pirinç Fabrikası.....	90
Foto 33: Osmancık Küçük Sanayi Sitesinden Bir Görünüm	91
Foto 34: Osmancık'taki Hayvan Pazar	92
Foto 35: Osmancık'taki Sebze Pazarı.....	92
Foto 36: Osmancık'ın İş ve Ticaret Sahalarının Yoğun Olduğu K – G Doğrultusunda Uzanan Org. Ahmet Çörekçi Caddesinden Bir Görünüm.....	96
Foto 37: En İşlek Cadde Olan Org. Ahmet Çörekçi Caddesinden Gece Görünümü	96
Foto 38: Osmancık'ta Pirinç Tarımı Yapılan Arazilerden Bir Görünüm	98
Foto 39: Osmancık'ta Pirincin Ekimi	99
Foto 40: Osmancık'ta Pirincin Bakımı	99
Foto 41: Osmancık'ta Beyaz Altın Olarak Adlandırılan Pirincin Hasat Edilmesi	99
Foto 42: D-100 Karayolunun Doğu Girişinden Bir Görünüm	104
Foto 43: D-100 Karayolunun Doğu Girişinden Bir Görünüm	105
Foto 44: E-80 Karayolunun Yenilenmeden Önceki Görünümü.....	105
Foto 45: E -80 Karayolunun Yenilenmiş Görünümü	106
Foto 46: Osmancık'tan Geçen Karayollarının Görünümü.....	106

ÖNSÖZ

“Osmancık’ın Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” adlı araştırma bir yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bu çalışma aşağıda ifade edilen amaç ve yöntemle oluşturulmuştur.

Osmancık şehrinin Türkiye üzerindeki konumu dahil olmak üzere, şehrin nerede kurulduğu ve kurulma nedenleri tarihi bir süreç içinde değerlendirilmiştir. Aynı şekilde şehrin bugünkü sosyal ve ekonomik yapısı, nüfus ve yerleşme özellikleri gibi unsurları ayrıntılarıyla incelenerek, Osmancık şehrinin temel coğrafi özellikleri vurgulanmak istenmiştir. Bu araştırma özellikle Osmancık şehri ile ilgili bundan önce buna benzer kapsamlı bir çalışma yapılmaması ve beşeri ve ekonomik açıdan Osmancık’ın birçok yönünün bilinmemesi, bu çalışmanın yapılmasındaki temel yönlerden birisi olmuştur.

Şehir yerleşmeleri ve şehir araştırmaları birçok disiplinin inceleme konusu içine girmektedir. Birçok bilim dalı, şehri kendi inceleme prensipleri içinde araştırarak bir takım sonuçları ortaya koymaya çalışır. Bu inceleme, en temel özellikleri ele alma ve mekanın şehir ile olan bağını ortaya koyma şeklinde kendini göstermektedir. Yapılan “Osmancık’ın Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” adlı tezde bu temel yön ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada Osmancık şehrinin konumu ve sınırları, temel fiziki coğrafya özellikleri, şehrin yerleşim yeri seçimi, yerleşme tarihi, şehrin genel nüfus yapısı, yerleşme özellikleri, fonksiyonel yapısı gibi unsurlar ele alınmıştır.

Yüksek lisans çalışmalarım boyunca aldığım dersler dahil olmak üzere tez konusunun belirlenmesinden sonuca varıncaya kadar bütün detaylarıyla desteklerini esirgemeyen tez danışmanım değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÇAĞLIYAN’a gönülden teşekkür ederim. Katkılarından dolayı Coğrafya Bölümü hocalarıma, tüm destek ve yardımlarından dolayı kardeşim Murat BİRLİK’e ve sevgili eşim Erol KANCA’ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

“Osmancık’ın Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” adlı araştırmanın, Osmancık şehrinin sürdürülebilir gelişimine katkı sunan, çözüm önerilerine ışık tutan ve gelecekte bir kaynak olarak insanlara ve bilime fayda sağlayan bir araştırma olmasını temenni ederim.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Araştırma Sahasının Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri

Osmancık şehrinin alanı 2518 hektardır. Çorum iline 59 km. uzaklıkta bulunan Osmancık ilçesi, 34°48' Doğu Boylamı ile 41°58' Kuzey Enlemlerinde yer alır. İlçenin deniz seviyesinden yüksekliği 430 metredir.

Osmancık, Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nde yer alır. İdari olarak Çorum iline bağlı bir ilçedir. Osmancık ilçesi kuzey ve kuzeydoğuda Samsun, doğuda Amasya, güneyde Çorum merkez ilçesi, güneybatıda İskilip, kuzeybatı da ise Kargı ilçeleri ile çevrilidir. Karadeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi'ni batıya bağlayan yol olan D-100 üzerinde bulunan Osmancık, İç Anadolu Bölgesi ile Samsun-İstanbul yollarının kavşak noktasıdır (Harita 1).

Osmancık'ın kuzeyinde Baltacı Mehmet Paşa, Yağsüzen, Belkavak ve Tekmen köyleri ile güneyinde Fındıcak, Ağroğlan ve Karaçay köyleri yer alır. Doğusunda Yenidanişment, batısında ise Durucasu köyleri bulunur.

Osmancık kuzeyde Taşkesen Dağları, güneyde Fındıcak Dağı, doğu İnégöl dağları ile çevrilidir (Harita 1).

Osmancık çok eski devirlerden beri iskân edilmiş bir yerleşme yeridir. Osmancık; İstanbul, Erzurum ve devamı İran'a kadar uzanan tarihi İpek Yolu'nun üzerindedir. Bu nedenle bu önemli stratejik konumu nedeniyle tarihte sürekli istilalara maruz kalmış ve el değiştirmiştir.

Eski bir yerleşim yeri olan yöre, Hitit, Frig, Pers, Roma, Bizans, Danişment ve Selçuklular'ın egemenlikleri altında bulunmuştur. Osmancık'ın Roma ve Bizans dönemlerindeki adının "Pimolisene (Pimoliza)" olduğu bilinmektedir. Sonradan Aflonos, Sorgun ve Osmancık adını almıştır. Osmancık 1423 yılında Amasya'ya, 1596 yılında Çorum Sancağı'na, 1864 yılında yeniden Amasya'ya bağlanmış ve 1924 yılında Çorum'un bir ilçesi olmuştur.

Van Flatwell, Osmancık'taki Kandiber Kalesi'nin doğu yamaçlarında gördüğü eski kaya mezarları ve taş odaların çok eski bir yerleşmenin delili olduğunu belirtmektedir (İslam Ansiklopedisi, 1993; 452).

Foto 1: Osmancık'ın 1860'lı Yıllardaki Görünümü

Osmancık İç Anadolu ve Karadeniz arasında geçiş iklimi olduğundan ılıman iklim yapısına sahiptir. Genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise ılık ve yağışlıdır.

Osmancık'ın en büyük akarsuyu Kızılırmak'tır. İlçe merkezinden de geçiş yapan Kızılırmak Nehri'nin ilçe hudutları içerisindeki uzunluğu 80 km' dir. Şehir merkezindeki uzunluğu ise 12,3 km.'dir.

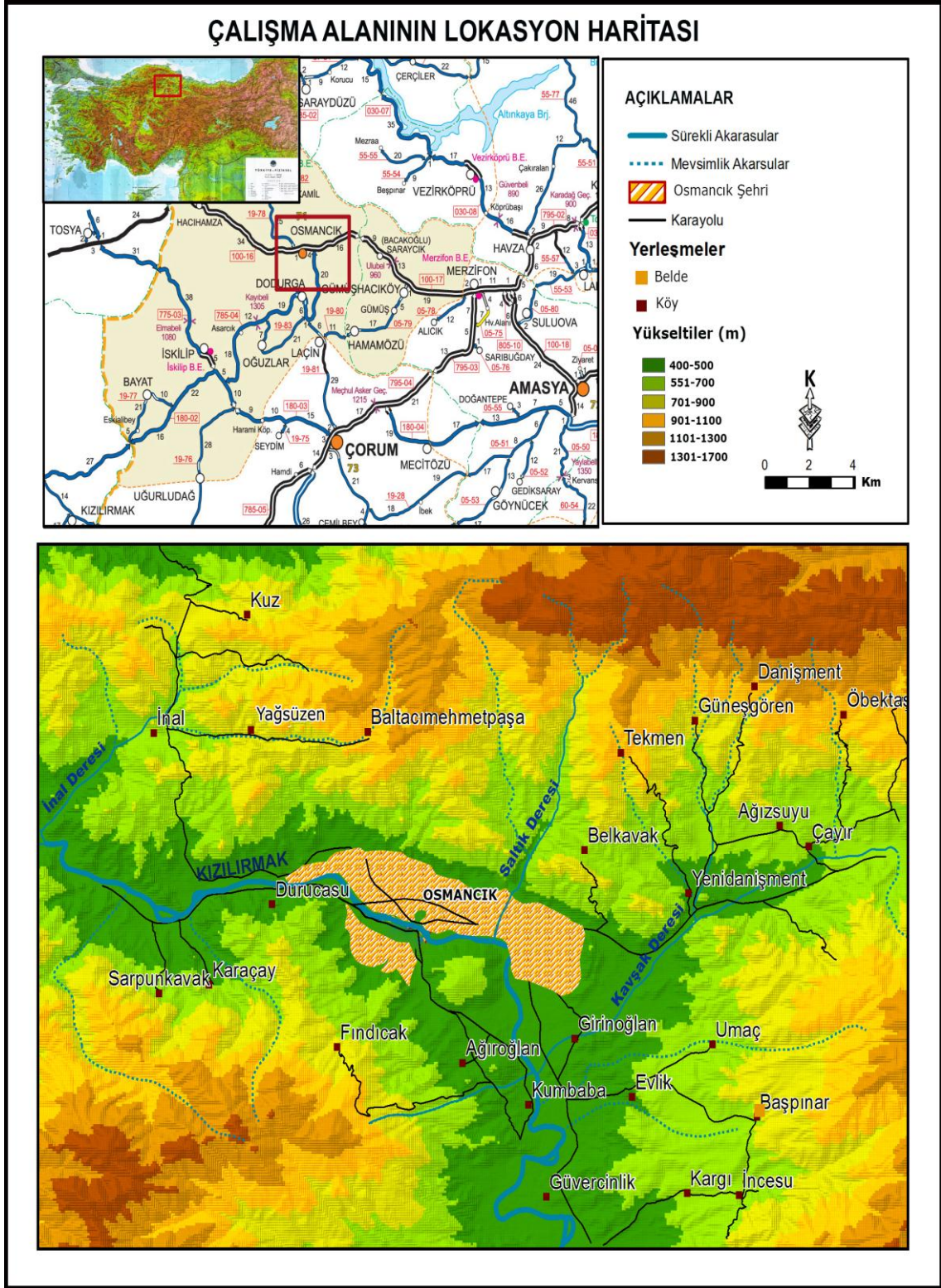
İlçenin en önemli vadisi Kızılırmak Vadisi'dir. Çok verimli olan bu vadi boyunca irili ufaklı tepeler ve dağlar Kızılırmak'a paralel şekilde uzanır. Bu dağların en önemlileri Çal ve Ada Dağlarıdır.

Arazi yapısına metamorfik, volkanik ve sedimenter kütlelere rastlanılmaktadır. Tersiyerin en önemli kütlelerinden olan jips, kireçtaşı ve kayatuzu yataklarıyla, karbon miktarı % 5 oranına kadar yükselen, zengin linyit yataklarına rastlanılmaktadır. Yaylabaşı ve Kumbaba köyleri linyit bakımından zengindir fakat işletilmemektedir.

Osmancık Anatolit kuşağı üzerinde bulunmaktadır. Kuzey ve güney kuşakları arasında sıkışan fakat oldukça rijit olduğu için kıvrılmayan bu kuşak bazı epirojenik hareketler ile çok yerinden kıvrılıp parçalanmış ve kuşağın belli ara masifleri meydana gelmiştir. Genel olarak Osmancık havzası Kızılırmak boyunca yer alan çöküntü havzalarından birini oluşturmaktadır. Neojen serileri, Eosen flişi ile sınırlandırılmış, 2-3 km. genişliğinde, yaklaşık 10 km. boyunca bir neojen havzasıdır. Havzanın güneyinde

ve kuzeyinde eosen flişi yer alır. Sahada dorukları Eosen flişi ve kretase flişi içinde yer alan andezitler oluşturur (Erdoğan, E., 1970 ; 85).

Osmancık jeolojik yapısı nedeniyle Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde olduğundan 1. Derece deprem kuşağında yer almaktadır.

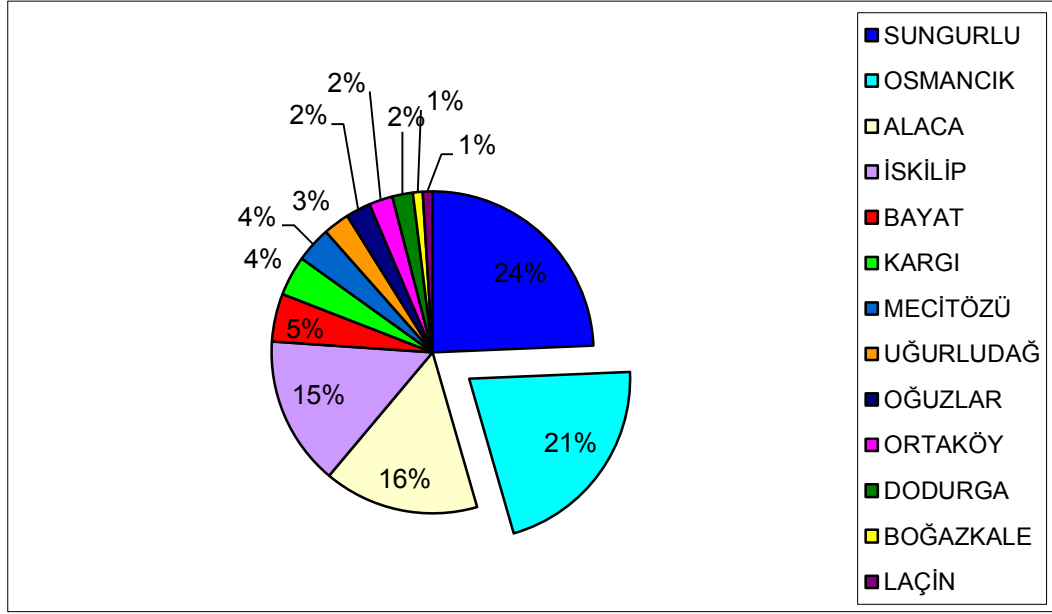

Tablo 1: Çorum İline Bağlı İlçe Merkezlerinin Nüfusları ve Yüzölçümleri (2014)

İLÇELER	NÜFUS	YÜZÖLÇÜMÜ (km ²)
MERKEZ	243.698	2277
SUNGURLU	31.986	1958
OSMANCIK	27.879	1116
ALACA	20.478	1362
İSKİLİP	19.678	1066
BAYAT	6.344	814
KARGI	5.263	1393
MECİTÖZÜ	4.698	952
UĞURLUDAĞ	3.457	550
OĞUZLAR	3.275	302
ORTAKÖY	3.122	218
DODURGA	2.720	217
BOĞAZKALE	1.290	311
LAÇIN	1.284	262

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Foto 2: Osmancık'ın 2015 Yılına Ait Bir Görünümü

Grafik 1: Çorum İline Bağlı İlçe Merkezlerinin Nüfus Oranları (2014)

Osmancık, 2014 nüfus verilerine göre 27.879 kişi ile nüfus miktarı bakımından Merkez ilçe ve Sungurlu'dan sonra 3. sırada yer almaktadır. Yüzölçümü bakımından ise Osmancık ilçesi 1116 km² ile 5. sıradadır.

Osmancık, Çorum iline bağlı ilçe merkezlerinin nüfus miktarları değerlendirildiğinde, ilçe merkezleri arasında % 21'lik bir paya sahip olduğunu görmekteyiz (Grafik 1).

Foto 3: Osmancık'ta Bulunan Tarihi Kandiber Kalesi

1.2. Araştırmanın Amacı ve Yöntem

“Osmancık’ın Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” adlı araştırma bir yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bu çalışma aşağıda ifade edilen amaç ve yöntemle oluşturulmuştur.

Bu araştırma özellikle Osmancık ile ilgili bundan önce buna benzer kapsamlı bir çalışma yapılmaması, beşeri ve ekonomik coğrafyası açısından Osmancık’ın birçok yönünün bilinmemesi bu çalışmanın yapılmasındaki temel amaçlardan birisi olmuştur. Osmancık şehrinin Türkiye üzerindeki konumu dahil olmak üzere, şehrin nerede kurulduğu ve kurulma nedenleri tarihi bir süreç içinde değerlendirilmiştir. Aynı şekilde şehrin bugünkü sosyal ve ekonomik yapısı, nüfus ve yerleşme özellikleri gibi unsurları ayrıntılarıyla incelenerek, Osmancık şehrinin temel coğrafi özellikleri vurgulanmıştır. Araştırma dahilinde Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Yöntemleri ile birlikte, tez içerisindeki sayısal ve sözel bilgilerin ayrıntılı ifadesinde çeşitli bilgisayar işlem ve tekniklerinden yararlanılmıştır. Çeşitli ölçeklerde harita, yüksek çözünürlüklü uydu görüntüleri ile meteorolojik veriler, nüfus verileri gibi sayısal veriler kullanılmıştır. Şehirdeki incelemeler ışığında, genel olarak metinsel ve sayısal verilerin ilgili kurum ve kuruluşlardan alınması ve yorumlanması sağlanmış, yapılan incelemelerin mekan ile bağının araştırılması şeklinde bir yöntem ve süreç izlenmiştir. Bu süreç neticesinde Osmancık şehrinin beşeri ve ekonomik coğrafya özellikleri olmak üzere diğer bütün yönleri araştırılmaya çalışılmış ve bilgiler yorumlamalar neticesinde detaylarla ortaya konulmuştur.

1.3. Daha Önce Yapılmış Çalışmalar

Osmancık ve yakın çevresi, coğrafyacılar ve diğer disiplinlerde yer alan birçok bilim adamı tarafından çalışmalarda yüzeysel veya detaylı olarak ele alınmıştır. Coğrafi çalışmalarda çalışma alanımıza yakın yerleşmelerin nüfus ve yerleşme özellikleri ele alınırken, jeolojik çalışmalarda bölgenin jeolojik ve tektonik özellikleri kapsamlı olarak incelenmiştir.

Coğrafi çalışmalarda;

Türkoğlu, 1999’da Türkiye’de Çeltik Alanlarının Dağılışı adlı çalışmasında Osmancık’taki çeltik alanlarından da bahsetmiştir.

Pamir ve **Akyol**, 1943’de Çorum ve Erbaa Depremleri adlı çalışmalarında Osmancık’ın da üzerinde bulunduğu Kuzey Anadolu Fay Hatlarından bahsetmişlerdir.

Yılmaz, 2004'de Çorum ilinde Endüstrinin Tarihsel Gelişimi adlı çalışması bulunmaktadır.

Şahin, 1993'de Kızılırmak üzerindeki İbik Boğazı ve çevresinde Fiziki Coğrafya Araştırmaları adlı Yüksek Lisans çalışmasında Osmancık güneyinin yeryüzü şekilleri incelenmiştir.

Tilki, 2013'de Çorum Havzası ve Yakın Çevresinde Doğal Afetler; **Demirci**, 2013'de Çorum Şehrinde Tarihsel Korumu ve Şehir Turizmine Katkıları (Y. Lisans); **Korkmaz**, 2033'de Çorum'un İdari, Sosyal ve Ekonomik yapısı (Doktora); **Gümüşçü**, 1994'de Boğazkale (Çorum) İlçesi (Y. Lisans) adlı çalışmaları bulunmaktadır.

Jeolojik Çalışmalarda;

Zengin, 2006'da Osmancık (Çorum) kuzeydoğusunda Yer alan Volkaniklerin Epitermal Cevherleşme Potansiyeli ve Mavi Kalsedon oluşumu (Y. Lisans); **Toprak**, 1996'da Alpagut-Dodurga (Osmancık-Çorum) Bölgesi Çevresindeki Kömürlerin Oluşum ortamları ve Özelliklerinin Belirlenmesi (Doktora); **Koçbay**, 2003'de Osmancık-Çorum Yöresindeki Bozaltların Ayrışma karakteristiklerinin ve Derecesinin İncelenmesi (Doktora) çalışmaları bulunmaktadır.

Tarih Çalışmalarında;

Karabıyık, 2015'te Temettuât Defterlerine Göre Osmancık kazasının Sosyal ve İktisadi Yapısı (Y. Lisans); **Kendircioğlu**, 2011'de Milli Mücadele ve Cumhuriyetin İlk On Yılında Çorum (Y. Lisans); **Yağlı**, 2007'de 75-127 Numaralı Mühimme Defterlerinde Çorum Sancağı (Y. Lisans) adlı çalışmaları bulunmaktadır.

Sosyolojik Çalışmalarda;

Çelik, 2012'de 1980 Sonrası Kırsal Dönüşüm; Osmancık ve Köyleri Örneği (Y. Lisans); **Demirkaya**, 2012'de Sosyal ve Dini Yaşam Açısından Osmancık Aleviliği (Y. Lisans) adlı çalışmaları bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. OSMANCIK'TA ŞEHİRLEŞMEYİ ETKİLEYEN DOĞAL FAKTÖRLER

Doğal çevre içerisinde yaşayan ve devamlı faaliyet halinde olan insanların yeryüzündeki dağılışı ve bu dağılıştaki etkili olan faktörler ile birim alana düşen insan sayısının o sahanın her yerinde hangi değerlerde bulunduğunun tespiti, “nüfus dağılışı” ve “nüfus yoğunluğu” konularının ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Özçağlar, 1992; 109). İklim, bitki örtüsü, yer şekilleri, toprak ve madenler gibi doğal faktörlerin, nüfus ve dağılışı ve büyüklüğünün şekillenmesinde önemli yeri vardır (Tümertekin, 1994; 212). Bir yer yaşama sahası olarak araştırılmak istenirse, en önde gelen meselelerden biri şüphesiz nüfus dağılımının incelenmesidir. Çünkü yerden yere, bölgeden bölgeye değişen nüfus sıklığı insanın yaşama sahası olarak adı geçen yerin hem elverişliliğini, hem de ekonomik açıdan iyi değerlendirilmesi bakımından daima önemli belgeler verir (Karaboran, 1984; 29).

Nüfus dağılışı kompozisyonu doğal veya beşeri faktörlere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Nüfus dağılışı, çeşitli yerleşim birimlerinin, farklı özellikleri etkisini gösterir. Yerleşim birimlerinin özellikle kuruluş aşamalarında etkili olan faktörler, genelde yerleşim birimlerinin gelişiminde de etkisini devam ettirirler. Yerleşim birimlerinde nüfusun artışı veya azalışı, nüfus hareketleri ve nüfus yoğunlukları üzerinde doğal çevre faktörleri veya beşeri faktörleri, tek tek veya birlikte etkisini gösterir. Yerleşim sahası olarak seçilen morfolojik birim, dağ, ova, vadi sahası kenarında, yamaç üzerinde nüfusun gelişimi farklı olabilmektedir. Fakat bunun yanında nüfusun gelişiminde, antropojen unsurlar, iktisadi fonksiyonlar, ulaşım, ticaret, turizm, teknoloji oldukça belirleyici faktörler olabilmektedir. Bunun tersi olarak, toprak özellikleri, iklim, bitki örtüsü, su yüzeyleri, eğim, nüfusun yerleşim alanı olarak belirlenmesinde ve alana yayılmasında ana belirleyici faktör olabilirler. Bu tür fiziki ve beşeri coğrafya unsurları nüfus dağılışının çok kısa mesafelerde farklı özellikler göstermesine neden olabilmektedir. Birbirine komşu iki köy, çok farklı nüfus özellikleri gösterebilirler. Bir köy veya şehirde nüfus dağılışındaki yoğunluk sokaklar arasında dahi çok büyük farklılıklar gösterebilir. Bu nedenle nüfus dağılışının nedenleri izah edilmeye çalışılırken ortaya konan doğal veya beşeri unsurlar sadece genellemelere yardımcı olabilmektedir. Yerleşim yerinin daha ayrıntılı gözlemlerinde, daha büyük

ölçekli haritalar dahi, yerleşme dokusundaki bu tarz özellikleri ortaya koymak oldukça zordur (Akdemir, 2004; 59).

2.1.Doğal Faktörler

Çalışma sahasındaki yeryüzü şekilleri, hidrografya, iklim nüfusun dağılışıma etki eden doğal çevre faktörlerinin başında gelir.

2.1.1. Yeryüzü Şekilleri

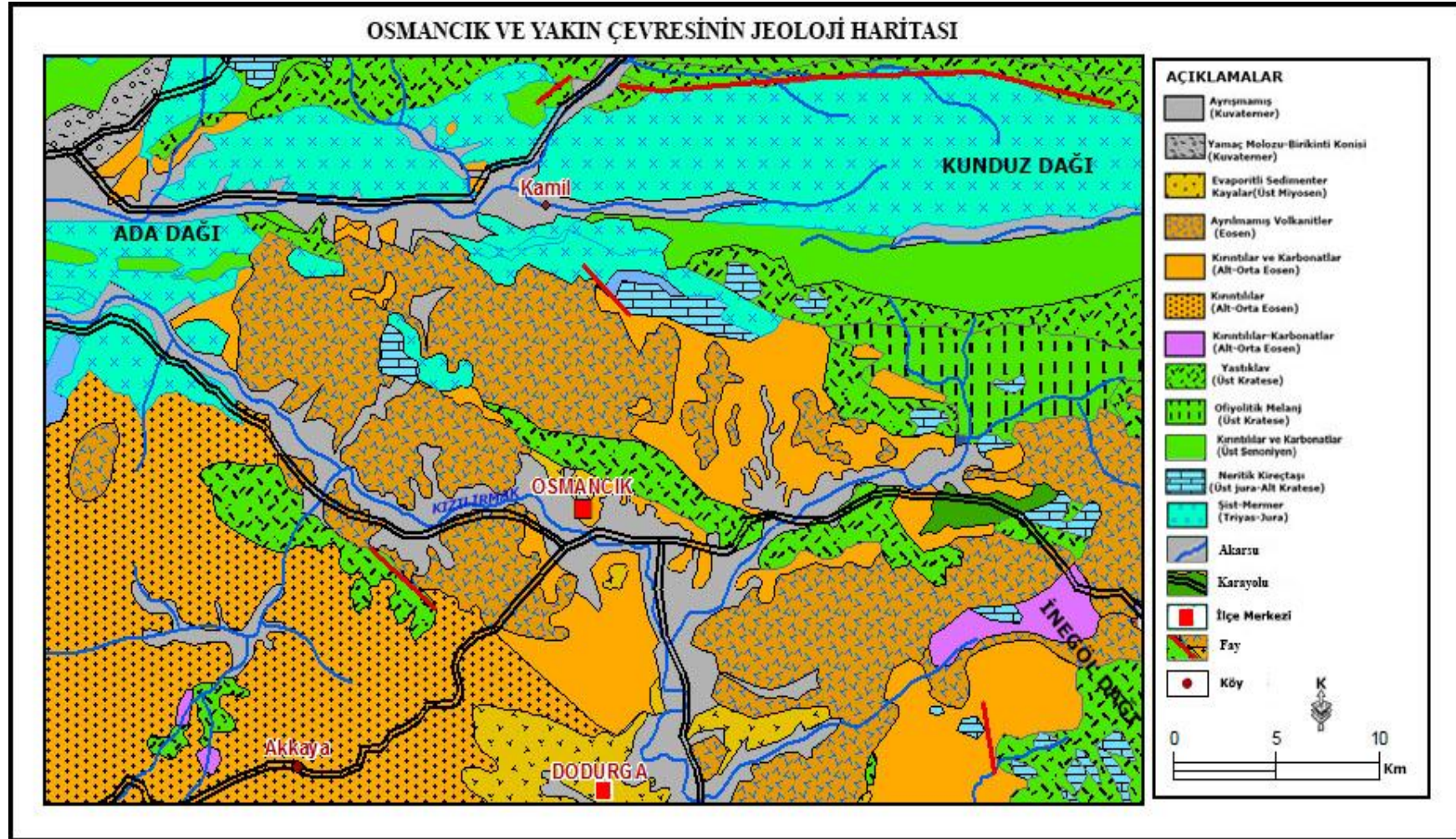
Osmancık'ın çevresi dağlarla çevrilidir. Kızılırmak ilçeyi ikiye ayırmaktadır. Çok verimli olan bu vadi boyunca irili ufaklı tepeler ve dağlar Kızılırmak'a paralel şekilde uzanır. Osmancık ilçesi kuzeyde Taşkesen Dağları, güneyde Fındıcak Dağı, doğu İnegöl dağları ile çevrilidir. Batı kesimde ise kuzeyden gelen Taşkesen Dağları ile güneyden gelen Fındıcak Dağı ile birbirine yaklaşmakta ve böylece Osmancık dağlarla çevrelenmektedir. Yerleşim bu dağlar arasında geniş bir ova üzerinde Kandiber Kalesinin çevresinde ve Kızılırmak'ın K ve G yanında kurulmuştur. Nüfusun ova kesimde yoğunlaştığı, dağlık alanlara doğru azaldığı dikkati çeker. Osmancık'ı çevreleyen dağların en yükseği 1864 m. ile İnegöl dağlarıdır (Harita 1).

Osmancık arazisi üzerinde bulunan Kandiber Kalesi bir neke karşılık gelmektedir. Aşınmaya bağlı olarak zaman içerisinde bu magmatik yapı yüzeye çıkmaktadır. Arazi yapısında metamorfik ve sedimenter kütlelere de rastlanılmaktadır. Tersiyerin en önemli kütlelerinden olan jips, kireçtaşı ve kayatuzu yataklarıyla, karbon miktarı % 5 oranına kadar yükselen, zengin linyit yataklarına rastlanılmaktadır. Yaylabaşı ve Kumbaba köyleri linyit bakımından zengindir.

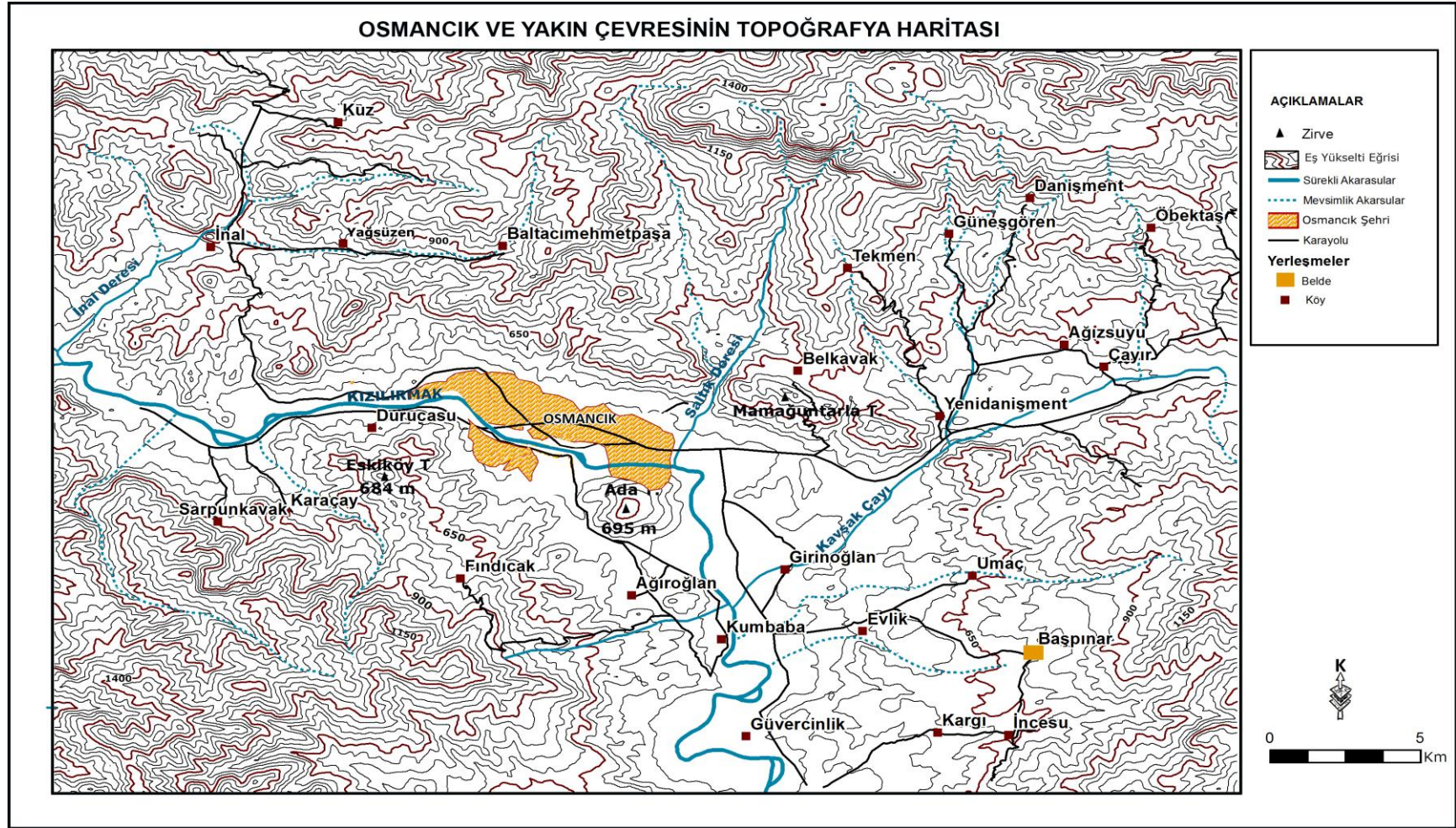
Osmancık Anatolit kuşağı üzerinde bulunmaktadır. Kuzey ve güney kuşakları arasında sıkışan fakat oldukça rijit olduğu için kıvrılmayan bu kuşak bazı epirojenik hareketler ile çok yerinden kıvrılıp parçalanmış ve kuşağın belli ara masiflerini meydana gelmiştir. Bölge geniş olarak düşünüldüğünden, faylanma sonucu özellikle tersiyerde çeşitli havzalar oluşmuş ve bunlar da zaman zaman çeşitli denizlerle örtülmüştür. Kretase sonunda Osmancık'ın batısında Kızılırmak vadisinde paleozoik formasyonlar deniz üstüne ada halinde çıkmıştır. Havzanın kuzey kısmı yükselmiştir. Eosen devri bu kara parçaları arasındaki çukurları doldurmuştur. Eosen sonunda ise havzadan denizin tamamı çekilmiş ve kapalı havzada lagün gölleri meydana gelmiştir. Kuşak üzerinde meydana gelen faylar bölgede püskürmelere yol açmıştır.

Osmancık jeolojik yapısı nedeniyle Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde olduğundan 1. derece deprem kuşağında yer almaktadır (Harita 2).

Osmancık ilçesinin 5 km. doğusunda yer alan Kızılırmak, dik açığa yakın bir bükümüne sahiptir. Bu büküm Kızılırmak'ın İç Anadolu'daki büyük kavisinden sonraki ilk keskin ve genel uzanışına tesir eden sert bükümüdür. Büküm eosen flişinin tabakaları arasında açılmıştır. Teşekkülünden sonra uğradıkları hareketlerle büyük bir karışıklık gösteren flişin bu durumu bölgeden geçen çeşitli faylara bağlanmıştır. Gerçekten Osmancık çevresi halen faal fayların mevcut olduğu bir yerdir (Erdoğan, E., 1970 ; 85).

Harita 2: Osmancık ve Yakın Çevresinin Jeoloji Haritası (2014)

2.1.2. Hidrografya

Akarsular, yerleşmelerin doğmasında ve gelişmesinde her zaman avantaj sağlamıştır. Osmancık'ın en büyük akarsuyu da Kızılırmak'tır. İlçe merkezinden de geçiş yapan Kızılırmak Nehri'nin ilçe hudutları içerisindeki uzunluğu 80 km.'dir. Osmancık şehri içerisindeki uzunluğu ise 12,3 km. kadardır. Osmancık'a girmeden ve girdikten sonraki toprak yapısı nedeniyle rengi kırmızı, yer yer kirli sarıdır. Kızılırmak'a karışan diğer akarsular; Kavşak Çayı, İncesu Deresi, Karalar ve Yukarı Zeytin Dereleri'dir.

İlk kurulan mahalleler Kandiber Kalesi çevresi ile Kızılırmak'ın K-G kısmındadır. Osmancık'ın yerleşme alanını Kızılırmak vadisi oluşturmaktadır. Bu nedenle Osmancık'ın alansal gelişimi ancak bu vadi boyunca olmaktadır.

Kızılırmak'ın kenar kısmındaki topraklar pirinç tarımına ayrılmış ve buralar tarla yapılmıştır. Mayıs ayında Kızılırmak'ın su seviyesinde artışa bağlı olarak taşkınlara bu da tarla ve bahçelerde hasara neden olur. Osmancık'ta su sıkıntısı fazla yaşanmamaktadır. Bu nedenle sulu tarım da yapılmaktadır.

Foto 4: Şehri İkiye Ayıran Kızılırmak'ın Kuzeyinden Bir Görünüm

Foto 5: Kızılırmak'tan Bir Görünüm (2014)

Foto 6: Kızılırmak'ın Osmancık Geçişi (2014)

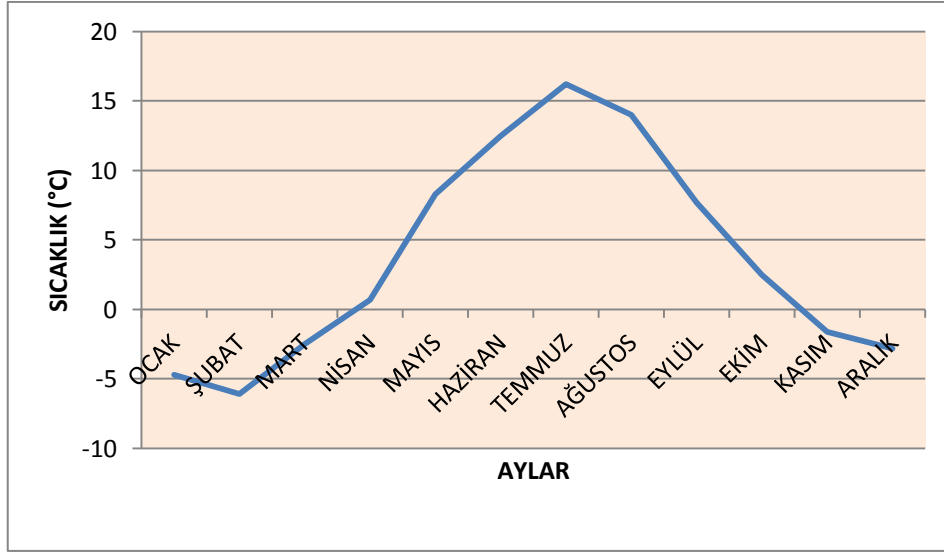
2.1.3. İklim

Osmancık iklimi, İç Anadolu ile Karadeniz arasında bir geçiş iklimi olduğundan ılıman iklim yapısına sahiptir. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar esas kara ikliminden daha ılık geçer.

Tablo 2: Osmancık'ta Aylık Minimum Sıcaklık Durumu (°C) (2005-2014)

YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2005	-5.0	-8.3	-3.7	-1.2	4.8	10.2	17.0	15.7	10.5	1.6	-	-5.5
2006	-17.5	-12.0	-1.6	-0.5	5.3	11.6	12.1	16.0	9.4	5.7	-	-9.4
2007	-7.1	-7.4	-	0.9	7.8	13.5	14.8	17.5	9.8	5.0	-	-5.2
2008	-14.8	-9.3	0.1	2.0	3.2	9.8	14.1	15.7	11.8	5.9	-	-6.5
2009	-6.9	-1.5	-2.3	1.1	5.7	11.7	14.9	12.2	6.7	7.2	-	-2.3
2010	-8.2	-2.0	-2.3	1.4	3.1	15.4	16.7	17.1	13.6	1.7	0.8	-0.7
2011	-3.1	-5.0	-3.7	0.6	2.9	12.5	14.7	12.9	8.5	1.3	-	-6.5
2012	-8.6	-9.8	-3.8	-0.5	9.2	11.9	14.8	11.0	10.9	7.4	-	-1.8
2013	-2.9	-1.0	-3.6	4.3	11.0	-	15.0	14.4	9.1	0.9	-	-10.4
2014	-4.7	-6.1	-2.5	0.7	8.3	12.5	16.2	14.0	7.7	2.5	-	-2.8

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

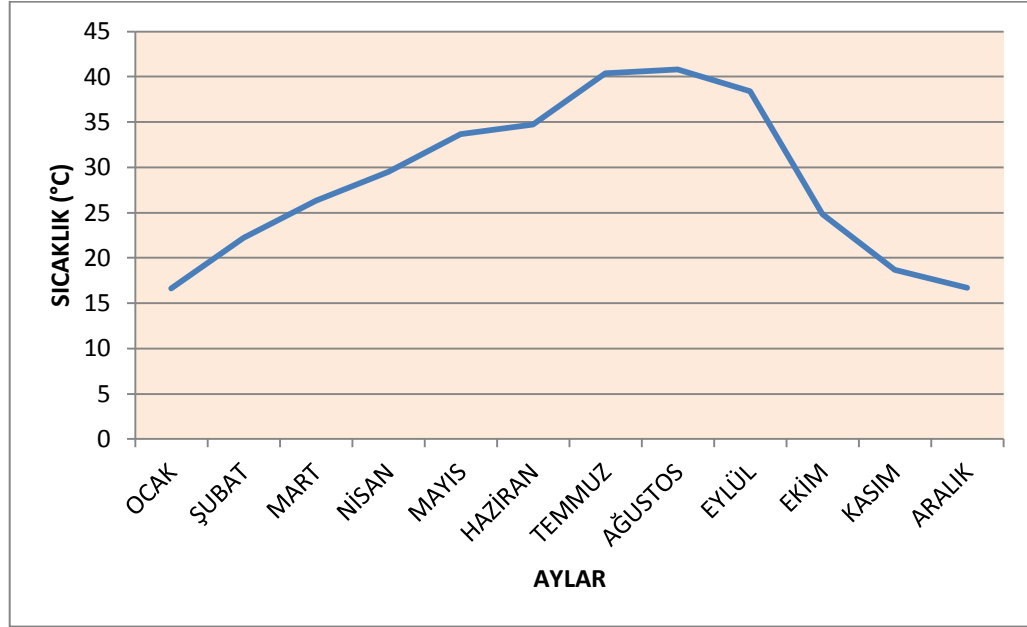
Grafik 2: Osmancık'ta Aylık Minimum Sıcaklık Grafiği (2014)

Osmancık'ta 2014 yılında minimum sıcaklık değeri $-6,1^{\circ}\text{C}$ ile Şubat ayında görülmüştür. Bu ayı $-4,7^{\circ}\text{C}$ ile Ocak ayı izlemiştir (Tablo 2, Grafik 2).

Tablo 3: Osmancık'ta Aylık Maksimum Sıcaklık Durumu (°C) (2005-2014)

YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2005	18.0	17.6	21.3	31.3	33.8	34.4	39.6	42.0	33.4	29.7	16.8	19.2
2006	9.0	14.8	23.4	27.2	35.7	38.5	34.7	41.0	33.0	30.0	20.6	9.4
2007	17.5	17.5	-	24.4	36.4	39.4	41.3	41.8	38.7	31.5	19.5	15.6
2008	4.1	12.9	29.0	32.4	35.9	36.4	42.5	40.9	36.5	27.3	22.6	9.6
2009	16.9	18.8	23.3	26.0	33.4	36.9	38.1	36.6	33.8	31.5	20.8	15.6
2010	17.5	21.4	24.9	27.8	35.5	36.0	41.3	42.2	38.5	26.0	20.4	20.0
2011	14.8	17.8	22.1	25.0	29.4	34.0	43.3	37.9	33.7	32.3	16.1	15.2
2012	11.5	11.6	20.6	29.8	30.7	38.3	42.6	40.2	34.9	33.8	24.2	18.8
2013	16.6	19.1	28.9	31.9	33.9	-	35.3	38.5	35.7	31.7	23.2	10.7
2014	16.6	22.2	26.3	29.5	33.7	34.7	40.4	40.8	38.4	24.8	18.7	16.7

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Grafik 3: Osmancık'ta Aylık Maksimum Sıcaklık Grafiği (2014)

Osmancık'ta 2014 yılında maksimum sıcaklık değeri 40,8 °C ile Ağustos ayında görülmüştür.. Bu ayı 40,4 °C ile Temmuz ayı izlemiştir (Tablo 3, Grafik 3).

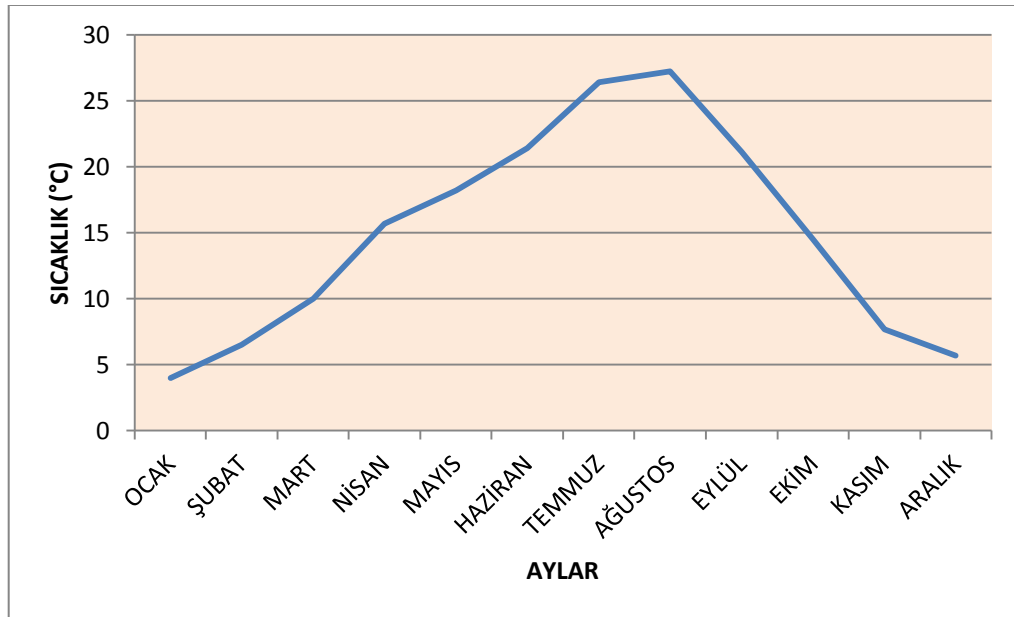
Osmancık'ın ortalama sıcaklık durumuna bakıldığında 2014 yılında en yüksek sıcaklık ortalaması 27,2 °C ile Ağustos ayı olduğu görülür. En düşük ortalama sıcaklık 4,0 °C ile Ocak ayıdır (Tablo 4, Grafik 4).

Tablo 4: Osmancık'ta Aylık Ortalama Sıcaklık Durumu (°C) (2005-2014)

YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2005	3.9	4.9	7.7	13.7	18.5	21.8	26.7	27.7	21.3	13.3	7.2	3.8
2006	-	0.6	9.7	14.7	17.9	23.0	23.7	28.5	20.1	14.8	5.6	0.7
2007	2.7	3.3	-	10.2	21.7	23.7	26.6	27.0	22.3	16.6	7.2	3.2
2008	-	0.6	11.8	15.7	17.4	22.4	25.4	26.8	21.1	14.9	8.9	2.2
2009	2.4	5.9	7.6	12.6	17.1	22.9	24.6	23.3	19.7	17.3	7.7	5.9
2010	4.3	8.1	9.5	13.5	19.4	23.3	26.7	28.7	23.3	13.6	9.7	5.5
2011	3.4	4.7	7.5	11.6	16.9	21.1	25.9	24.0	20.9	13.1	4.3	3.1
2012	0.5	-0.7	4.9	15.9	18.7	23.7	25.7	24.6	21.9	17.1	10.1	4.9
2013	4.1	6.9	9.8	14.7	20.7	-	24.3	24.6	19.6	12.7	8.4	-0.5
2014	4.0	6.5	10.0	15.7	18.2	21.4	26.4	27.2	21.1	14.5	7.7	5.7

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Osmancık ilçesi Çorum ilinden daha sıcaktır. Çünkü, Osmancık'ın deniz seviyesinden yükseltisi 430 m. iken Çorum'un yükseltisi ise 801 m.'dir. Osmancık'ın Çorum'dan daha alçak olması ve kurulduğu yer itibariyle kış aylarında çevresine göre daha ılıman şartların görülmesine neden olmaktadır.

Grafik 4: Osmancık'ta Aylık Ortalama Sıcaklık Grafiği (2014)

Temmuz-Ağustos aylarının sıcak geçmesinden dolayı yöredeki tarım kültürü etkilenmiş ve onun için bu aylarda olgunlaşan çeltik, buğday, soğan v.b. tarımsal bitkiler ilçe halkınca tercih edilmiştir.

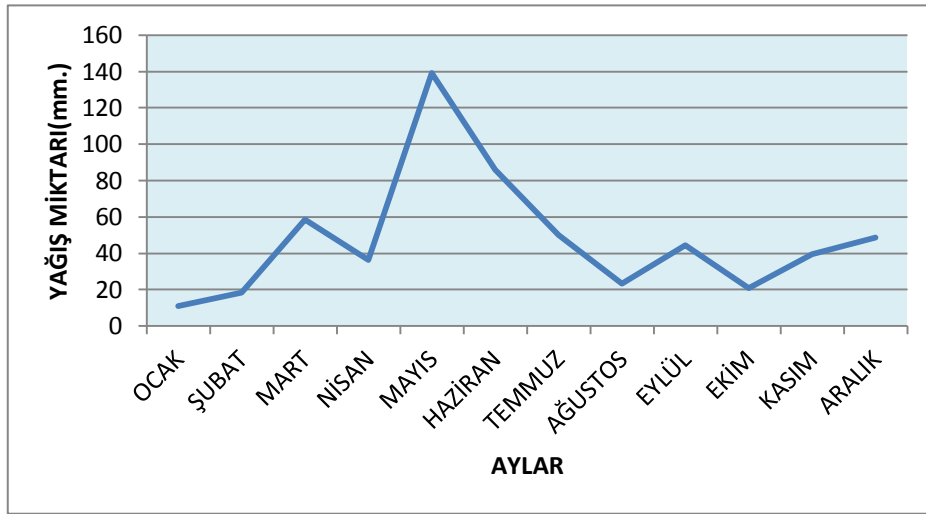
Yağış ve sıcaklık arasındaki ilişkilere dayanan iklim tariflerine göre bölgede karı kurak mezotermal (orta sıcaklıkta) su noksanı yaz mevsimine isabet eden kara tesirli bir iklim tipi görülür. 5 aylık kurak dönem, 7 aylık nemli dönem özelliği gösterir.

Tablo 5: Osmancık'ta Aylık Ortalama Yağış Durumu (mm.) (2005-2014)

YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2005	11.1	12.9	57.9	85.0	44.0	1.3	17.7	3.5	8.5	43.0	57.5	14.2
2006	34.0	64.5	29.5	24.2	38.3	60.7	15.2	-	38.6	39.2	20.5	8.5
2007	22.9	5.6	12.4	7.4	2.6	26.0	2.0	13.1	26.2	17.9	-	37.3
2008	15.3	10.0	37.5	38.6	25.9	25.0	16.6	5.3	42.5	8.7	24.2	48.4
2009	53.3	70.2	52.5	51.6	49.9	75.5	36.3	3.6	24.4	18.0	51.1	43.7
2010	44.0	29.7	47.8	42.2	30.3	121.1	14.1	0.0	2.4	89.5	17.5	106.4
2011	31.1	9.3	47.0	38.9	75.7	94.1	22.0	55.1	2.9	43.0	6.5	40.6
2012	5.1	19.6	41.6	58.8	90.6	45.6	32.8	11.0	14.0	37.0	68.8	85.0
2013	37.0	15.6	38.0	31.0	27.2	-	1.2	16.4	20.2	11.0	15.0	2.6
2014	11.0	18.2	58.6	36.4	139.0	86.0	50.2	23.4	44.4	20.8	39.4	48.6

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Osmancık'ta 2014 yılında en fazla yağış 139 mm. ile Mayıs ayında düşmüştür. Bunu Haziran ayı izler. En az yağış ise Ocak ayında düşmüştür. (Tablo 5, Grafik 5).

Grafik 5: Osmancık'ta Aylık Ortalama Yağış Grafiği (2014)

Bu iklim özelliklerine bağlı olarak iklimin ılıman ve sıcak olduğu ova tabanlarında ve suya yakın yerlerde nüfusun fazlaştığı, dağlık alanlarda ve etek kısmında tek tük nüfuslanmanın olduğu görülür.

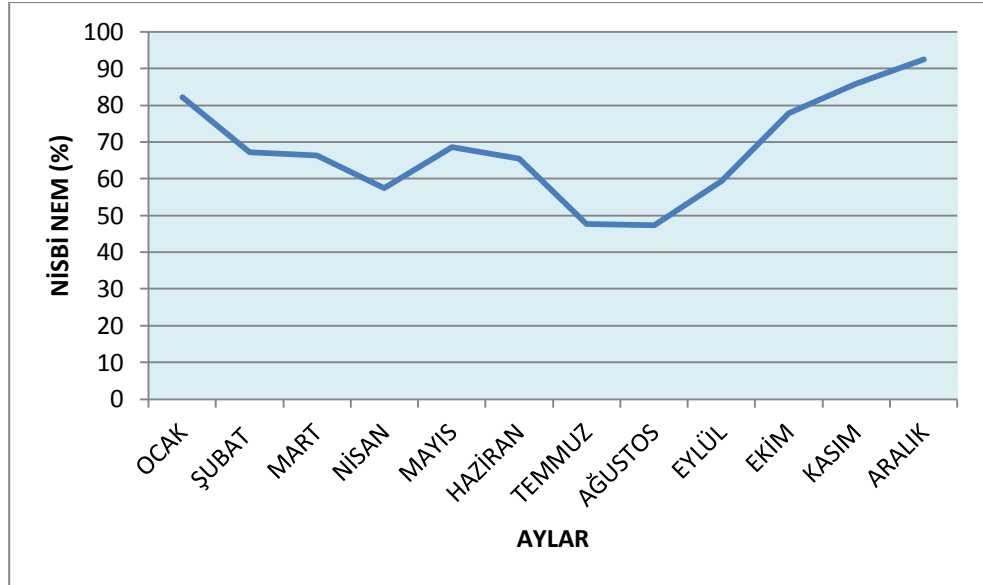
Yıllık yağış miktarı 369 mm'dir. Yağışın en fazla olduğu mayıs ayında Kızılırmak'ın su seviyesinde artmaya bağlı olarak taşkınlara ve bunun sonucunda bahçe ve tarlalarda hasara neden olur.

Osmancık'ın 2014 yılında nisbi nem durumuna bakıldığında, nisbi nem oranı en fazla % 92,5 ile Aralık ayıdır. En az ise % 47,4 ile Ağustos ayıdır.

Tablo 6: Osmancık'ta Aylık Ortalama Nisbi Nem Durumu (%) (2005-2014)

YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2005	74.0	61.3	61.8	59.3	65.8	57.5	52.7	49.2	60.6	65.9	78.2	73.8
2006	72.6	75.7	63.8	58.8	62.0	58.6	57.6	52.2	63.2	73.9	77.0	72.6
2007	76.6	72.1	-	56.1	49.0	49.8	38.5	45.4	48.4	61.9	76.6	81.6
2008	79.2	71.3	61.6	61.6	52.0	49.7	45.8	45.2	57.5	69.5	74.9	86.8
2009	83.8	80.4	68.9	60.6	63.0	54.5	53.3	47.7	58.4	57.2	85.5	87.3
2010	82.0	74.2	64.9	60.1	54.2	61.4	57.3	41.0	51.4	79.4	84.8	-
2011	88.4	72.5	73.2	68.7	70.5	65.2	56.8	57.1	54.0	67.3	71.5	82.6
2012	87.9	83.9	71.7	57.3	67.6	55.1	52.3	51.7	49.5	67.1	84.0	93.5
2013	85.7	80.7	65.8	65.6	55.7	-	46.7	47.6	54.6	57.2	71.8	73.2
2014	82.2	67.2	66.4	57.4	68.6	65.5	47.7	47.4	59.3	77.9	85.8	92.5

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Grafik 6: Osmancık'ta Aylık Ortalama Nisbi Nem Grafiği (2014)

Foto 7: Osmancık'ın Kuzeyinden Bir Görünüm (2014)

Foto 8: Osmancık'ta Yer Alan Tarihi Kandiber Kalesi (2014)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. OSMANCIK'IN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Sürekli bir değişim ve gelişim içinde olan nüfus, yerleşim alanlarının gelişimlerinde önemli unsurlardan biridir. Nüfusun yapısı esas itibariyle yaşanan sosyal, siyasal ve ekonomik olaylarla çok yakından ilgilidir. Bununla birlikte kırsal ve şehrsel nüfusta yaşanan gelişmeler de bölgelerin ve ülkelerin gelişmişlik durumlarını gösteren kıstaslardandır.

Türkiye’de Cumhuriyetin ilk yıllarında kır nüfusu kent nüfusundan fazlaydı. Bu durum ekonomik değişimlerden dolayı kademeli olarak bir değişim izlemiş ve kent nüfusu artmıştır. Bu kademeli değişimden Osmancık’ ta etkilenmiş ve 2000 yılından itibaren günümüze yaklaştıkça kent nüfusu ön plana çıkmıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren gerçekleştirilen yasal düzenlemeler, idari teşkilatlanmalar, planlamalar, projeler, ve kalkınma modelleri, bütün iyi niyetlere rağmen istenen kırsal dönüşümü sağlamaya yetmemiştir (Bakırcı, 2012: 45-58).

Kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesi ve nüfus dengesinin oluşturulması, uygulanan gerçekçi politikalarla ve somut çalışmalarla mümkün olacaktır.

Çorum’un kuzeyinde bulunan Osmancık, Kızılırmak üzerinde ve Osmanlı Döneminin önemli bir ulaşım noktasında yer almaktadır. Bu yol boyu daha çok Bizans sonrası dönemde, Anadolu’nun kuzeyinde sahile paralel dağların güney yamaçlarından geçen Avrupa-Asya ulaşım damarının önemli bir geçidini oluşturur. Bu nedenle ilk çağlardan başlayarak önemli bir yerleşim merkezi olmuştur.

3.1. Nüfusun Gelişimi ve Nüfus Artışı

Osmancık ve Osmancık’a bağlı kırsal yerleşmelerin nüfusları ile ilgili ilk resmi verilere 1935’te yapılmış olan Genel Nüfus Sayımları ile ulaşılmaktadır.

Araştırma sahamız olan Osmancık’ta nüfus özellikleri konusunda günümüzde idari sınırlar içerisinde yer alan merkez nüfus ele alınmıştır.

Eldeki verilere göre Osmancık’ta en eski nüfus sayımı 1927 yılına aittir. Bu yıldaki sayımda sadece merkez nüfusuna ulaşılmıştır. 1927 yılındaki merkez nüfusu 4.132 kişi olarak tespit edilmiştir. 1935 yılında nüfus 81 kişi artarak 4.213 kişiye ulaşmıştır. 1940 yılı nüfus sayımında nüfus 326 kişi artarak 4.539 kişi olmuştur. Ancak

1940-1945 arası dönemde Türkiye genelinde olduğu gibi Osmancık'ta da nüfus artış hızı düşmüştür. Nüfustaki bu azalışın nedeni; II. Dünya Savaşından dolayı seferberlik ilan edilmesiyle genç nüfus silah altına alınmasıdır. Bu da ilçede doğumların azalmasına neden olmuştur. Ayrıca 1940-1945 yılları arasında 1943 tarihinde Osmancık'ta deprem meydana gelmiştir. Bu depremle birlikte 1943 tarihinde ölümler olmuş ve bir çok kişi evsiz kalmıştır. 1950'den itibaren Osmancık nüfusu artarak devam etmiştir.

1990 yılında 21.347 olan merkez nüfus, 2000 yılında 7.076 kişi artarak 28.423 kişi olduğu tespit edilmiştir. Nitekim 2000 yılında ülke çapında nüfusun fazla gösterildiği ve gerçeği yansıtmadığı düşünülmektedir. 2007 yılı itibariyle uygulanan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (A.D.N.K.S.) ile birlikte yerleşmelerin gerçek nüfus bilgileri tespit edilmiştir. 2007 yılından günümüze kadar nüfus miktarı fazla değişmemiştir (Tablo 7, Grafik 7).

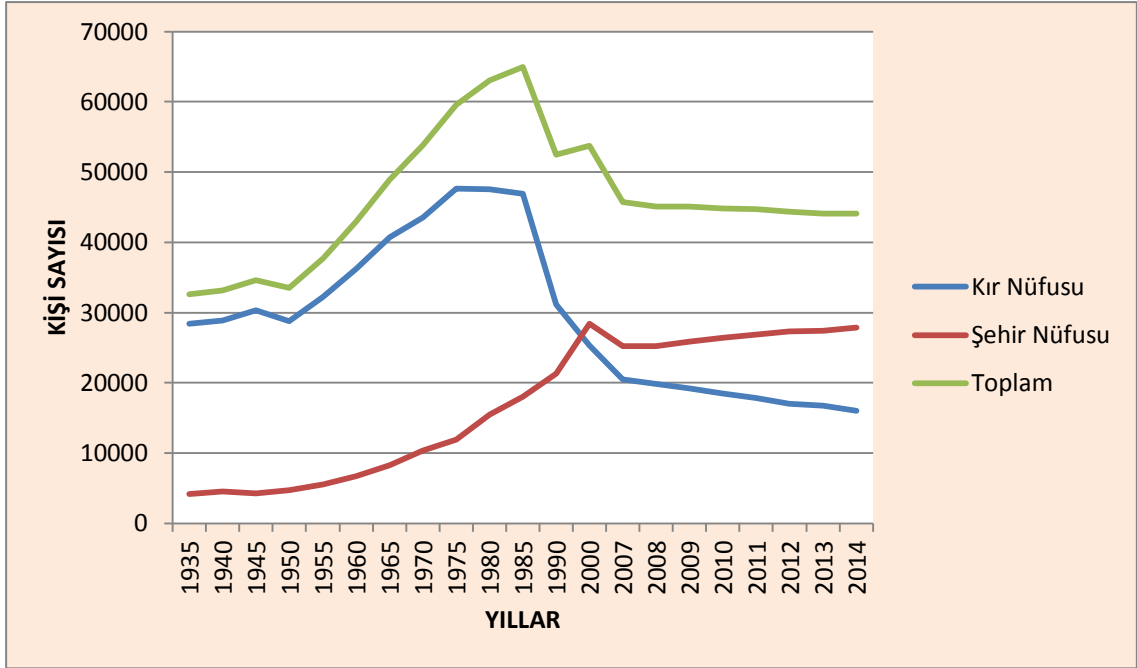

Foto 9: Osmancık'ın Kuzeyinden Bir Görünüm (2014)

Tablo 7: Osmancık'ta Nüfusun Gelişimi (1927-2014)

Yıllar	Kır Nüfusu	Şehir Nüfusu	Toplam
1927	...	4.132	...
1935	28.379	4.213	32.592
1940	28.838	4.539	33.129
1945	30.333	4.295	34.628
1950	28.803	4.691	33.494
1955	32.215	5.533	37.748
1960	36.212	6.748	42.960
1965	40.679	8.236	48.915
1970	43.524	10.325	53.849
1975	47.655	11.921	59.576
1980	47.541	15.477	63.018
1985	46.923	18.014	64.937
1990	31.143	21.347	52.490
2000	25.335	28.423	53.758
2007	20.524	25.206	45.730
2008	19.825	25.227	45.052
2009	19.251	25.829	45.080
2010	18.475	26.388	44.863
2011	17.849	26.837	44.686
2012	17.008	27.355	44.363
2013	16.730	27.391	44.121
2014	16.041	27.879	43.920

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Grafik 7: Osmancık'ta Nüfusun Gelişimi (1935-2014)

Osmancık'ta kır ve şehir nüfusu kıyaslandığında kır nüfusunun yıllara göre günümüze azalarak geldiği görülmektedir. 1935'te 28.379 olan kır nüfusu 2012'de 17.008 olmuştur. Kır nüfusunda bu azalmanın sebebi, çeşitli nedenlerle gerçekleşen kırdan şehre göçtür. Buna bağlı olarak kır nüfusu azaldığında, şehir nüfusu artarak devam etmektedir. 2013 yılında kır nüfusu azalarak 16.730 kişi olmuş, yine 2014 yılında kır nüfusu daha da azalarak 16.041 olmuştur. Yani şehir nüfusunda artma, kır nüfusunda ise azalma dikkati çekmektedir. Bunun başlıca nedeni; tarım topraklarının azalması, işsizliğin artması ve şehirdeki eğitim olanaklarıdır (Tablo 7, Grafik 7).

3.1.Nüfusun Gelişimi ve Nüfus Artışı

Osmancık'ta 1935-2014 yılları arasında nüfus artış miktarı, nüfus artış hızı, nüfus artış oranı yıllık ortalama artış miktarı yıllara göre değişiklikler göstermektedir. Genel anlamı ile 1940-1945 yılları ile 2000-2007 yıllarında nüfusta belirgin farklılıklar görülmektedir (Tablo 8-9, Grafik 8). 2007 yılındaki nüfus artış hızı ve oranındaki düşüşün temel sebebi, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne geçilmesi ile birlikte gerçek nüfusun ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 8: Osmancık'ın Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artış Miktarı, Nüfus Artış Hızı (%0), Nüfus Artış Oranı(%), Yıllık Ortalama Artış Miktarı (1927-2014)

Yıllar	Nüfus Miktarı (Kişi)	Nüfus Artışı (Kişi)	Yıllık Ortalama Artış Miktarı	Nüfus Artış Hızı (%0)	Nüfus Artış Oranı (%)
-1935	4.213	...	...	...	...
1935-1940	4.539	326	65,2	14	7,7
1940-1945	4.295	-244	-48,8	-11	-5,3
1945-1950	4.691	396	79,2	17	9,2
1950-1955	5.533	842	168,4	33	17,9
1955-1960	6.748	1.215	243	39	21,9
1960-1965	8.236	1.488	297,6	39	22
1965-1970	10.325	2.089	417,8	45	25,3
1970-1975	11.921	1.596	319,2	28	15,4
1975-1980	15.477	3.556	711,2	52	29,8
1980-1985	18.014	2.537	507,4	30	16,3
1985-1990	21.347	3.333	666,6	33	18,5
1990-2000	28.423	7.076	707,6	28	33,1
2000-2007	25.206	-3.217	-459,5	-17	-11,3
2007-2008	25.227	21	21	1	0,1
2008-2009	25.829	602	602	23	2,3
2009-2010	26.388	559	559	21	2,1
2010-2011	26.837	449	449	16	1,6
2011-2012	27.355	518	518	19	1,9
2012-2013	27.391	36	36	1	0,1
2013-2014	27.879	488	488	17	1,7

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

1935-1940 yılları arasında nüfus %0 14 artış hızı ve % 7,7'lik artış oranı ile 326 kişi artarak 4.213 kişi olan nüfus 4.539 kişiye ulaşmıştır. 1940-1945 yıllarında ise nüfustaki -244 kişilik bir azalma ile nüfus 4.295 kişi olmuştur. Bunun nedeni; hem II.

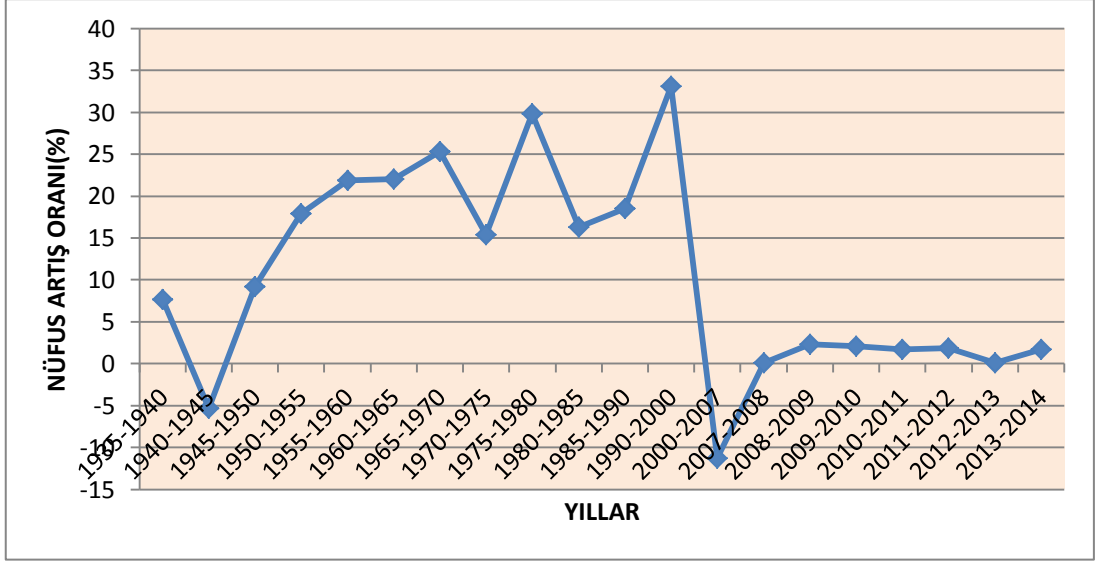
Dünya Savaşı sebebiyle genç nüfusun silah altına alınması, hem de 1943 Osmancık depremidir. Böylelikle ilçede doğumlar azalmıştır (Tablo 8).

Tablo 9: Osmancık'ın Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artış Oranları (1935-2014)

Yıllar	Nüfus Artış Oranı(%)
-1935	...
1935-1940	7,7
1940-1945	-5,3
1945-1950	9,2
1950-1955	17,9
1955-1960	21,9
1960-1965	22
1965-1970	25,3
1970-1975	15,4
1975-1980	29,8
1980-1985	16,3
1985-1990	18,5
1990-2000	33,1
2000-2007	-11,3
2007-2008	0,1
2008-2009	2,3
2009-2010	2,1
2010-2011	1,7
2011-2012	1,9
2012-2013	0,1
2013-2014	1,7

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

1945-1950 nüfus ise %0 17'lik nüfus artış hızı ve % 9,2'lik nüfus artış oranı ile 396 kişi artarak 4.691 kişiye ulaşmıştır. 1950-1955 yılında ise nüfustaki 842 kişilik artış ile nüfus 5.533 kişiye ulaşmıştır. 1955-1960 yılına gelindiğinde nüfustaki 1215 kişilik artış ile 6.748 olarak tespit edilmiştir. Bu artış 2007 yılına kadar devam etmiştir. 2007'de ise 28.423 olan nüfus %0 -17'lik nüfus artış hızı ve % -11,3'lük nüfus artış oranı ile 25.206 nüfusa ulaşmıştır (Tablo 8, Grafik 9).

Grafik 8: Osmancık'ın Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artış Oranları (1927-2014)

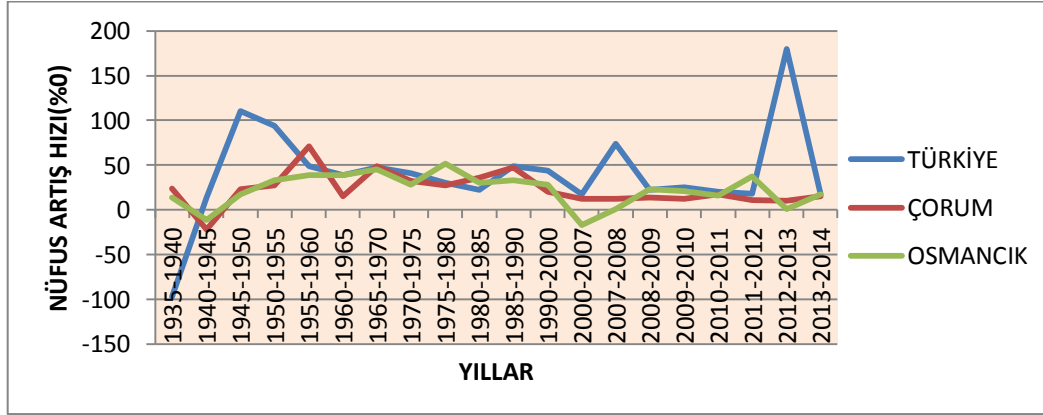
2000-2007 yıllarındaki bu düşüşün nedeni; A.D.N.K.S.'ne geçilmesi ile birlikte yerleşmelerin gerçek nüfuslarının ortaya çıkmasıdır. 2008 de ise %0 1'lik bir nüfus artış hızı ve % 0,1'lik nüfus artış oranı ile birlikte nüfusa 21 kişi eklenerek 25.227'yi bulmuştur. 2009 da ise nüfusa 602 kişi eklenerek 25.829'a ulaşmıştır.

2008-2009 yılı arasında nüfusun 581 kişi artmasında nüfustaki doğal artışın etkisinin yanında, Sinop ili Durağan ilçesi sınırları içerisinde yapımı başlanan Boyabat-Durağan Barajı'nın da etkisi olmuştur. Şöyle ki; Osmancık'ın bazı köyleri baraj için istimlak edilmiş ve burada yaşayanlar zaman içerisinde merkeze göç etmek zorunda bırakılmıştır (Aydın, Pelitçik, Aşağı Zeytin, Yukarı Zeytin, Aşıkbükü, Kamil Köyleri). Bu durum diğer yıllardaki nüfusu da etkilemiştir. 2010 yılında ise nüfusa 559 kişi eklenerek 26.388 kişiye ulaşmıştır. 2011 yılında nüfustaki %0 16'lık artış hızı ve % 1,6'lık artış oranı ile Osmancık nüfusu 26.837 olmuştur. 2012 de ise nüfusa 519 kişi eklenerek 27.355 kişi olmuştur. 2013 yılında ise Osmancık nüfusu 36 kişi artarak 27.391 kişiye ulaşmıştır. 2014 yılına gelindiğinde ise 488 kişilik bir artışla nüfus 27.879 olmuştur (Tablo 8, Grafik 9).

Tablo 10: Türkiye-Çorum-Osmancık Şehir Nüfusları ve Artış Hızları (1935-2014)

Yıllar	TÜRKİYE		ÇORUM		OSMANCIK	
	Nüfus Miktarı	Nüfus Artış Hızı (%0)	Nüfus Miktarı	Nüfus Artış Hızı (%0)	Nüfus Miktarı	Nüfus Artış Hızı (%0)
-1935	3.803.642	...	20.151	...	4.213	...
1935-1940	2.332.558	-97	22.776	24	4.539	14
1940-1945	2.503.342	14	20.307	-22	4.295	-11
1945-1950	4.326.249	110	22.833	23	4.691	17
1950-1955	6.927.343	94	62.953	27	5.533	33
1955-1960	8.859.731	49	89.894	71	6.748	39
1960-1965	10.805.817	39	97.032	15	8.236	39
1965-1970	13.691.101	47	124.283	49	10.325	45
1970-1975	16.869.068	41	145.969	32	11.921	28
1975-1980	19.645.207	30	167.273	27	15.477	52
1980-1985	21.993.031	22	200.431	36	18.014	30
1985-1990	28.140.604	49	253.804	47	21.347	33
1990-2000	44.006.184	44	311.897	20	28.423	28
2000-2007	49.747.859	17	340.916	12	25.206	-17
2007-2008	53.611.723	74	345.352	12	25.227	1
2008-2009	54.807.219	22	350.477	14	25.829	23
2009-2010	56.222.356	25	355.015	12	26.388	21
2010-2011	57.385.706	20	361.244	17	26.837	16
2011-2012	58.448.431	18	365.526	11	27.355	19
2012-2013	70.034.413	180	369.163	10	27.391	1
2013-2014	71.286.182	17	374.976	15	27.879	17

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Grafik 9: Türkiye-Çorum-Osmancık Şehir Nüfusları ve Artış Hızları (1940-2014)

Osmancık nüfusunun, Çorum nüfusuna oranının yıllara göre düşüş gösterdiği, 2007'den itibaren aynı oranda seyrettiğini görülmektedir. Türkiye nüfusu içerisindeki oranı ise %0,04 düzeylerindedir (Tablo 11).

Tablo 11: Osmancık Şehir Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Çorum ve Türkiye Şehir Nüfusuna Oranı (1935-2014)

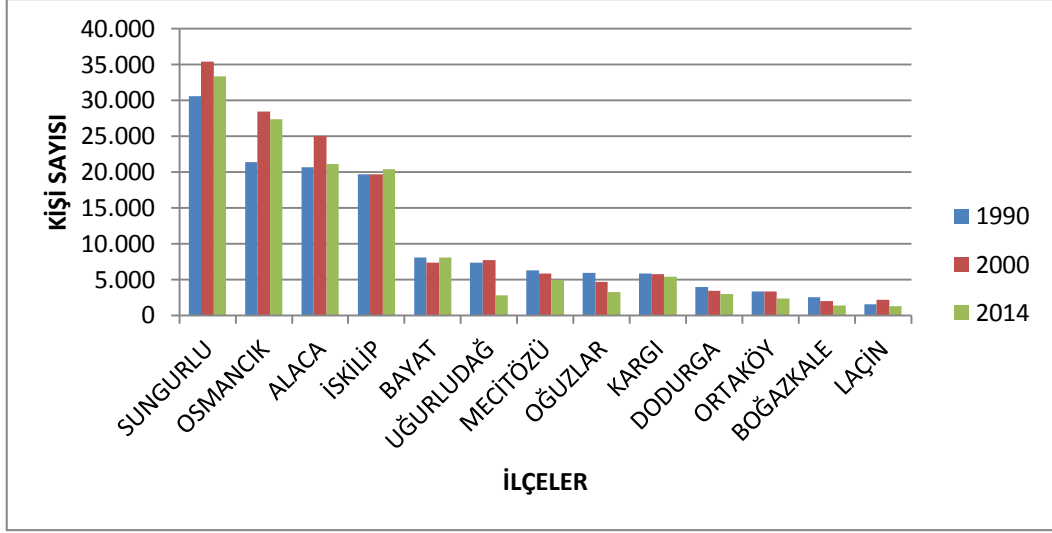
Yıllar	TÜRKİYE	ÇORUM	OSMANCIK		
	Nüfus Miktarı (Kişi)	Nüfus Miktarı (Kişi)	Nüfus Miktarı (Kişi)	Çorum Nüfusuna Oranı (%)	Türkiye Nüfusuna Oranı (%)
1935	3.803.642	20.151	4.213	20,9	0,1
1940	2.332.558	22.776	4.539	19,9	0,2
1945	2.503.342	20.307	4.295	21,1	0,1
1950	4.326.249	22.833	4.691	20,5	0,1
1955	6.927.343	62.953	5.533	8,7	0,07
1960	8.859.731	89.894	6.748	7,5	0,07
1965	10.805.817	97.032	8.236	8,4	0,07
1970	13.691.101	124.283	10.325	8,3	0,07
1975	16.869.068	145.969	11.921	8,1	0,07
1980	19.645.207	167.273	15.477	9,2	0,07
1985	21.993.031	200.431	18.014	8,9	0,08
1990	28.140.604	253.804	21.347	8,4	0,07
2000	44.006.184	311.897	28.423	9,1	0,06
2007	49.747.859	340.916	25.206	7,3	0,05
2008	53.611.723	345.352	25.227	7,3	0,04
2009	54.807.219	350.477	25.829	7,3	0,04
2010	56.222.356	355.015	26.388	7,4	0,04
2011	57.385.706	361.244	26.837	7,3	0,04
2012	58.448.431	365.526	27.355	7,4	0,04
2013	70.034.413	369.163	27.391	7,4	0,04
2014	71.286.182	374.976	27.879	7,4	0,04

Kaynak : <http://www.tuik.gov.tr>.

Tablo 12: Çorum İlçe Merkezlerinin Nüfus Miktarları (1990- 2014)

İLÇELER	1990	2000	2014
MERKEZ	116.810	161.321	243.698
SUNGURLU	30.521	35.397	31.986
OSMANCIK	21.347	28.423	27.879
ALACA	20.646	24.983	20.478
İSKİLİP	19.624	19.648	19.478
BAYAT	8.090	7.321	6.344
UĞURLUDAĞ	7.356	7.648	3.457
MECİTÖZÜ	6.287	5.787	4.698
OĞUZLAR	5.867	4.678	3.275
KARGI	5.858	5.728	5.263
DODURGA	3.974	3.431	2.724
ORTAKÖY	3.353	3.349	3.122
BOĞAZKALE	2.501	1.970	1.290
LAÇIN	1.570	2.153	1.284

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Grafik 10: Çorum İlçe Merkezlerinin Nüfus Miktarları (1990-2014)

Osmancık'ın 1990, 2000, 2014 nüfusunu Çorum'un diğer ilçe merkezlerinin nüfusu ile kıyasladığımızda bu üç yılda da Sungurlu'dan sonra 2. sırada olduğu görülmektedir (Tablo 12, Grafik 10).

3.2. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunluğu

Doğal çevre içerisinde yaşayan ve devamlı faaliyet halinde olan insanların yeryüzündeki dağılışı ve bu dağılışı etkili olan faktörler ve birim alana düşen insan sayısının o sahanın her yerinde hangi değerlerde bulunduğu tespit, nüfus dağılışı ve nüfus yoğunluğu konularının ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Özçağlar,1922; 109).

Osmancık'ın yerleşme açısından en eski kısmını yani çekirdek kısmını Kandiber Kalesi ve etekleri teşkil etmektedir. Osmancık'ta ilk yerleşim Kandiber Kalesi üzerinde kurulmuş daha sonra yerleşim kalenin etek kısmına oradan yakın çevreye sonra da uzak çevreye genişleyerek gitmiştir.

Kandiber olarak adlandırılan kalenin içinde oyulmuş taş odaları, kaya mezarları ve kabartmanın varlığı ile M.Ö. 1900 yıllarından beri ilk defa buraya yerleşen Hititlere ait kalıntılar olması dolayısıyla kalenin çok eskiden beri bir yerleşim yeri olduğu ve insanlar tarafından kullanıldığını göstermesi bakımından önem taşır (Başaran,1974; 7).

Yerleşim Kandiber Kalesi üzerinden kale eteklerine oradan da çevreye yayıldığı delili olabilecek daha başka buluntulara rastlamak mümkündür. Şöyle ki Kandiber kalesi eteklerindeki ve yakın çevresindeki evler oldukça yaşlı iken kaleden uzaklaştıkça inşa edilen evlerin daha yakın tarihlerde yapıldığı görülmektedir. Ayrıca

kale çevresinde ilk etapta plansız bir yapılaşma söz konusu iken, kaleden uzaklaştıkça sokakların ve evlerin belli bir plan dahilinde kurulduğu görülmektedir.

Osmancık'ın yerleşiminin genel görünüşü daire şeklinde iken bu kaya ve tepelerden uzaklaştıkça kare ve dikdörtgen şeklinde planlı olarak kurulmuş mahallelerden oluşmaktadır.

Osmancık'ta 18 mahalle bulunmaktadır. Bu mahalleler; Cumhuriyet, Çay, Çiftlikler, Esentepe, Eymir, Gemici, Güney, Gürleyik, Hıdırlık, Karapınar, Kızılırmak, Koyunbaba, Şenyurt, Temençe, Ulucami, Yazı, Yeni ve Yeşilçatma'dır (Harita 4).

Nüfus dağılışı haritasında kale çevresindeki mahalleler eski mahalleler olması sebebiyle yoğun nüfuslu mahallelerdir. Bu mahalleler; Yazı Mahallesi, Yeni Mahalle, Hıdırlık Mahallesi, Ulucami Mahallesi, Kızılırmak Mahallesi ve Cumhuriyet Mahallesi'dir. Kale çevresinden uzaklaştıkça yeni mahallelere geçiş olduğundan buralarda nüfus yoğunluğunun azaldığını görülmektedir. Nüfus yoğunluğunun en az olduğu mahalleler ise; Karapınar, Eymir, Çiftlikler ve Temençe mahalleleridir (Harita 6- 7).

Tablo 13: Osmancık'ta Mahallelere Göre Nüfus ve Konut Yoğunlukları (2013)

Mahalle	Alan(hektar)	Nüfus	Nüfus Yoğ.	Konut	Konut Yoğ.
Şenyurt Mah.	217	3850	17,7	1948	8,9
Koyunbaba Mah.	197	3741	19	1310	6,6
Cumhuriyet Mah.	50	3321	66	2980	59,6
Esentepe Mah.	121	2530	21	2182	18
Yeşilçatma Mah.	312	2147	6,8	700	2,2
Yeni Mah.	21	2075	99	514	24,4
Gürleyik Mah.	240	1991	8,3	1622	6,7
Çay Mah.	65	1674	25,7	912	14
Gemici Mah.	45	1359	30,2	972	21,6
Güney Mah.	112	1298	11,6	784	7
Çiftlikler Mah.	783	1033	1,3	1818	2,3
Yazı Mah.	7	735	105	236	33,7
Hıdırlık Mah.	5	484	96,8	200	40
Kızılırmak Mah.	10	460	46	240	24
Ulucami Mah.	4	275	68,7	142	35,5
Karapınar Mah.	147	158	1	130	0,9
Eymir Mah.	120	138	1,2	120	1
Temençe Mah.	62	86	1,4	70	1,1

Kaynak: Bina Sayım Cetvelleri (2013)

Foto 10: Osmancık Şehrinin Kuzeyinden Bir Görünüm (2014)

Osmancık'ın fiziki ve beşeri şartları göz önüne alındığında nüfusun yoğunluğunun farklı olduğu görülmektedir. Osmancık' ta aritmetik nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu mahalleler; Yazı Mahallesi (105 kişi/ha), Yeni mahalle (99 kişi/ha) ve Hıdırlık Mahallesi (96,8 kişi/ha) 'dir. En az olduğu mahalleler ise; Karapınar Mahallesi (1 kişi/ha), Eymir Mahallesi (1,2 kişi/ha) ve Çiftlikler Mahallesi (1,3 kişi/ha)'dir (Harita 7).

Osmancık'ta kale çevresindeki mahalleler en eski mahalleler olması sebebiyle konut yoğunluğunun fazla olduğu görülmektedir. Osmancık' ta konut yoğunluğunun en fazla olduğu mahalleler; Cumhuriyet Mahallesi (59,6 konut/ha), Hıdırlık Mahallesi (40 konut/ha), Ulucami Mahallesi (35,5 konut/ha) ve Yazı Mahalleleri (33,7) 'dir. En az olduğu mahalleler ise; Karapınar mahallesi (0,9 konut/ha), Eymir mahallesi (1 konut/ha), Temençe Mahallesi (1,1 konut/ha) Yeşilçatma Mahallesi (2,2 konut/ha) ve Çiftlik Mahallesi (2,3 konut/ha) 'dir (Harita 8).

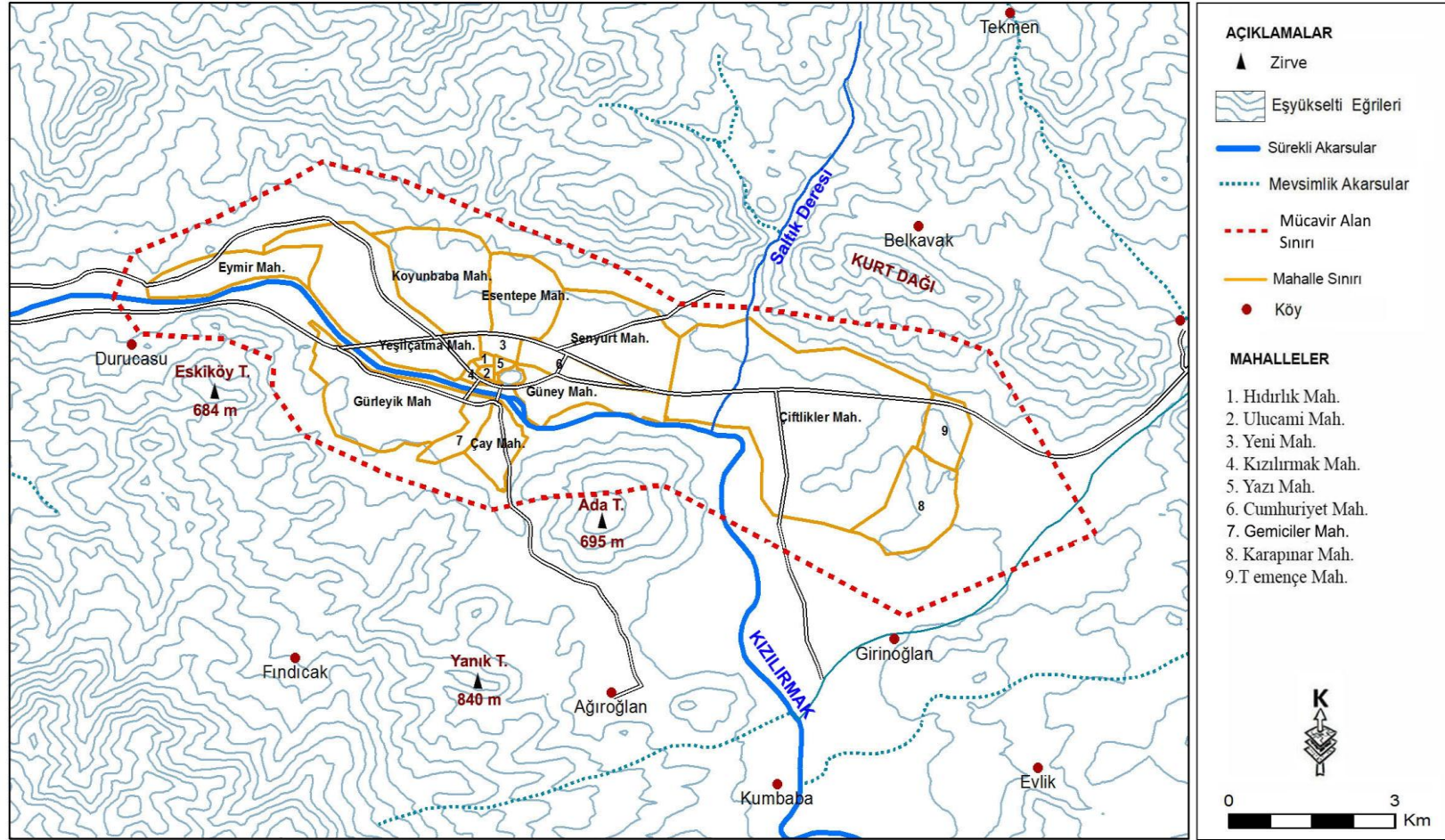
Foto 11: Ulucami Mahallesinden Bir Görünüm (2015)

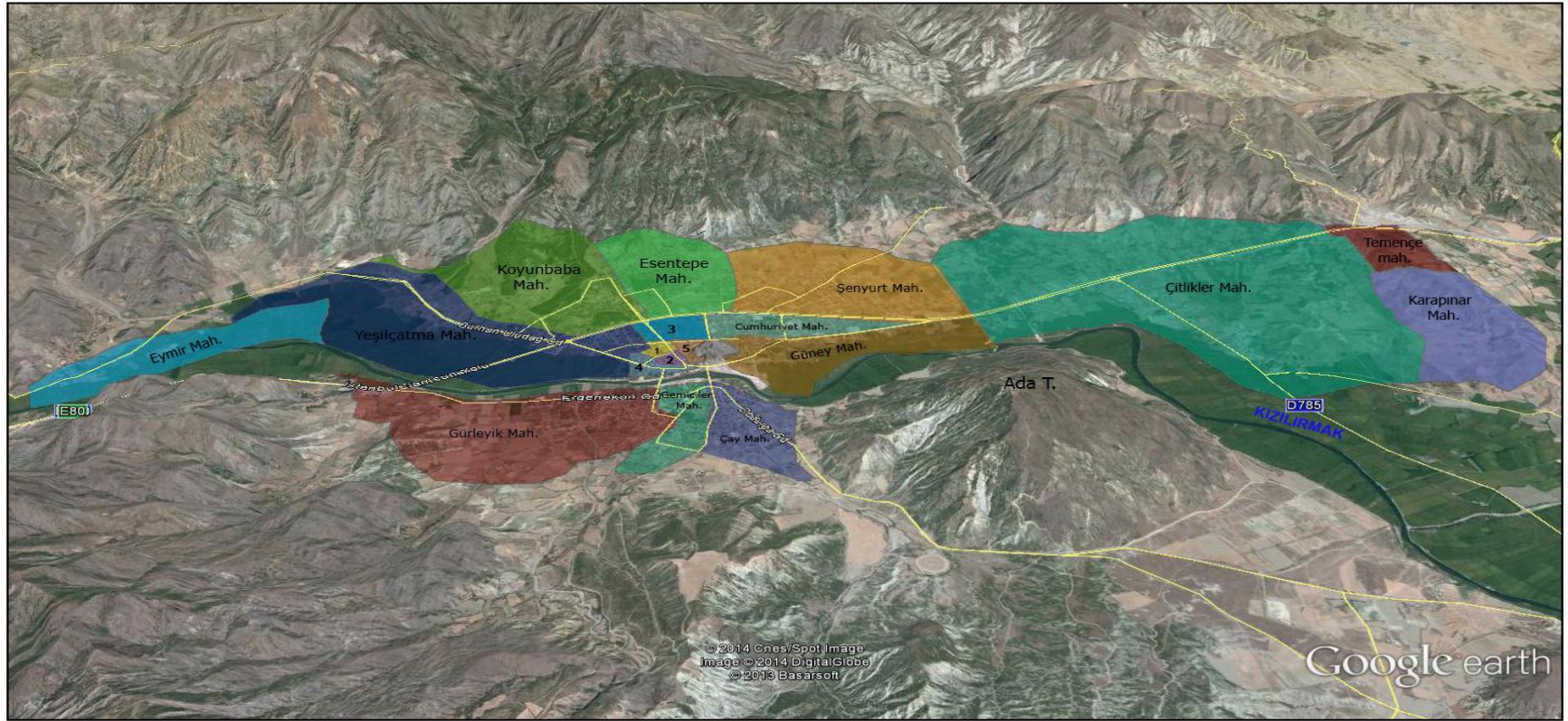
Foto 12: Osmancık'tan Geçen Kızılırmak Nehrinden Bir Görünüm (2014)

Foto 13: Osmancık'ın Kuzeyinde Yer Alan Ulucamii Mahallesinden Bir Görünüm (2014)

Harita 4: Osmancık Mahalleleri (2013)

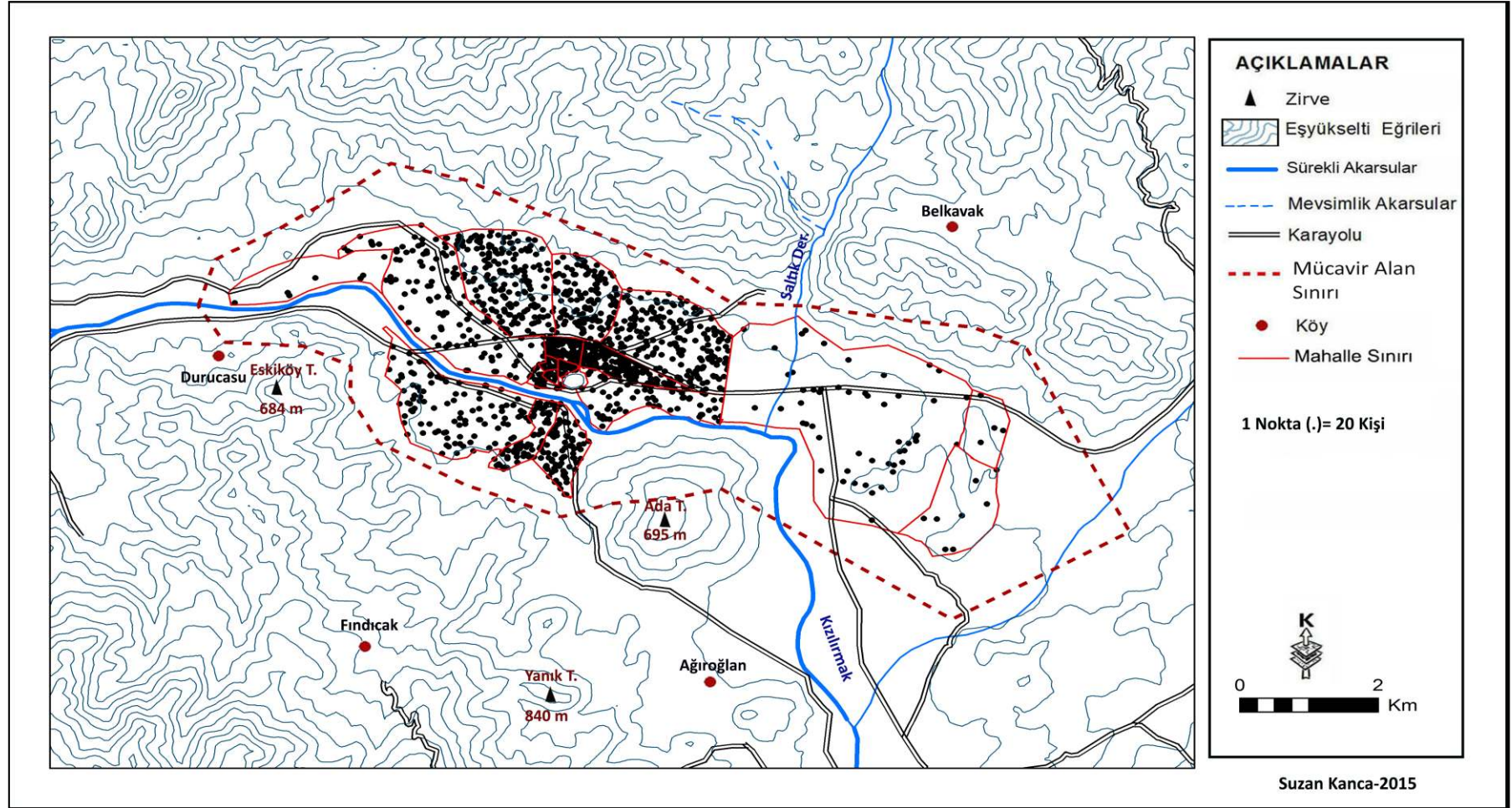
MAHALLELER

1. Hıdırlık Mah.	4. Kızılırmak Mah.
2. Ulucami Mah.	5. Yazı Mah.
3. Yeni Mah.	

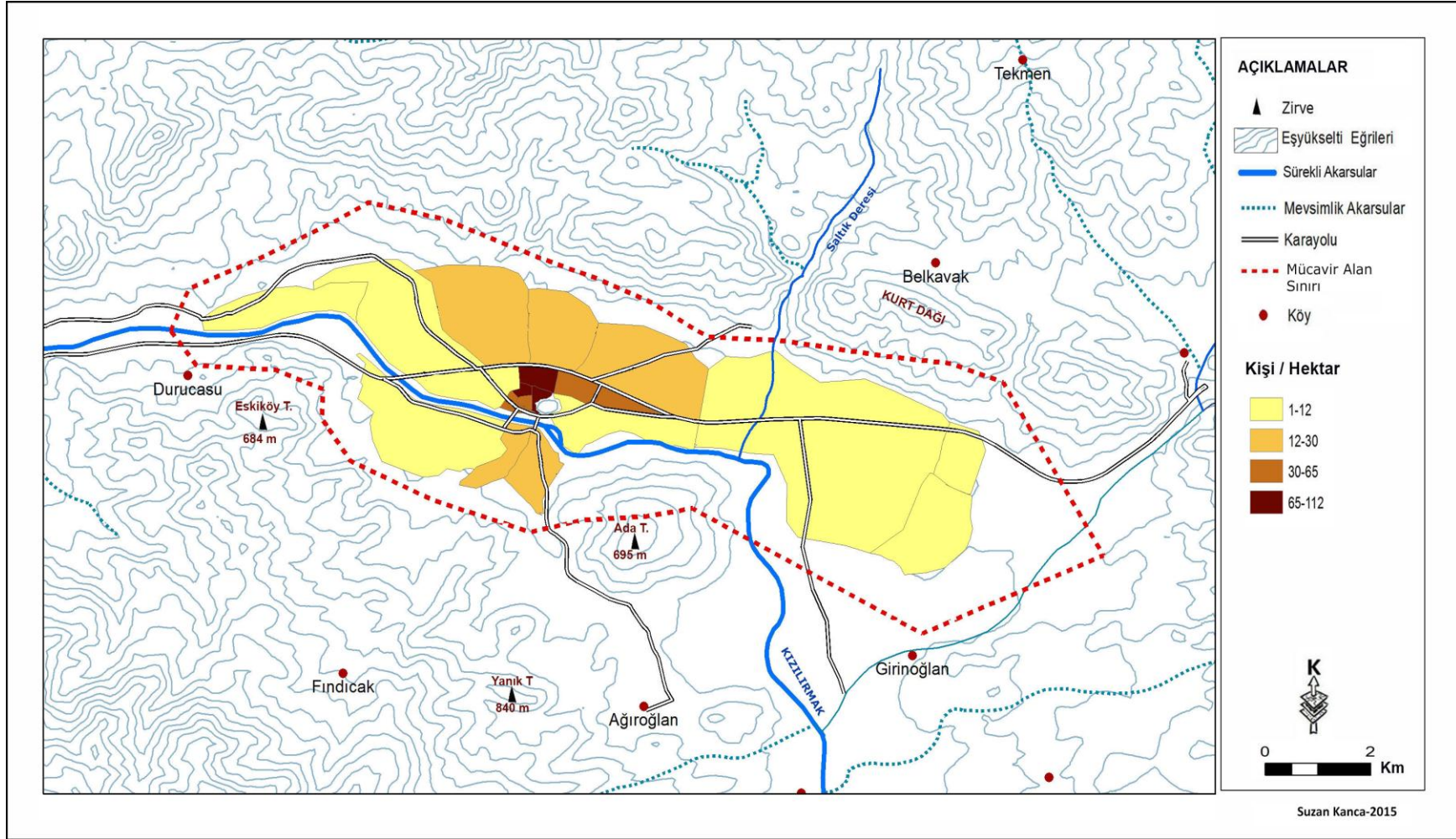

Suzan KANCA-2014

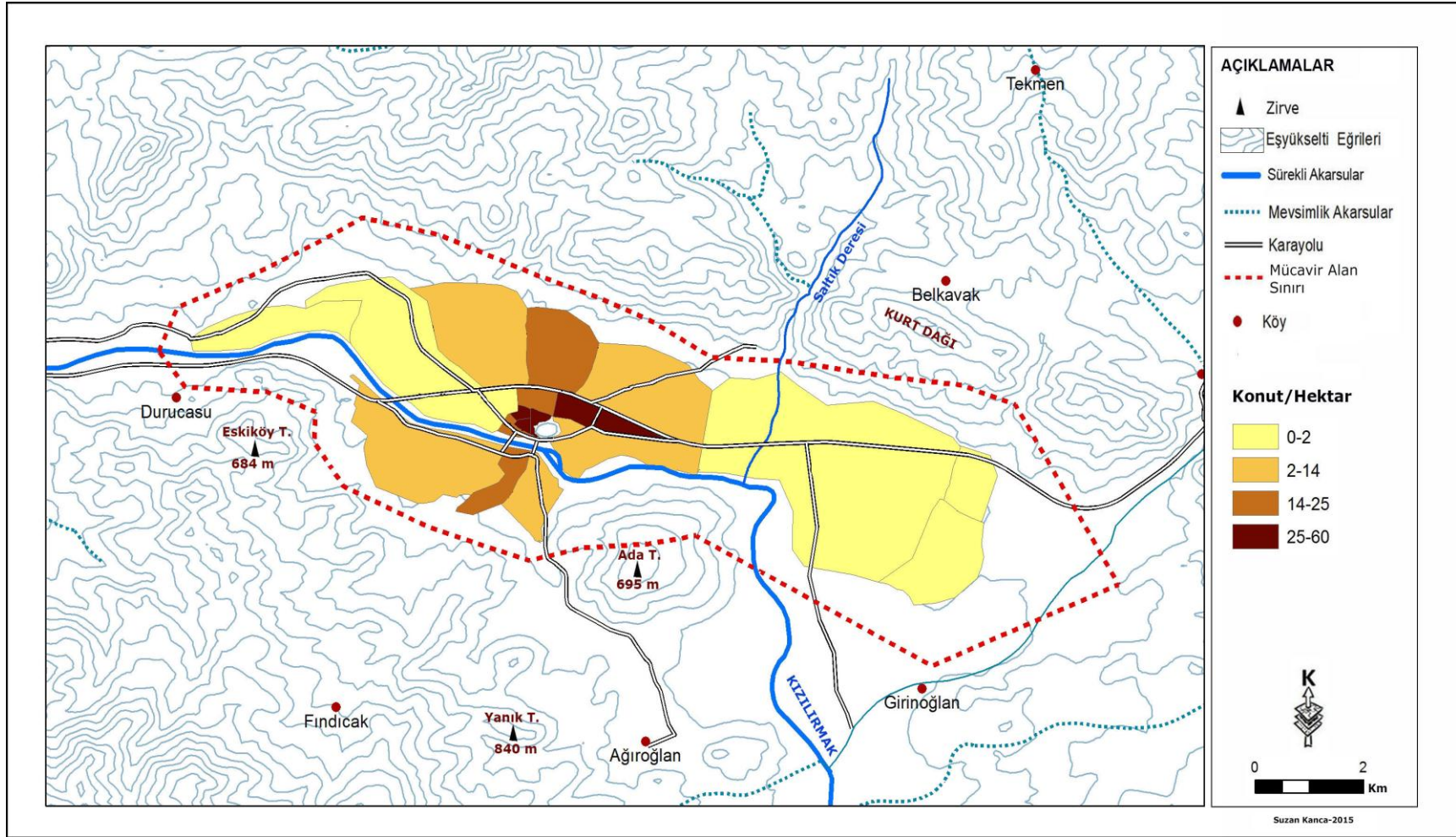
Harita 5: Osmancık Şehrinde Mahallelerin Genel Görünümü (2014)

Harita 6: Osmancık Nüfus Dağılışı Haritası (2013)

Harita 7: Osmancık'ta Mahallere Göre Nüfus Yoğunluğu Haritası (2013)

Harita 8: Osmancık'ın Mahallelere Göre Konut Yoğunluğu Haritası (2013)

3.3. Nüfusun Sosyo-Ekonomik nitelikleri

3.3.1. Nüfusun Cinsiyet Yapısı

Doğumlar ve ölüm oranları veya ortalama yaşam süresinde meydana gelen büyük bir değişim, yerleşmelerin gelecekteki sosyal ve iktisadi yapısını tamamen değiştirecek sonuçlar doğrulanabilir. Yapılan araştırmalara göre, ailelerin çocuk sahibi olma istekleri, oturduğu yerleşim birimindeki duruma göre değişmektedir. Yani kırsal kesimde yaşayan aileler ile kentte yaşayan ailelerin çocuk sahibi olma istekleri farklılık arz edebilmektedir. Eğitim düzeyi ve gelir seviyesi bu durum üzerinde etkili olan başlıca unsurlardır. Araştırma sahamızın nüfusunda sayım yılları arasında cinsiyet yapısında belirgin farklılıklar yoktur.

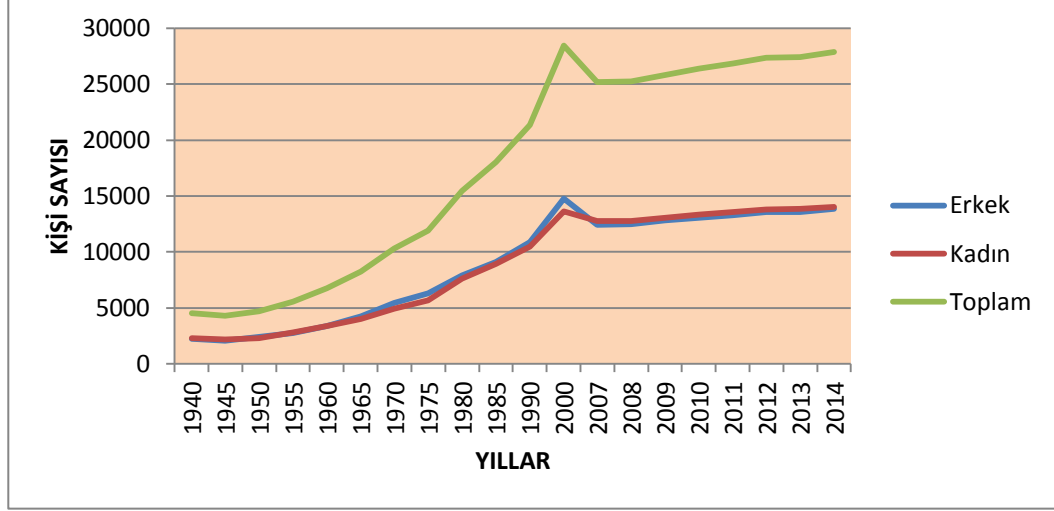
Tablo 14: Osmancık Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cinsiyet Bölünüşü (1940-2014)

Yıllar	Erkek	%	Kadın	%	Toplam
1940	2.248	49,5	2.291	50,5	4.539
1945	2.084	48,5	2.201	51,5	4.285
1950	2.420	51,5	2.271	48,5	4.691
1955	2.747	49,6	2.786	50,4	5.533
1960	3.398	50,3	3.350	49,7	6.748
1965	4.238	51,4	3.998	48,6	8.236
1970	5.429	52,5	4.896	47,5	10.325
1975	6.274	52,6	5.647	47,4	11.921
1980	7.890	50,9	7.587	49,1	15.477
1985	9.106	50,5	8.908	49,5	18.014
1990	10.867	50,9	10.480	49,1	21.347
2000	14.778	51,9	13.645	48,1	28.423
2007	12.433	49,3	12.773	50,7	25.206
2008	12.486	49,4	12.741	50,6	25.227
2009	12.809	49,5	13.020	50,5	25.829
2010	13.054	49,4	13.334	50,6	26.388
2011	13.280	49,4	13.557	50,6	26.837
2012	13.556	49,5	13.799	50,5	27.355
2013	13.559	49,5	13.832	50,5	27.391
2014	13.871	49,7	14.008	50,3	27.879

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr>.

1940 yılı nüfus sayımında erkek nüfus oranı % 49,5, kadın nüfus oranı ise % 50,5'dir. 1945 yılı nüfus sayımında erkek nüfus oranı % 48,5, kadın nüfus oranı ise % 51,5'dir. Kadın nüfus oranı ise % 51,5'dir. 1950 yılında ise erkek nüfus oranı artarak % 51,5'e yükselmiş, kadın nüfus oranı ise % 48,5'e düşmüştür. 1955 yılında tekrar erkek

nüfusu % 49,6'ya düşmüş, kadın nüfusu ise % 50,4'e yükselmiştir. Sonraki yıllarda erkek nüfusunun kadın nüfusundan fazla olduğu görülür. 2007 yılında ise 2014 yılına kadar oransal olarak fazla olmamakla birlikte kadın nüfusunun fazla olduğu görülmektedir. Bunda; doğal nüfus artışı ve erkeklerin bir kısmının iş bulmak amacıyla başka illere ve ülkelere göç etmeleri etkili olabilmektedir (Tablo 14, Grafik 11).

Grafik 11: Osmancık'ta Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cinsiyet Bölünüşü (1940-2014)

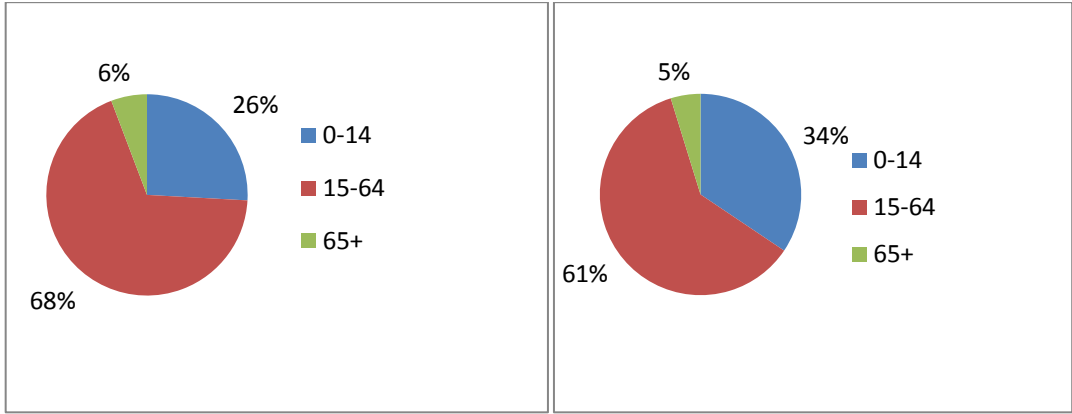
3.3.2. Nüfusun yaş yapısı

Yerleşmedeki eğitim, elektrik, su, sağlık gibi gereksinimlerin belirlenmesinde ilçe nüfusunun yaş yapısının bilinmesi gerekir. Yani yaş bölünüşü eğitimden sağlığa bir çok konunun ana kaynağını oluşturur. Yaş yapısı üzerinde doğumlar, ölümler, sağlık alanındaki ilerlemeler, yaşam koşullarının iyileşmesi gibi unsurlar etkili olmaktadır.

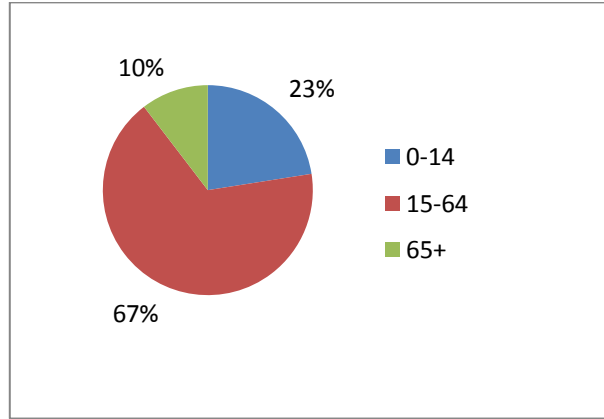
Tablo 15: Osmancık'ta Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Bölünüşü (1990, 2000, 2014)

Yaş Grubu	1990	%	Bağımlı Nüfus Oranı (%)	2000	%	Bağımlı Nüfus Oranı (%)	2014	%	Bağımlı Nüfus Oranı (%)
0-14	7.346	34		7.353	26		6239	23	
15-64	12.980	61	64.4	19.430	68	46.2	18.736	67	48.7
65+	1.021	5		1.640	6		2.904	10	
Toplam	21.347	100		28.423	100		27.879	100	

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Grafik 12: Osmancık'ta Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Bölünüşü (1990, 2000)

Grafik 13: Osmancık'ta Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Bölünüşü (2014)

Araştırma sahasının 1990 yılı geniş aralıklı yaş gruplarına bölünüşünde nüfusun % 34'ünü 0-14 arası yaş grubu, % 61'ini 15-64 arası yaş grubu ve % 5'ini 65 yaş üzeri grup oluşturmaktadır. Bağımlı nüfus oranı ise % 64,4'dür. Bu durum üretken nüfusun fazla olmadığını gösterir (Tablo 15, Grafik 12).

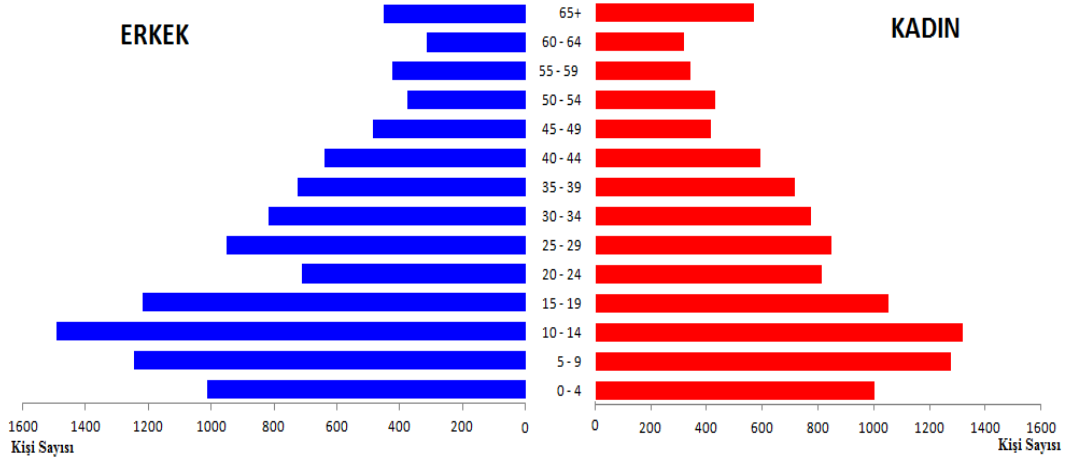
2000 yılında ise nüfusun % 2'sini 0-14 arası yaş grubu, % 68'ini 15-64 arası yaş grubu, % 6'sını 65 yaş ve üzeri grup oluşturmaktadır. 2000 yılında 0-14 arası bağımlı yaş grubunda bir azalışın olduğu, 65 yaş üstü bağımlı yaş grubunda ise az da olsa artış olduğu görülmektedir. Bunda; doğum oranının azalması, eğitim seviyesinin, yükselmesi ve kadının iş hayatına girmesi ile birlikte az sayıda çocuk sahibi olma gibi faktörler etkili olmuştur (Tablo 15, Grafik 13).

2014 yılında ise nüfusun % 23'ünü 0-14 arası yaş grubu, % 67'sini 15-64 arası yaş grubu, % 11'ünü 65 yaş üzeri grubu oluşturmaktadır. Bağımlı nüfus oranı ise % 48,7' dir. 2014 yılında doğum oranlarının azaldığı, aynı zamanda ortalama yaşam süresinin arttığı da görülmektedir (Tablo 15, Grafik 13).

Tablo 16: Osmancık'ta Nüfusun Yaş Gruplarına Bölünüşü (1990)

Yaş	Erkek	%	Kadın	%	Toplam
0-4	1.013	9,4	1.003	9,6	2.016
5-9	1.244	11,5	1.276	12,2	2.520
10-14	1.491	13,8	1.319	12,6	2.810
15-19	1.219	11,3	1.053	10	2.272
20-24	713	6,7	814	7,8	1.527
25-29	950	8,8	849	8,1	1.799
30-34	819	7,6	774	7,4	1.593
35-39	726	6,8	716	6,8	1.442
40-44	640	5,9	595	5,6	1.235
45-49	487	4,6	416	4	903
50-54	375	3,5	433	4,1	808
55-59	425	3	343	3,3	768
60-64	313	2,9	320	3,1	633
65+	452	4,2	569	5,4	1.021
Toplam	10867	100	10.480	100	21.347

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

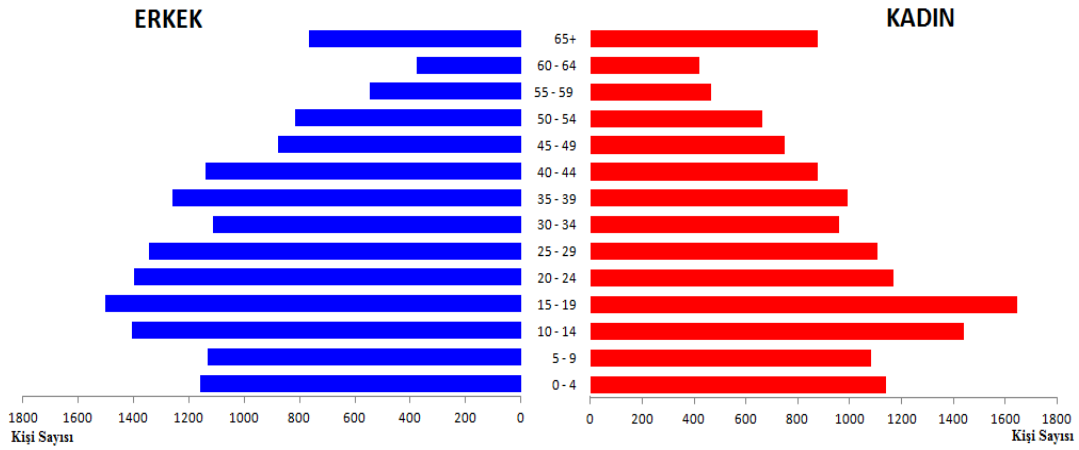
Grafik 14: Osmancık'ın Nüfus Piramidi (1990)

Osmancık'ın 1990 yılı nüfus piramidinde tabanda daralmanın olduğu görülür. Bu doğum oranlarının azalmaya başlamasında kaynaklanır. Nüfusun en fazla olduğu yaş grubu 10-14 arası yaş grubudur. Bunun nedeni köylerden şehre yapılan taşınmalı eğitim neden olarak gösterilebilir. Bu yaş grubundaki erkek nüfus 1491 kişi, kadın nüfus ise 1319'dur. Özellikle bu yaş aralığından sonra daralmalar devam etmiştir. 65 yaş üstü nüfusa bakıldığında, kadın nüfusun (569 kişi) daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 16, Grafik 14).

Tablo 17: Osmancık'ta Nüfusun Yaş Gruplarına Bölünüşü (2000)

Yaş Grubu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam
0-4	1.157	7,8	1.140	8,4	2.297
5-9	1.130	7,6	1.083	8	2.213
10-14	1.404	9,5	1.439	10,6	2.843
15-19	1.502	10,1	1.647	12,1	3.149
20-24	1.399	9,4	1.169	8,8	2.568
25-29	1.344	9,1	1.109	8,2	2.453
30-34	1.113	7,5	961	7,1	2.074
35-39	1.260	8,5	922	7,2	2.252
40-44	1.139	7,7	879	6,5	2.018
45-49	877	5,9	750	5,4	1.627
50-54	816	5,5	665	4,9	1.481
55-59	546	3,7	466	3,4	1.012
60-64	377	2,5	419	3,1	796
65+	764	5,2	876	6,3	1.640
Toplam	14.828	100	13.595	100	28.423

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

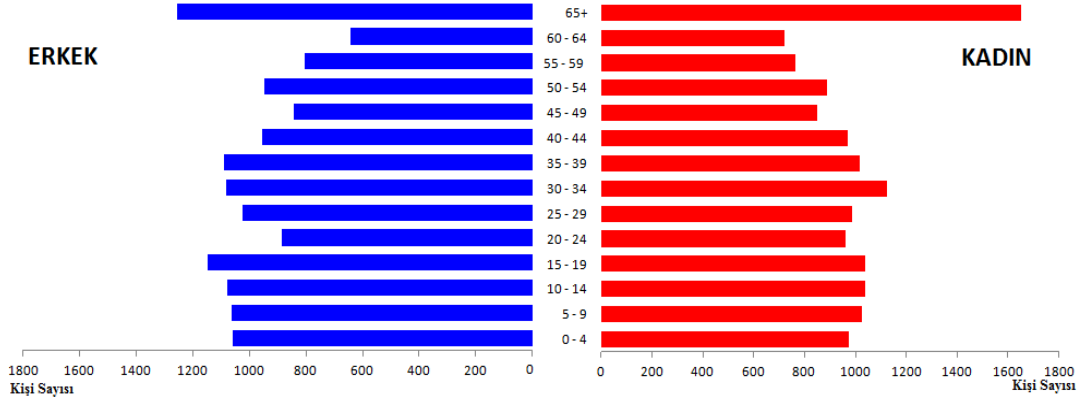
Grafik 15: Osmancık'ın Nüfus Piramidi (2000)

Osmancık'ın 2000 yılı nüfus piramidinde ilk dikkati çeken; faal erkek nüfusun fazlalığıdır. Bilhassa 1999-2001 yılları arasında açılan tuğla, kiremit, biriket, tekstil, tuz, un, süt ve süt ürünleri fabrikaları etkili olmuştur. Böylelikle Osmancık çevredeki yerleşim yerlerinden ekonomik amaçlı göç almıştır. Bunun sonucunda faal erkek nüfus oranında artışlar olmuştur. 2000 yılında en fazla kadın nüfus 1647 kişi ile 15-19 yaş aralığında toplanmışken, en fazla erkek nüfus 1502 kişi ile yine kadın nüfustaki gibi 15-19 yaş aralığı grubunda toplanmıştır. Bunda hem ekonomik amaçlı göç, hem de kırsal alanlarda orta öğretim kurumları olmadığından eğitim amaçlı göçler etkili olmuştur. 1990 yılına göre 0-4 yaş aralığındaki nüfusta 281 kişilik bir artışla 2297 kişiye ulaşılmıştır. Genel anlamı ile her yaş grubundaki nüfusta artışlar olmuştur. Sadece 1990 yılına göre 5-9 yaş grubundaki nüfusta 307 kişilik bir azalma olmuştur. Yine 1990 yılına göre kıyaslandığında 65 yaş üstü nüfusta 619 kişilik bir artışla nüfus 1640'a yükselmiştir (Tablo 17, Grafik 15).

Tablo 18: Osmancık'ta Nüfusun Yaş Gruplarına Bölünüşü (2014)

Yaş Grubu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam
0-4	1.060	7,6	976	6,9	2.036
5-9	1.062	7,7	1.025	7,4	2.087
10-14	1.078	7,8	1.038	7,5	2.116
15-19	1.148	8,2	1.037	7,5	2.185
20-24	886	6,4	963	6,9	1.849
25-29	1.022	7,4	985	7	2.007
30-34	1.080	7,8	1.124	8	2.204
35-39	1.089	7,9	1.017	7,2	2.106
40-44	953	6,9	969	6,9	1.922
45-49	844	6	849	6	1.693
50-54	948	6,8	888	6,3	1.836
55-59	803	5,8	764	5,5	1.567
60-64	644	4,6	723	5,1	1.367
65+	1.254	9	1.650	11,8	2.904
Toplam	13.871	100	14.008	100	27.879

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Grafik 16: Osmancık'ın Nüfus Piramidi (2014)

2014 yılı nüfus piramidinde önceki iki piramide göre nüfusun oldukça değişkenlik gösterdiği dikkati çekmektedir. 65 yaş üzeri yaş aralığı dışındaki tüm yaş aralıklarında nüfus azalmıştır. 1990 yılında 1021, 2000 yılında 1640 olan 65 yaş üzeri yaşlı nüfusu 2014 yılında 2904 kişiye yükselmiştir. Yine doğumların azalmasına bağlı olarak 0-4 yaş grubunda 2000 yılına göre 1114 kişilik bir düşüş yaşanmıştır. 2014 yılı nüfus piramidinde gerek toplam nüfusun azalması, gerekse genç nüfusunu kaybetmesinin temel nedeni kullanılan nüfus sayım yönteminin değişmesidir. 2007 yılından itibaren Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nin uygulamaya geçmesi ve az da

olsa ekonomik nedenlerden kaynaklanan dış göçler nedeni ile nüfus diğer yıllara göre azalma göstermiştir (Tablo 18, Grafik 16).

3.3.3. Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durumu

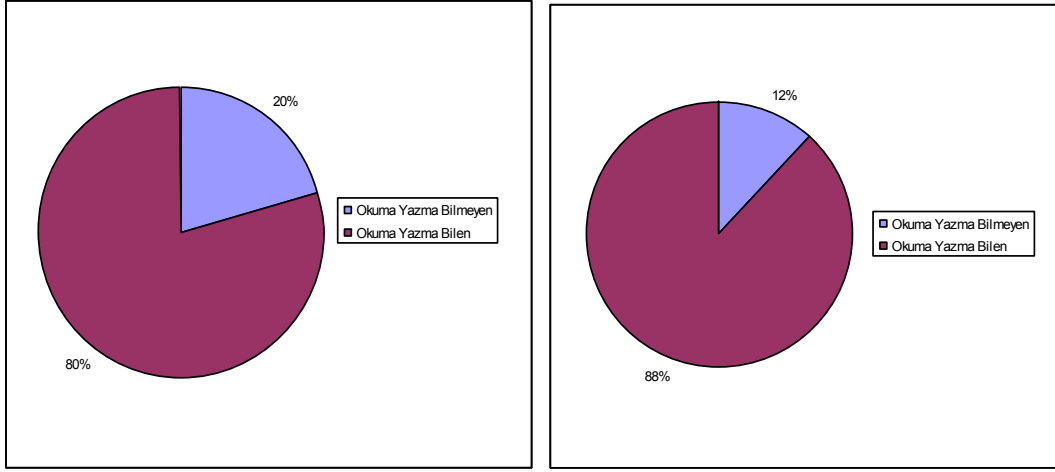
Osmancık'ta Nüfusun okuma yazma durumunda 1990 yılında okuma yazma bilen nüfus 15003 (% 80) kişi iken, 2000 yılında 22.615 (% 87.9) kişi, 2013 yılında ise 23.453 (% 93) kişiye ulaşmıştır. Bunun yanında okuma yazma bilmeyen nüfus ise yıllara göre azalma göstererek 1990 yılında 3853 (% 20) kişi iken, 2000 yılında 3063(% 12) kişiye, 2013 yılında ise 1326 (% 5) kişiye düşmüştür. Yani her geçen yıl okuma yazma oranı artmaktadır denilebilir. Bunun temel nedeni zorunlu eğitimidir. Aynı zamanda belediyenin vermiş olduğu okuryazarlık kursları da etkili olmuştur (Tablo 19, Grafik 17-18).

Tablo 19: Osmancık'ta Nüfusun Okuma Yazma Durumu (1990-2013)

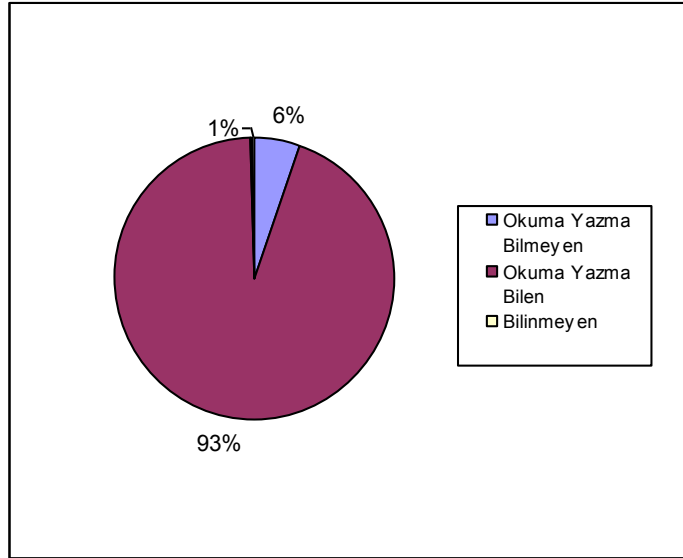
OKUMA YAZMA	1990	%	2000	%	2013	%
Okuma Yazma	3.853	20	3.063	12	1.326	6
Okuma Yazma Bilen	15.003	80	22.615	87,9	23.453	93
Bilinmeyen	-	-	3	0,01	147	1
Toplam	18.856	100	25.681	100	24.926	100

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

1990 yılında nüfusun % 20,7'si herhangi bir okul bitirmemiştir. Nüfusun yarısından fazlası (% 59,1) ilkokul mezunudur. % 9,2'si ortaokul, % 7,7'si lise ve dengi okul mezunu iken % 3,2'lik orana sahip nüfus ise üniversite mezunudur. 1990 yılında nüfusun cinsiyet açısından durumuna bakıldığında erkek nüfusa (% 18,1) oranla daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 20, Grafik 19).

Grafik 17: Osmancık'ta Nüfusun Okuma Yazma Durumu (1990, 2000)

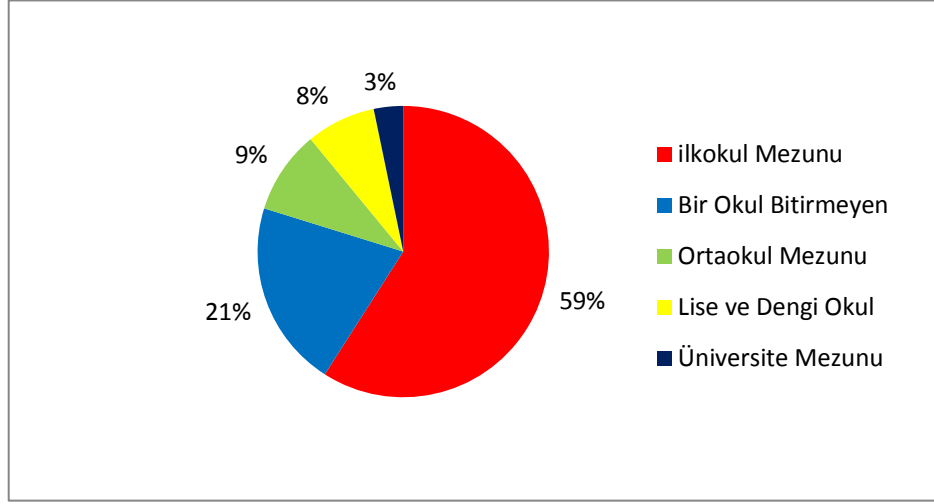
Grafik 18: Osmancık'ta Nüfusun Okuma Yazma Durumu (2013)

Tablo 20: Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durumu (1990)

Eğitim Durumu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
Bir Okul Bitirmeyen	1.522	18,1	1.590	24,2	3.112	20,2
İlkokul Mezunu	4.740	56,3	4.117	62,6	8.857	59,1
Ortaokul Mezunu	996	11,8	389	5,9	1.385	9,3
Lise ve Dengi Okul	782	9,3	374	5,6	1.156	7,8
Üniversite Mezunu	379	4,5	110	1,6	489	3,5
Bilinmeyen	3	0,03	-	0	3	0,01
Toplam	8.422	100	6.580	100	15.002	100

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

1990 yılında eğitim düzeyi bilinmeyenler ise % 0,1'lik bir kısmını oluşturmaktadır. 1990 yılında erkek nüfusun eğitimi düzeyi, kadın nüfusun eğitim düzeyinden fazladır. Eğitimli erkek nüfus miktarı 8422 kişi olup toplam nüfus içerisinde % 56,1'lik orana sahip iken bu miktar kadın nüfusta 6580 olup toplam nüfusun % 43,9'luk oranı oluşturmaktadır (Tablo 20, Grafik 19).

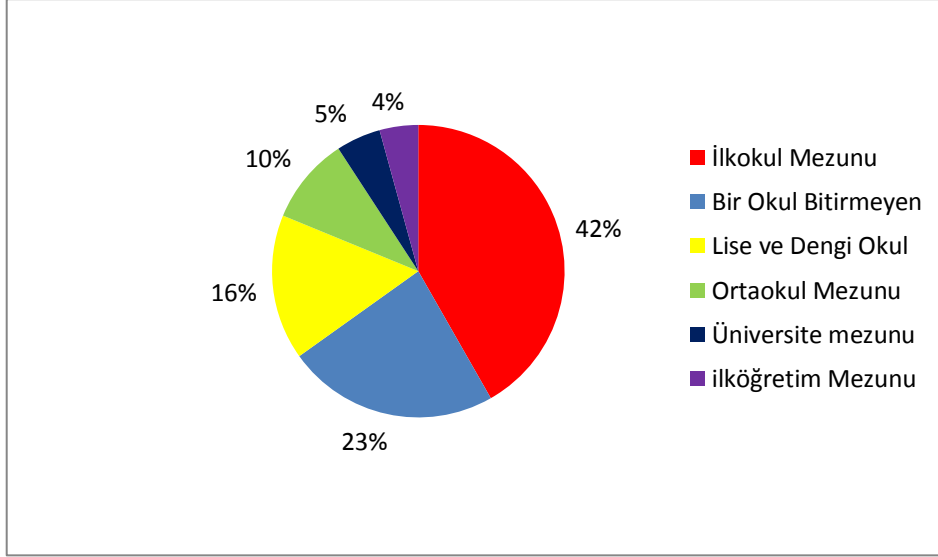
Grafik 19: Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durumu (1990)

2000 yılında verilere ilköğretim mezunları da eklenmiştir. Toplam nüfus içerisinde eğitimli erkek nüfus oranı % 55,6 kadın nüfus oranı ise % 44,4'dür. 2000 yılı eğitim durumunda bilinmeyenler yine % 0,1'lik bir kısmı oluşturmaktadır. İlkokul mezunları % 41,7'lik, ilköğretim mezunları % 4,2'lik, ortaokul mezunları % 9,6'lık, lise ve dengi okul mezunları % 16,1'lik ve üniversite mezunları % 5'lik bir paya sahiptirler (Tablo 21, Grafik 20).

Tablo 21: Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durumu (2000)

Eğitim Durumu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
Bir Okul Bitirmeyen	2.606	20,7	2.674	26,6	5.280	23,3
İlkokul Mezunu	4.701	37,5	4.725	47,2	9.426	41,7
İlköğretim Mezunu	593	4,7	371	3,7	964	4,2
Ortaokul Mezunu	1.611	12,8	557	5,6	2.168	9,6
Lise ve Dengi Okul	2.258	17,9	1.372	13,6	3.630	16,1
Üniversite mezunu	797	6,3	315	3,1	1.112	5
Bilinmeyen	9	0,1	26	0,2	35	0,1
Toplam	12.575	100	10.040	100	22.615	100

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Grafik 20: Osmancıkta Nüfusun Eğitim Durumu (2000)

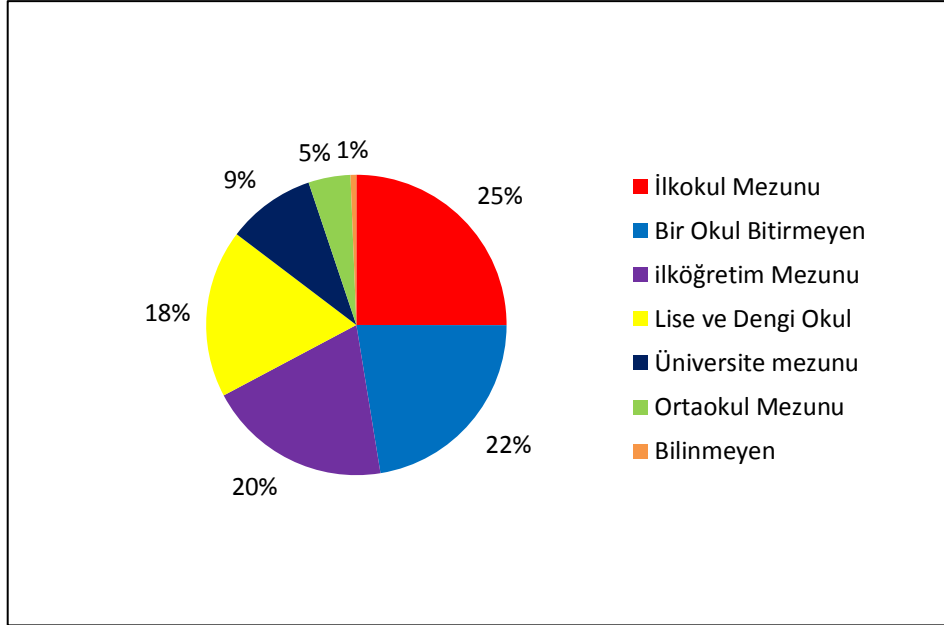
2013 yılı eğitim düzeyinde okuma yazma bilmeyen nüfus 1326'dır. Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen nüfus % 22,4'lük orana sahipken, ortaokul mezunları % 4,5, lise ve dengi okul mezunları % 18,1 üniversite mezunları % 9,5'dir. Eğitim durumu bilinmeyenler ise % 0,7'lik oranı kapsamaktadır. Yıllara göre nüfusun eğitim seviyesindeki artışın temel nedeni zorunlu eğitimidir (Tablo 22, Grafik 21).

Tablo 22: Osmancık'ta Nüfusun Eğitim Durum (2013)

Eğitim Durumu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
Bir Okul Bitirmeyen	2.360	19.6	2.928	25.3	5.288	22.4
İlkokul Mezunu	2.346	19.5	3.559	30.7	5.905	25
İlköğretim Mezunu	2.358	19.6	2.315	20	4.673	19.8
Ortaokul Mezunu	741	6.3	328	2.9	1.069	4.5
Lise ve Dengi Okul	2.700	22.5	1.571	13.5	4.271	18.1
Üniversite mezunu	1.432	11.9	815	7	2.247	9.5
Bilinmeyen	73	0.6	74	0.6	147	0.7
Toplam	12.010	100	11.590	100	23.600	100

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Cinsiyet açısından bakıldığında nüfus içerisinde eğitilmiş erkek nüfus oranı % 50,8 iken kadın nüfus oranı ise % 49,2'dir. Son dönemlerde kadın nüfusun eğitim seviyesinin giderek arttığı görülmektedir. Düzenlenen eğitim kampanyaları ve kadının iş hayatına katılarak etkinliklerinin artması bu durumun başlıca nedenleridir.

Grafik 21: Osmancık'ta Nüfusun Eğitimi (2013)

İlçelerdeki bazı köy okullarında yeterli personel bulunmadığından bazı köylerde taşınmalı eğitim yapılmaktadır. İlköğretim öğrencilerinden okulları kapalı veya ikinci kademesi olmayan 55 yerleşim biriminden 698 öğrenci 2013-2014 öğretim yılında taşıma merkezine (Akören Şehit Erol Keskin İ.O, Danişment İ.O, 75. Yıl Cumhuriyet İ.O, Kamil İ.O, YİBO, Gökdere İ.O) taşınmaktadır.

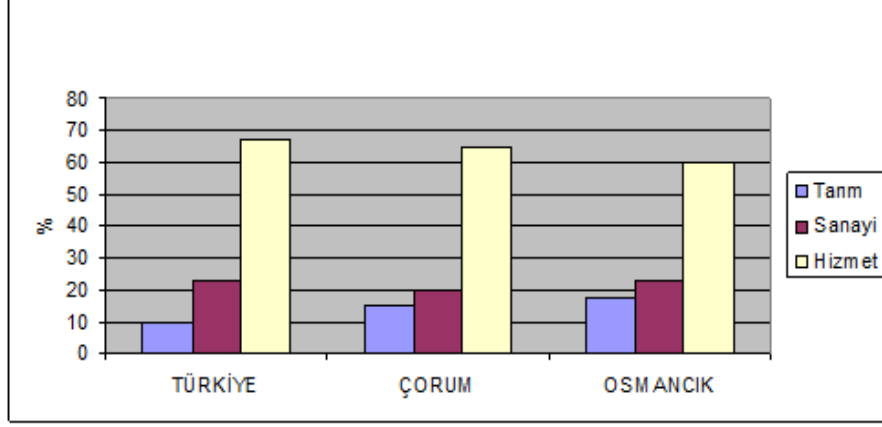
3.3.4. Osmancık'ta Nüfusun Ekonomik Yapısı

Tablo 23: Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Dağılışı (1990)

SEKTÖR	TÜRKİYE	%	ÇORUM	%	OSMANCIK	%
Tarım	955.066	10	9.622	15	976	17
Sanayi	2.297.602	23	12.718	20	1.269	23
Hizmet	6.505.179	67	41.491	65	3.395	60
Toplam	9.757.847	100	63.831	100	5.640	100

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

1990 yılında Türkiye, Çorum ve Osmancık'ta nüfusun sektörlere göre dağılımında hizmet sektöründe çalışan nüfusun fazla olduğu görülür (Tablo 23, Grafik 22).

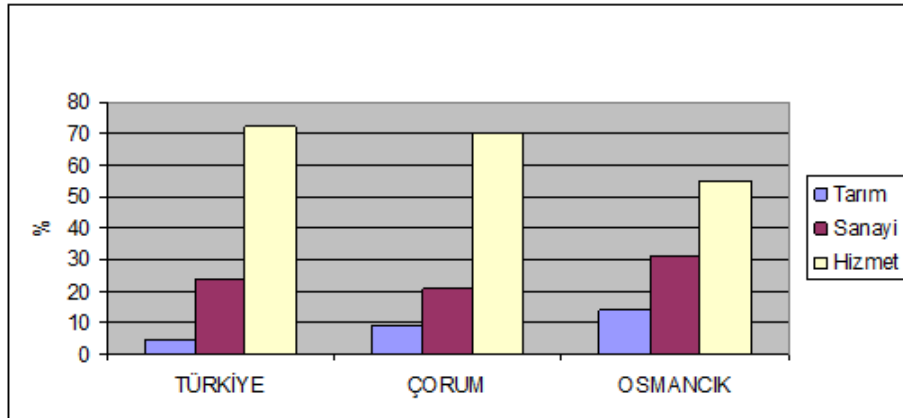
Grafik 22: Türkiye-Çorum ve Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Bölünüşü (1990)

2000 yılında yine Türkiye, Çorum ve Osmancık'ta hakim sektör hizmettir. Yine bunu sanayi ve tarım takip etmektedir. Osmancık'ta tarımda çalışan nüfus % 17 iken % 14'e düştüğünü, sanayide çalışan nüfus ise % 23'ten % 31'e çıktığı görülür. Bu yükselişte Osmancık'ta açılan fabrikaların etkilidir. Hizmet sektöründe ise % 60'lık pay % 55'e düşmüştür (Tablo 24, Grafik 23, Grafik 25).

Tablo 24: Türkiye –Çorum ve Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Dağılımı (2000)

SEKTÖR	TÜRKİYE	%	ÇORUM	%	OSMANCIK	%
Tarım	467.866	4	6.027	9	974	14
Sanayi	2.755.351	24	14.581	21	2.117	31
Hizmet	8.172.971	72	49.199	70	3.930	55
Toplam	11.396.188	100	69.807	100	7.021	100

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Grafik 23: Türkiye-Çorum ve Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Bölünüşü (2000)

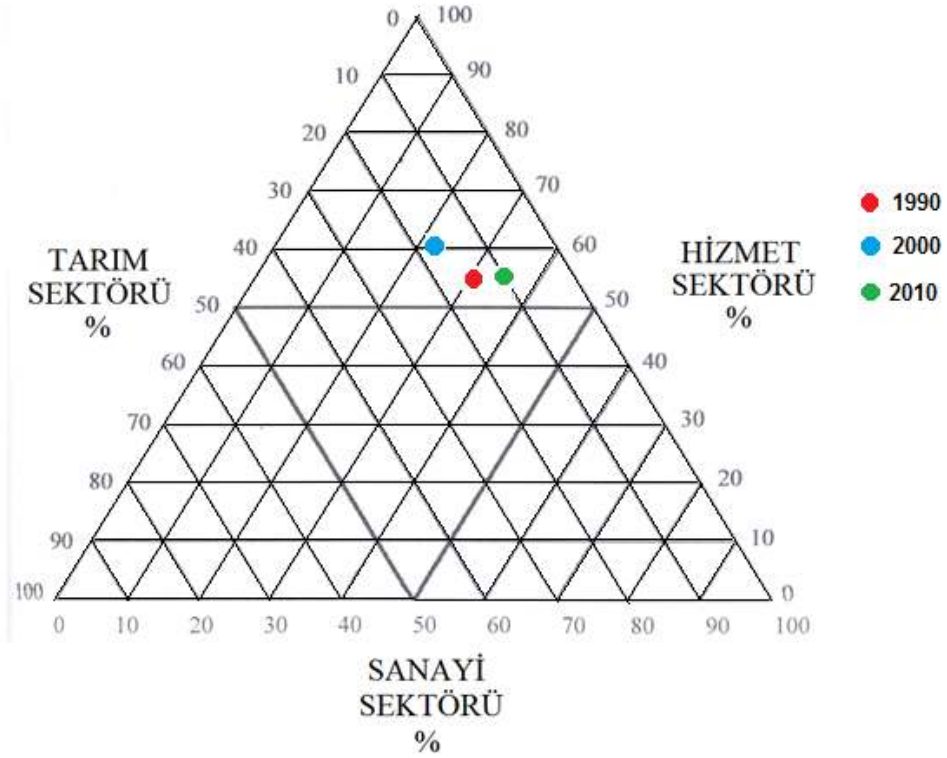
Osmancık'ta hakim ekonomik fonksiyon türü hizmettir. Dolayısıyla Osmancık ulaşım ve hizmetlerin ağırlıkta olduğu bir hizmet şehri özelliği göstermektedir.

2010 yılına gelindiğinde ise tarımda çalışan nüfus % 10'a düşmüş, sanayi ise % 35'e yükselmiştir. Hizmet sektöründe ise oransal değişme olmamıştır (Tablo 25, Grafik 24).

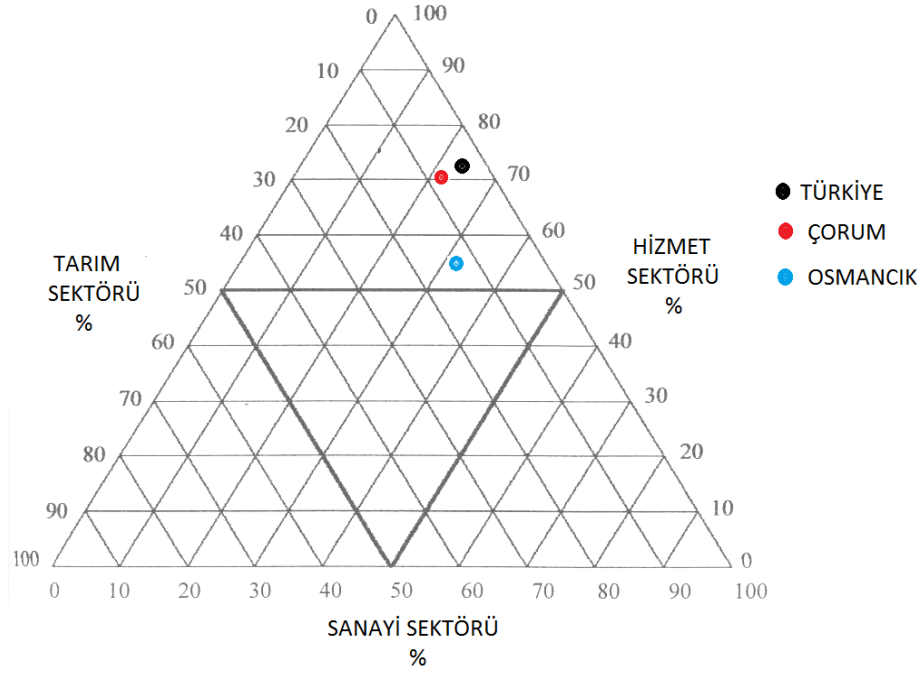
Tablo 25: Osmancık'ta Aktif Nüfusun Sektörlere Göre Dağılışı (1990 - 2010)

YILLAR	TARIM	%	SANAYİ	%	HİZMET	%
1990	976	17	1.269	23	3.395	60
2000	974	14	2.117	31	3.930	55
2010	886	10	3.279	35	4.900	55

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Grafik 24: Osmancık'ın Fonksiyonel Analiz Grafiği (1990, 2000, 2010)

Grafik 25: Türkiye, Çorum ve Osmancık'ın Fonksiyonel Analiz Grafiği (2000)

Osmancık'ta nüfusun işgücü durumunda; 1990 yılında toplam nüfusun 5640 kişisi çalışan, 810 kişisi işsiz, 9197 kişisi ise işgücünde olmayan yani çocuklar, yaşlılar, hastalar ve eğitim görenler oluşturmaktadır. Çalışan nüfusun 4961 kişisini erkekler, 679 kişisini ise kadınlar oluşturmaktadır (Tablo 26, Grafik 26).

2000 yılında toplam nüfusun 7121 kişisi çalışan, 1449 kişisi işsiz, 14304 kişisi işgücünde olmayan ve 14 kişisi ise bilinmeyeni oluşturmaktadır. Çalışan nüfusun ise 5776 kişisini erkekler, 1345 kişisini ise kadınlar oluşturmaktadır. Bu da demek oluyor ki; çalışma hayatına atılan kadın sayısı Osmancık'ta her geçen gün artmaktadır. İşsiz sayısı 1990 yılına göre artış göstermiştir (Tablo 26, Grafik 27).

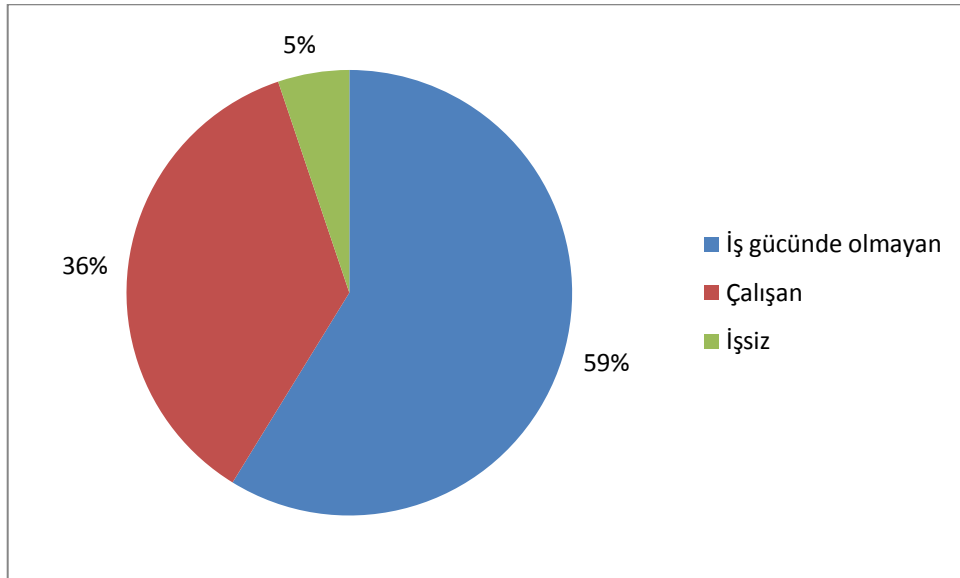
Tablo 26: Osmancık'ta İşgücü Durumu (1990, 2000, 2013)

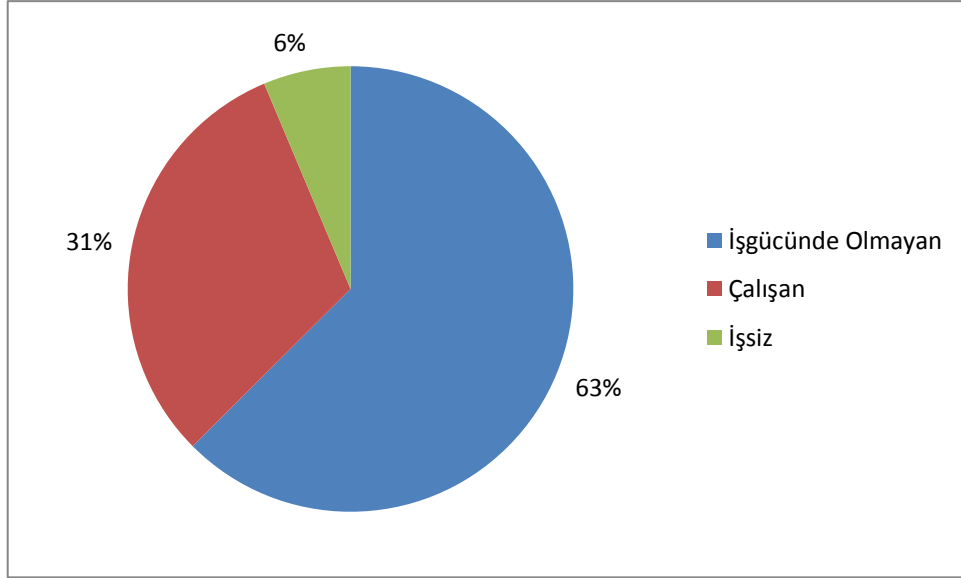
1990					2000			
Nüfus	Çalışan	İşsiz	İşgücünde Olmayan	Belirsiz	Çalışan	İşsiz	İşgücünde Olmayan	Belirsiz
Toplam	5.640	810	9.197	1	7.121	1.449	14.304	14
Kadın	679	140	6.844	1	1.345	285	9.253	7
Erkek	4.961	670	2.353	0	5.776	1.164	5.051	7

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

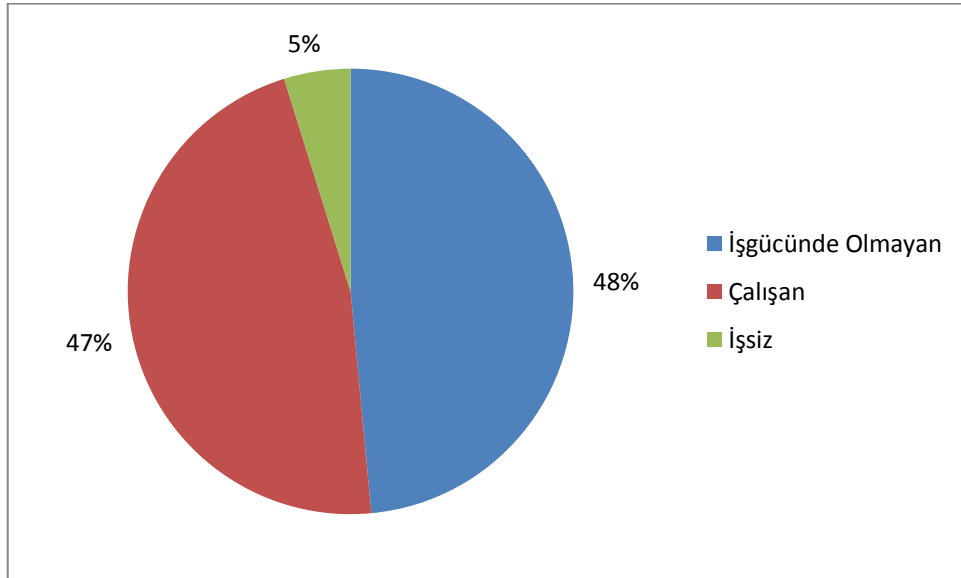
2013				
Nüfus	Çalışan	İşsiz	İşgücünde Olmayan	Belirsiz
Toplam	10.743	1.109	11.160	14
Kadın	826	349	8.136	5
Erkek	9.917	760	3.024	9

Kaynak: Osmancık Belediyesi

Grafik 26: Osmancık'ta İşgücü Durumu(1990)

Grafik 27: Osmancık'ta İşgücü Durumu (2000)

Grafik 28: Osmancık'ta İşgücü Durumu (2013)

2013 yılında Osmancık Belediyesi'nden elde edilen verilere göre nüfusun 10.743 kişisini çalışan, 1.109 kişisini işsiz, 11.160 kişisini işgücünde olmayan nüfus oluşturmaktadır. Bilinmeyen ise 14 kişidir (Tablo 26, Grafik 28)

Osmancık nüfusu geçimini daha çok hizmet sektöründen sağlamaktadır. 1990 yılında Osmancık nüfusunun % 17'i tarımla, % 22,5'i sanayi ile, % 60,2'si ise hizmetle geçimini sağladığı görülmektedir. 2010 yılında ise tarım % 13,7'ye düşmüş, sanayi % 31'e yükselmiş, hizmet sektörü ise % 55,3'e düşmüştür (Tablo 25). Sanayideki artışın

temel nedeni; Osmancık'ta kurulan tuğla ve kiremit fabrikaları, biriket ve kaldırım taşı imalatı yapan fabrikalar, pirinç fabrikaları ve un fabrikalarının açılması etkili olmuştur.

Osmancık ilçesinde toprakların 242,739 dekarında ziraat tarımı yapılmaktadır. İlçede tarımın çok da önemli bir yer tutmamasının nedeni; ziraatın çok emek isteyen ve az gelir getiren bir iş olması nedeniyle halk bu işlerde çalışmayı tercih etmemektedir. Osmancık ilçesinde ziraat alanları içerisinde çok az bir yer kaplayan ilçenin en önemli tarım ürünü olan çeltik, özellikle Kızılırmak çevresindeki tarım alanlarında yoğunluk kazanmıştır. Yıllara göre ekilen alan değişkenlik göstermiş, buna bağlı olarak üretimde de farklılık olmuştur.

Tablo 27: Osmancık ilçesinde çeltik üretimi (1990-2013)

ÇELTİK TARIMI	1990	2000	2013
Ekilen Alan(Dekar)	31.850	23.210	21.276
Hasat Edilen Alan(Dekar)	31.850	23.210	21.276
Üretim (Ton)	15.273	15.465	17.736
Verim (Kg/da)	480	666	716

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

Osmancık ilçesinde hayvancılık mera hayvancılığı şeklinde olmasına rağmen, son yıllarda ahır hayvancılığı önem kazanmaya başlamıştır. Osmancık'ın hayvan varlığı ancak kendi ihtiyacını karşılamaktadır. 1990 yılında hayvancılığında içinde olduğu tarım sektöründe çalışan sayısı 976 kişi iken, 2000 yılına gelindiğinde 974 kişi olmuştur. Bu oran genel toplam içerisinde % 13-17'lik oranı oluşturmaktadır. 2010 yılında ise 886 kişiye düşmüştür (Tablo 29).

Tablo 28: Osmancık ilçesinde türlerine göre hayvan sayısının dağılımı (2013)

HAYVAN TÜRÜ	HAYVAN SAYISI
Büyükbaş Hayvan	1.975
Küçükbaş Hayvan	2.110
Kümes Hayvanı	7.279
At	42

Kaynak: Araştırma Sahası Anketleri

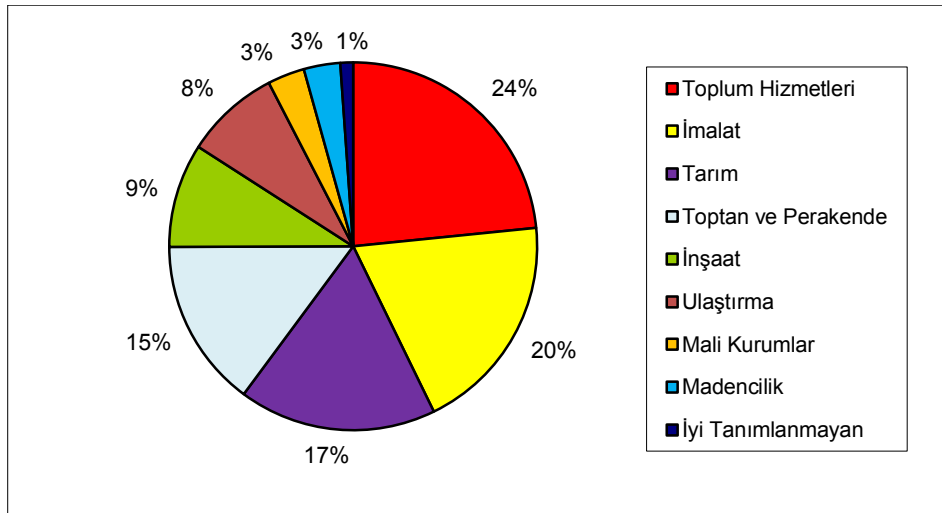
Hizmet sektörü Osmancık'ta hakim ekonomik faaliyettir. Nüfusun büyük bir bölümü bu ekonomik faaliyeti yürütür (Tablo 29).

Tablo 29: Osmancık'ta Aktif Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü (1990-2010)

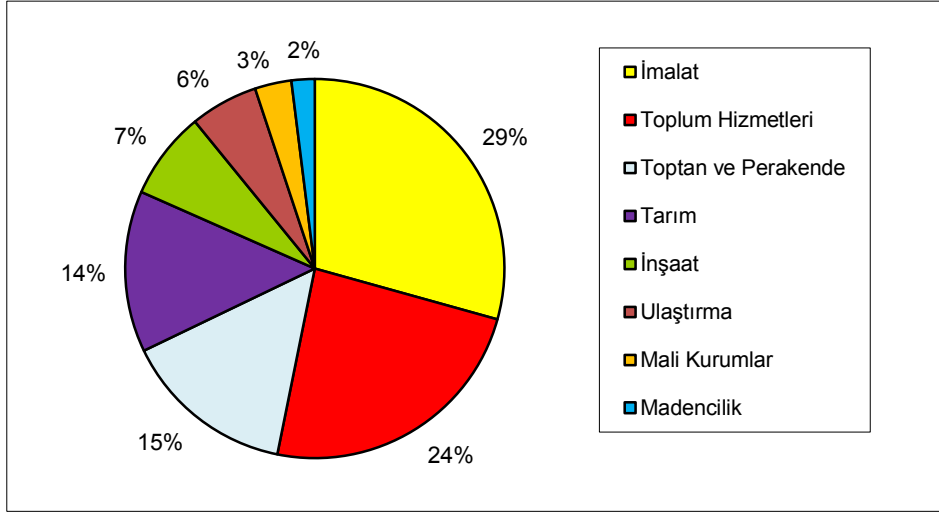
EKONOMİK FAALİYET KOLLARI	1990	%	2000	%	2010	%
Tarım	976	17	974	14	886	10
Madencilik	180	3	140	2	107	1
İmalat	1.089	20	2.077	28,5	3172	34
Elektrik	20	0,3	21	0,3	33	0,4
Toptan ve Perakende Ticaret	832	18,7	1.041	15	1356	14,5
İnşaat	514	9	531	7	624	7
Ulaştırma	468	8	410	6	396	5
Mali Kurumlar	183	3	221	3	265	3
Toplum Hizmetleri	315	24	1.689	24	2217	25
İyi Tanımlanmamış	63	1	17	0,2	9	0,1
TOPLAM	5.640	100	7.121	100	9.065	100

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>.

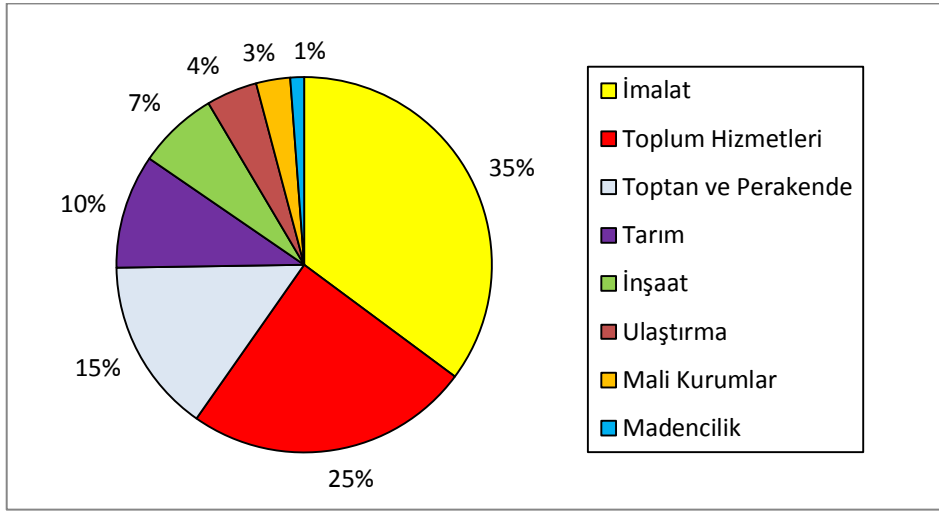
Osmancık'ta nüfusun iktisadi faaliyet kollarına bölünüşünde; hizmet sektörünün ağırlıkta olduğunu, bunu sanayi sektörü ve tarım sektörünün izlediği görülmektedir.

Grafik 29: Osmancık'ta Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü (1990)

Grafik 30: Osmancık'ta Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü (2000)

Grafik 31: Osmancık'ta Nüfusun İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Bölünüşü (2010)

Osmancıkta yıllara göre hizmet sektöründe artışlar görülmektedir (Tablo 29, Grafik 29, 30,31).

3.4. Nüfus Hareketleri

Göç nüfus üzerinde oldukça etkili olan bir unsurdur. “Göçler, nüfus ile kaynaklar arasında daha iyi bir denge kurulmasını sağlama amacıyla kendiliğinden meydana gelen bir çabadır (Tümertekin, 1994; 122-123)”. Göçlerin temelinde ekonomik, idari ve çeşitli sosyal nedenler vardır.

“Göçler doğrudan doğruya ülkelerin veya daha küçük toplulukların nüfusun gelişmesini (artış veya azalmasını) etkileyen faktörlerden olup, nüfusun yaş ve cinsiyet yapısında değişikliğe yol açarlar. Bu değişimler göç alan ve göç veren çevrelerde birbirine zıt şekilde gerçekleşir (Akkayan, 1979; 20).”

Ülkemizde bir yandan sağlık hizmetlerinin daha etkin ve yaygın hale getirilmesi, diğer yandan ise nüfusun artması için doğumların teşvik edilmesi ve ölüm oranlarının düşürülmesi sonucunda süratli bir nüfus artışı meydana gelmiştir. Önce çevre ile konular kapalı bir tarım ekonomisinin hüküm sürdüğü köy toplumu, ülkedeki gelişmelere paralel olarak dışa açılmış ve yeni iş alanlarına doğru akın etmiştir (Tandoğan, 1989; 2).

Nüfusun sayıca değişmesine etki eden en önemli faktörler göçler, doğum ve ölümlerdir. Türkiye’de 1950’den sonra büyük ölçüde nüfus hareketlerinin başladığını ve nüfus hareketlerinin kırsal kesimlerden kentlere doğru olduğunu bilinmektedir. Osmancık’ta bu hareketlerden payını almış, çoğunluğu büyük kentlere az kısmı da yurt dışına olmak üzere göç vermiştir. Bu göçlerin nedenleri, ihtiyaçların karşılanamaması ve tarım alanlarının yetersiz olmasıdır. Özellikle 1950’den sonra tarımda makinalaşma iş gücü ihtiyacını azaltmıştır. Kentlerdeki iş imkanlarının daha iyi olması, hizmet sektörünün daha aktif çalışması, verimli arazilerle konut yapılması sonucu var olan kısıtlı toprağın kaybedilmesi, öğrencilerin eğitim kalitesini artırmak ve öğrenimini devam ettirme isteği de diğer nedenler arasındadır.

Osmancık’ta çalışmak için büyük kentlere göç edenler, çoğunlukla geçici olarak göç etmektedirler. Bu göçlerde genellikle aile götürülmemektedir. Ancak geçici göçler sonucu devamlı iş bulanlar, bu göçün daha iyi olacağına karar verdikleri takdirde, aileleri ile birlikte uzun süreli veya daimi olarak göç etmektedirler. Bu göçler daha çok, Ankara, İstanbul, Samsun, İzmir, Amasya, Antalya ve Kastamonu’ya olmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. OSMANCIK'IN YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

İlçe merkezinde doğal ve beşeri faktörler nüfusun dağılışını ve yerleşme yoğunluğunu etkilemektedir. Genellikle akarsu kenarları pirinç tarımına ayrılmış yerlerdir. Buralarda nüfus az, yerleşme dokusu ise seyrekir.

İlçe merkezi iklim bakımından geçiş bölgesinde yer almaktadır. Burası etrafı dağlarla çevrili bir ova görünümündedir. Alçak alanlar yerleşme alanı olarak seçilmekte ve bu alanlarda nüfus yoğunluk göstermektedir.

Osmancık'ta yerleşme dokusu ve nüfus hidrografik özelliklere bağlı olarak dağılış göstermektedir. Osmancık'tan Türkiye'nin en uzun akarsuyu olan Kızılırmak geçmektedir. Akarsuyun geçtiği alanlar sulak olduğundan pirinç tarımına ayrılmıştır. Kızılırmak'ın Osmancık mülki hudutları içerisindeki uzunluğu 80 km' dir.

İlçenin en önemli vadisi Kızılırmak Vadisi'dir. Çok verimli olan bu vadi boyunca irili ufaklı tepeler ve dağlar Kızılırmak'a paralel şekilde uzanır. Bu dağların en önemlileri Çal ve Ada Dağlarıdır. Arazi yapısına metamorfik ve volkanik kütleler hâkimdir. (Erdoğan, 1970).

Osmancık jeolojik yapısı nedeniyle "Kuzey Anadolu Fay Hattı" üzerinde olduğundan 1. Derece deprem kuşağında yer almaktadır.

4.1. Osmancık'ın Kuruluşu ve Gelişmesi

Osmancık'ın kuruluşu ve tarihsel gelişimini ele alırsak çok eskiye gitmekte olduğunu, yapılan araştırma ve kazılarda ortaya çıkan bulgularda görmek mümkündür.

Tarih Öncesi Devirler: Osmancık'ta M.Ö. 4000'de başlayan yerleşmeler, madenlerin işleme geçirilmesi ile gelişerek M.Ö. 3000'de Anadolu'nun en zengin beyliklerini oluşturmuşlardır (Başarın, Ö. 1974 ; 158).

Hititler Dönemi: M.Ö. 2000'in başlarından itibaren bu yöreyi Hititler etkisi altına almıştır (Başarın, Ö. 1974 ; 158).

Hititler döneminde, Çorum ve çevresi Mısır ve Mezopotamya'ya denk bir uygarlık merkezi olmuştur (Çorum İl Yıllığı, 1973; 3).

Doğu-Batı doğrultulu tarihi ipek yolu üzerinde bulunan Osmancık sık sık savaflara sahne olmuş bu nedenle de sürekli el değiştirmiştir.

Frigler Dönemi: Hitit devletinin yıkılmasından sonra (M.Ö.2000) Çorum, Osmancık, Boğazköy havalisi Frigler'in istilasına maruz kalmış ve buralar Friglerin önemli birer şehirleri olmuştur (Başarın, Ö. 1974 ; 158).

Persler Dönemi: Osmancık'ın içinde bulunduğu bölge Perslerin ve Büyük İskender'in istilasına uğramıştır. İskender'in ölümünden sonra Osmancık'ın da içinde bulunduğu şehirler kumandanlar arasında bölüşülmüştür (Başarın, Ö. 1974 ; 158).

Roma Dönemi: Osmancık'ın da içinde bulunduğu şehirler Roma istilalarına maruz kalmış ve bir müddet Roma hakimiyetinde kalmıştır. Osmancık'ın bu dönemde adının Pimoliza (Pimolisene) olduğu bilinmektedir (İlter, F. 1988 ; 536).

Bizans Dönemi: Romalılardan sonra Bizans egemenliği altında kalan Çorum, Osmancık, Amasya şehirleri sık sık istilalara maruz kalmıştır.

Danışmentliler Dönemi: M.S.11. yüzyılın ortalarında Kızılırmak ve Yeşilirmak vadilerine Türk gazilerinin akınları başlamıştır. Bu ilk akınlar Amasya, Çankırı, Aflanos (Osmancık) yörelerinde yaşayan halkları etkilemiş ve bunlar kendi yerleşme yerlerini terk ederek kalesi olan yerlere sığınmaya başlamışlardır. Bu yerleşme daha çok Danışmentliler tarafından yapılmıştır.

Selçuklular Dönemi: Danışmentliler'den sonra Osmancık'ın bulunduğu bölge Selçuklular'ın eline geçti Selçuklu Sultanı Kılıçarslan memleketini 12 evlatları arasında pay ettiği vakit Osmancık'ın bulunduğu bölge Sencer Bey'in hissesine düşmüştür.(Başarın, Ö. 1974 ; 158).

Osmanlı Dönemi: 1389 yılında Yıldırım Bayezit tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlı Devletinin Kurucusu Osman Gazi'nin burada doğması şehre Osmancık adının verilmesine neden olmuştur (Çelebi E., 1970; 178). Ancak bu görüş kesin bir açıklığa kavuşturulamamıştır.

Osmancık 1423 yılında Amasya'ya, 1596 yılında Çorum Sancağı'na, 1864 yılında yeniden Amasya'ya bağlanmıştır (Başarın, Ö. 1974 ; 158).

Cumhuriyet Dönemi: Osmancık 1924 yılında Çorum'un bir ilçesi olmuştur.

Osmancık ilçesinin en eski kısmını yani çekirdek kısmını Kandiber Kalesi ve etekleri teşkil etmektedir. Kalenin yapım tarihiyle ilgili türlü görüşler ileri sürülmektedir. Bazılarına göre Hititlere kadar indirilse de, bazı rivayetlere göre de Bizans'ı hırpalayan Emevi akınları sırasında yapılmış olmasıdır. (Başarın, Ö. 1974 ; 158).

Kalenin tepesinde uzak olmayan yakın bir geçmişte bırakılmış evlerin temel kalıntılarını bulunmaktadır. Gerek Ainswarth'un gerekse de Bozoklu Osman Şakir Efendi'nin gravür çizimlerinde de yüksekliği açıkça beliren kale de zamanında 200 ev bulunmaktaymış (Fotoğraf 14-15), (İlter, F. 1988 ; 536).

Bugünse halk, kale çevresinde itibaren yayılış göstermektedir. Halkın kaleyi tümüyle bırakıp gidişi 50-60 yıl öncesine uzanmaktadır (W.F.Ainwarth, A.G.E.; 97). Evliya Çelebi'ye göre kalenin çevresi 800 adım olup, demir bir kapısı varmış (İlter, F. 1988 ; 536).

Bir ülke veya sahanın tarihi coğrafyasını ortaya koymak izin olanla ilgili bir çok belge ve kaynağa ulaşmak, bunların içindeki belgelerden coğrafyaya ait olanları ayıklamak ve ortaya çıkanları coğrafyanın prensiplerine uygun bir şekilde değerlendirmek gerekir (Elibüyük, 1990 ;11- 42).

Evliya Çelebi'ye göre "Bazı tarihçiler, Osmanlı Gazi Osmancık'ta doğdu, bu kaleyi de beylik zamanında yaptı derler" diye anlatır kalenin yapılış tarihini ve yaptıran kişiyi.

Bozoklu Osman Şakir'in "Musavver Sefaretname-i İran" isimli yapıtında Osmancık'taki Kandiber Kalesi'nin yapılış tarihi 1831 yılı olarak geçmekte ve bu eserde yer alan gravürde, tarihsel adıyla Kandiber Kalesi'nin ayrıntılı resmi de verilmektedir (Fotoğraf 15), (İlter, F. 1988 ; 536).

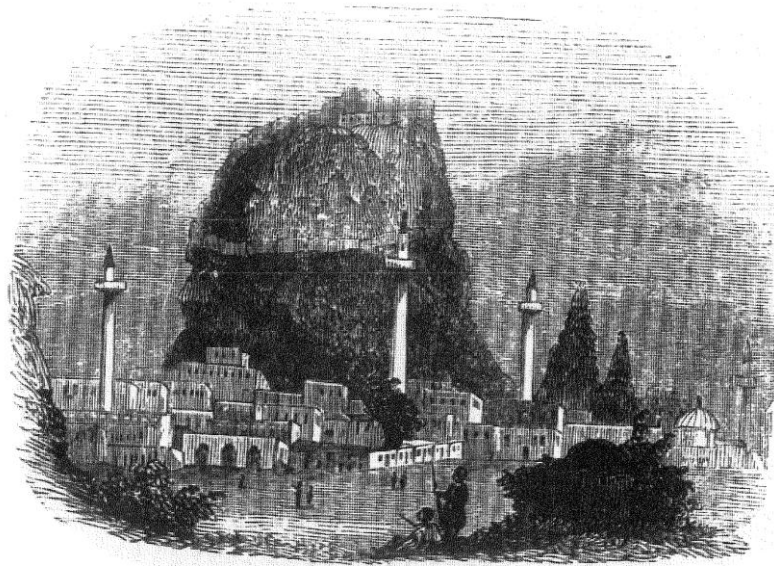

Foto 14: Osmancık (Ainswarth'tan) Gravürü

Foto 15: Osmancık (Bozoklu Osman Şakir Efendi'den) Gravürü (1831)

Bir ülke veya sahanın tarihi coğrafyasını ortaya koymak izin olanla ilgili bir çok belge ve kaynağa ulaşmak, bunların içindeki belgelerden coğrafyaya ait olanları ayıklamak ve ortaya çıkanları coğrafyanın prensiplerine uygun bir şekilde değerlendirmek gerekir (Elibüyük, 1990; 11- 42).

İlçe merkezinin kuruluş yeri hakkında kesin bilgi ve verilere rastlanmamıştır. Kuruluş alanının seçiminde geçmişten bu güne yol güzergahı olması, ulaşım elverişli olması birinci etkeni olarak gösterilebilir. Doğu ve batıya uzanan ticaret yollarının kesiştiği, aynı zamanda asırlarca kervanların kullandığı yol güzergahı üzerinde kurulan yerleşme, geçmişten beri ulaşım açısından önem arz eder. Önemli bir ticaret yolu olan tarihi ipek yolu üzerinde yer alan Osmancık, ulaşım fonksiyonu nedeni ile yerleşim bölgesi olarak geliştiğini söyleyebiliriz.

Osmancık'ın tarihi gelişimini 5 bölümden incelemek mümkündür. Tarihi gelişim aşamaları belirlenirken nüfus artışı, şehrin gelişimi, belediye teşkilatının kuruluşu, ilçe statüsü kazanması, faaliyete geçen resmi kuruluşlar ile ticarethaneler gibi faktörler etkili olmuştur.

4.1.1. İlk Kuruluş ve 1860 Yılına Kadar Olan Gelişme Dönemi

Osmancık halkı daha önceden Kızılırmak'ın kuzey kenarında ve tabii bir kayalık üzerinde yer alan Kandiber Kalesi içinde yaşıyorlardı. Bu kalenin yapılış tarihi tam

olarak bilinmemekle beraber kalenin yapım tarihi ile ilgili türlü görüşler ileri sürülmüştür. İlk kurulduğu zamanlarda Avrupa-Asya ulaşım damarının önemli bir geçidini oluşturmaktaymış. Bazılarınca kalenin yapılış tarihi Hititliler'e kadar indirilse de bazı rivayetlere göre de Bizanslı hırpalayan Emevi akınları sırasında yapılmış olmalıdır. Ancak bu düşünceler kesinliğe kavuşmamıştır (Foto 14-15) (İlter, F. 1988 ; 536).

Kale değişik dönemlerde birkaç kez onarılmış, özelliğini yitirmiştir. Gerek Ainswarth'un gerekse de Bozoklu Osman Şakir Efendi'nin gravür çizimlerinde de yüksekliği açıkça beliren kalede zamanında 200 ev bulunmaktaymış. 1860 yılından itibaren nüfus artışına bağlı olarak kaleden halk çıkmaya başlamıştır (İlter, F. 1988 ; 536).

4.1.2. 1860 – 1924 Yılları Arasındaki Gelişim Dönemi

Bu dönemde nüfus artışına bağlı olarak halk kale içine sığmaz olmuş, artık kale eteklerine doğru yayılış göstermeye başlamıştır. Osmancık bu dönemde Amasya'ya bağlı bir yerleşme idi. Osmancıkta ilk belediye teşkilatı 1891 yılında kurulmuştur. Bu dönemde halkın yaşama alanı genişlemiştir. İlçe merkezinde bulunan çok sayıda eski ev ve kalıntılarda ve tarihi Ulucamii'den yola çıkarsak yerleşmenin ilk nüvesinin atıldığı alanların Hıdırlık, Ulucamii, Kızılırmak ve Yazı Mahallelerinin olduğunu söylenilebilir. 1893 yılında Osmancık ilçesinin toplam nüfusu 17639 kişi olduğu tahmin edilmektedir.

Kandiber Kalesi eteklerindeki evler oldukça eski ve plansız yapılaşmanın görüldüğü yerlerdir. Yerleşmeler daha çok kalenin KB'sında toplanmıştır. Bu dönemde mahalle sayısı 4'dür (Harita 4).

4.1.3. 1924 – 1980 Yılları Arasındaki Gelişim Dönemi

Osmancık, 1924 yılında Çorum'a bağlı bir ilçe statüsü kazanmıştır. Bu durum hızlı bir gelişime neden olmuştur. 1927 yılında Osmancık şehir nüfusu 4132 kişidir. Bu dönemde birçok kurum ve kuruluşların faaliyete geçmesi ile birlikte, ticarethaneler yaygınlaşmış, aldığı göçlerin de etkisiyle çok daha hızlı bir şekilde gelişmiştir.

Bu dönemde Osmancık'ta faaliyete giren başlıca kuruluşlar şunlardır. Osmancık P.T.T. (1949), Emniyet Müdürlüğü (1965), Meteoroloji Müdürlüğü (1969), Ziraat Odası Başkanlığı (1959), Kadastro Müdürlüğü (1975), İlçe Kaymakamlığı (1948), Çampınar

İlkokul (1926), İnönü Zaferi İlköğretim Okulu (1927), Gemici İlköğretim Okulu (1930), Osmancık Lisesi (1949), Osmancık Devlet Hastanesi (1976).

Bu dönemde merkezde eğitim kurumlarının açılması ile şehre göçler hızlanmış ve çevredeki kırsal yerleşmelere verilen eğitim fonksiyonu ile hizmet imkanı sunmuştur.

1924-1980 döneminde Osmancık'ın Yeni ve Cumhuriyet mahallelerinin tamamının, Yeşilçatma, Güney, Gürleyik, Çay ve Gemici mahallelerinin bir kısmının yerleşmeye açıldığı görülmektedir. Yerleşmeler Kandiber Kalesi'nin her yönünde yayılış gösterir. Daha önceki dönemlere göre yerleşmelerde daha planlı bir yapılaşma görülür. Bu dönemde mahalle sayısı 11'dir (Harita 4).

4.1.4. 1980 – 2000 Yılları Arasındaki Gelişim Dönemi

1980-2000 yılları arasında Osmancık'ın alansal gelişim hem yeni kurulan sanayi tesisleri ve okulların hem de nüfus artışına bağlı olarak inşa edilen konutların sayesinde hızlı bir gelişme göstermiştir.

Bu gelişmeye yeni kurulan Tedaş (1980), Cezaevi (1989), Motorlu Taşıtlar Kursu (1980), İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (1980), Y.İ.B.O. (1987)' nunda etkisi olmuştur.

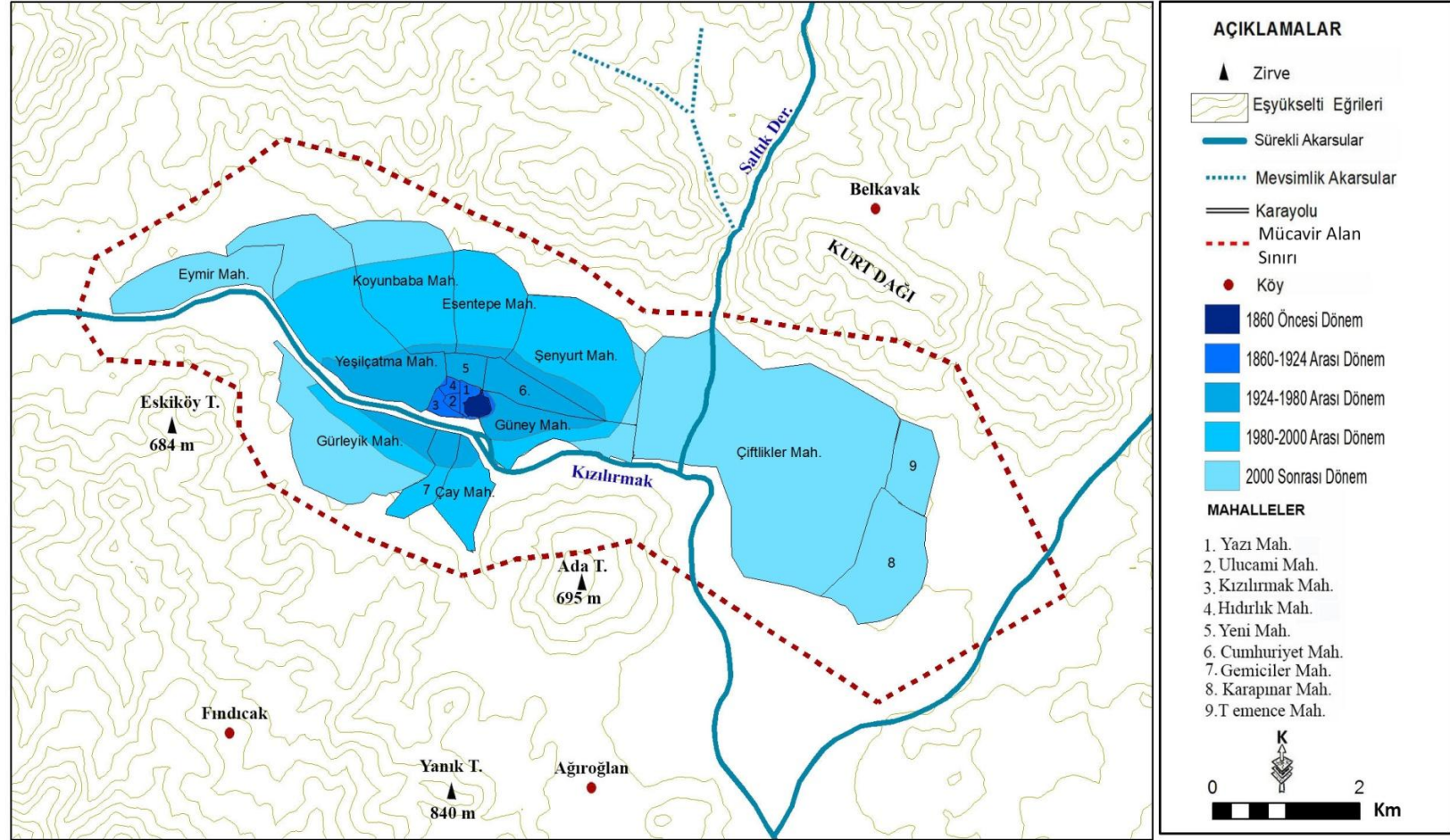
1985 yılında 1 tane biriket ve kaldırım taşı imalatı yapan fabrika, 4 adet un fabrikası, 5 adet pirinç fabrikası, 1 adet tuz fabrikası, 2 adet süt ürünleri fabrikası açılmıştır. Bu fabrikalar Osmancık ekonomisinin temelini teşkil etmektedir. Bu dönem de mahalle sayısı 14'dür. Eski mahallelere Şenyurt ve Esentepe mahallelerinin tamamı, Koyunbaba mahallelerinin bir kısmı da eklenmiştir (Harita 4). Bu dönemde yerleşmeler daha çok K-G doğrultusunda gelişme göstermiştir. Düzenli ve planlı bir yapılaşma görülür. 1980'li yıllardan sonra çok katlı binalar yapılmaya başlanmıştır.

4.1.5. 2000'den Sonraki Gelişim Dönemi

2000'den sonra Osmancık'ın gelişme hızı bir önceki döneme göre daha da artmıştır. Özellikle iş ve ticaret alanlarında artma olmuştur. Özellikle D-100 ve E-80 karayolu ile Kırk dilim Geçidi'nin tam fonksiyonlu bir şekilde ulaşım katkı sağlayacak konuma gelmesi şehirde gelişmelere neden olmuştur. İlçe merkezinde eğitim ve sağlık hizmetlerinin oluşması ve gelişmesi, ilçeden çevreye doğru olan alansal gelişimi hızlandırmıştır. 2000 yılından sonra modern görünümlü konutların yapımı hızlanmış, halkın ekonomik gücü artmıştır (Foto 17).

Osmancık şehri 2518 hektarlık alana yayılmıştır. Cumhuriyet mahallesi konut yoğunluğu ile dikkati çekmektedir (Harita 8-9). Merkezden uzak mahallelerde tarım arazileri ile ahırlar yer tutmaktadır. Bu özelliklerden dolayı şehrin merkezi sık bir doku özelliğinde iken, çevreye doğru doku iyice gevşemektedir.

OSMANCIK İLÇESİNİN TARİHİ GELİŞİM HARİTASI

Suzan Kanca-2015

Harita 9: Osmancık'ın Tarihi Gelişim Haritası (2013)

Yerleşmelerin kurulmasında etkili olan beşeri faktörlerin başlıcaları; tarihi faktörler, coğrafi mevkii, teknolojik durum, iktisadi faktörlerdir.

Osmancık'ın yerleşme tarihçesinde Hitit, Frig, Pers, Roma, Bizans, Danişment ve Selçukluların egemenliği altında bulunmuştur. Dolayısıyla bir çok uygarlık Osmancık çevresine gelip yerleşmiştir.

Coğrafi konumu itibariyle Osmancık eski çağlardan günümüze kadar önemini sürdürmüştür. Osmancık'ta bulunan Kandiber Kalesi Tarihi ipek yolunda gidiş ve gelişleri denetleme, vergi ve gümrük gibi hususların yerine getirilmesi için kurulduğu tahmin edilmektedir. Bugün ise Karadeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesini batıya bağlayan yol olan D-100 üzerinde yer almaktadır. İlçe, İstanbul'u Samsun ve Trabzon'a bağlayan E-80 Karayolu yapıncaya kadar küçük bir Anadolu Kasabası olarak kalmıştır. 1911 yılında yolun bitmesi ile birlikte ticaret canlanmış, nüfus artmıştır. Yine Çorum'u Osmancık'a bağlayan Kırk Dilim Geçidi de buradadır. İşte bu gibi etkilere bağlı olarak nüfus bazen azalmış, bazen de artmıştır. Nüfus artışına bağlı olarak ilçe merkezi devamlı olarak D-B ve K-G 'ye doğru genişlemiştir.

Yine iktisadi faktörlerinde büyük etkisi vardır. Tarım imkanlarının kısıtlı olduğu ve ilkel tarımın yapıldığı Cumhuriyet dönemi ve 1950'ye kadar olan dönemde gelir fazla olmadığından dolayı meskenler pek gelişmemiştir. Çoğu ahşap, toprak ve kerpiçtendir (Foto 16). Fakat tarım alanlarının gelişmesi ve gelişmiş tarım tekniğinin yavaş yavaş kullanılması ile özellikle 1970'li yıllardan sonra meskenlerden belirgin değişiklikler görülmeye başlanmıştır. Özellikle Osmancık 1970'lerden başlayarak toprak sanayisine dayalı tuğla ve kiremit, demir ve çimento kullanımına hızla ağırlık verilmeye başlamıştır. Böylece Osmancık modern binaların hakim olduğu bir görünüme sahip olmuştur (Foto 17).

Foto 16: Osmancık'ta Kerpiç Bir Ev. (Yazı Mahallesi)

Foto 17: Gemici Mahallesinde Yapımı Süren Modern Binalar.

Bugün Osmancık'ta Osmancık-Çorum yıl kavşağının her iki kenarında yer alan 14 tuğla fabrikasında tuğla ve kiremit imalatı gerçekleştirilmektedir. Bu durumda, Osmancık'taki evlerin inşasında kullanılan tuğla ve kiremit gibi temel malzemenin kolaylıkla teminini sağlamaktadır.

Foto 18: Osmancık'ta Faaliyet Gösteren Tuğla ve Kiremit Fabrikası.

4.2. Meskenlerin Özellikleri

4.2.1. Meskenlerin Fiziksel Özellikleri

Osmancık çevresine göre merkez olduğu için hemen hemen her dönemde gelişmiş meskenler görülmektedir. Eski tip meskenlerin yapı malzemesi ahşap, toprak ve kerpiçtendir (Fotoğraf 16). Bunlar günümüzde az da olsa vardır. Bugün yapı malzemesi olarak toprak sanayisine dayalı tuğla, kiremit, demir ve çimento kullanımına ağırlık verilmektedir (Foto 17)

Osmancık'ta inşaat teknolojisi olarak son model gelişmiş beton santralleri, hazır çelik kalıp vb. gibi teknoloji inşaatlarda kullanılmaktadır. İnşaat kalıp olarak ahşap kalıp kullanılmakta betonu da betoniyelerle şantiyede imal edilmektedir.

İnşaat malzemesi olarak taş ve çakıl temelde kullanılmakta, duvarda kum, çimento, tuğla, ahşap kullanılmakta, çatının yapımı için ise ahşap, marsilye tipi kiremit gibi malzemeler kullanılmaktadır.

Meskenlerin çatı şekline bakacak olursak karma çatı, beşik çatı hakimdir. Eski konutlar arasında düz damlı alanlarına rastlamak mümkündür.

Meskenlerin çatı malzemesi ise geçmişten günümüze çalılık, toprak, kiremit ile kaplanmıştır. Bu malzemeler hem Osmancık çevresinde bulunan köy yerleşmeleri içinde geçerlidir. Günümüzde ise meskenler kiremitle kaplıdır.

4.2.2. Meskenlerin Fonksiyonel Özellikleri

İlçe merkezi yerleşmelerinde evler; ev ve eklentiler şeklindedir. İlk kurulan evler genellikle cami, çeşme, dükkan etrafında dairevi olarak gelişmiştir. Evler genellikle avlu içindedir ve avlunun her tarafı taş duvarlarla çevrilmiştir. Meskenler ise en fazla 3 odalıdır. Bazı meskenler de bir oda, mutfak ve banyo bulunmaktadır. Bugün bu tarz evler yok denecek kadar azdır. Ancak 70 kadar eski tip ev vardır.

Eski tip yapıların bulunduğu mahalleler dar ve dolambaçlı sokaklardan oluşmuştur. Cami etrafında toplanmış olan evler Osmancık'ın merkezinde görülmektedir. Bu tip evlerin çatıları halkın “beşik örtü” adını verdiği ağaçtan yapılmıştır. Bu tip evlerin çoğunluğu yıkılarak yerlerine yenileri yapılmaktadır. Tek katlı meskenlerde iki oda, mutfak ve salon vardır. Ayrıca odada dolap adı verilen banyolar bulunur. Ayrıca bir de taştan örülmüş ocak yeri bulunur.

Osmancık 1943 depreminde eski tip evlerin büyük bir kısmını kaybetmiştir. Bu nedenle yeni, yapılan evler, eski tip konutlardan bir hayli farklıdır. Ayrıca köyden gelen göçmenler nedeniyle Osmancık kuzeye ve özellikle kuzeydoğuya Kamil Köyü yolu doğrultusunda yayılma göstermektedir. Burada 3-4 katlı bahçe içerisinde evlerin yanında, yan yana 4 daireden oluşan 4-5 katlı bloklar dikkati çeker. Yapı malzemesi olarak tuğla, taş ve kiremit bulunur. Osmancık'ta 5 kattan yüksek evlere rastlanmaz. Bunun nedeni, Kuzey Anadolu Fay hattı üzerinde 1.dereceden deprem bölgesi olması ve belediyenin bu nedenle izin vermemesidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. OSMANCIK'IN FONKSİYONEL ÖZELLİKLERİ

Kökeni Fransızca olan fonksiyon kelimesi genel olarak “iş ve görev” anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 1992; 511). Şehirsel fonksiyon ise “bir şehir yerleşmesinin ortaya çıkması, gelişmesi ve büyümesini sağlayan faaliyetler oluşturmaktadır (Doğanay, 1983; 39). “Buna göre bir şehrin genel karakteri fonksiyonlarının özelliğine bağlıdır (Karaboran, 1989; 371). Tümertekin, şehirsel fonksiyonları bir şehrin varlığını ve gelişmesini mümkün kılan, devamı için gerekli alt yapıyı sağlayan kaynaklar olarak görür (Tümertekin, 1973; 41).

Şehir yerleşmelerinin en belirgin özelliklerinden biri şehirsel fonksiyonlarıdır. Nüfus miktarından çok şehir halkının kültürel ve ekonomik durumu, yaşama ve çalışma düzeni ve bütün bunların sonucunda etki alanlarının genişliği önemlidir (Göney, 1977 ; 138). Yücel de köy-kent ayrımında nüfus sayısı yerine yerleşmelerini farklı fonksiyonlarının ve hayat tarzlarının dikkate alınması gerektiğine işaret etmektedir (Yücel, 1961; 36). Aynı şekilde Karaboran bir şehrin belirleyici özelliğinin zamanla oluşan faaliyetler ve bu faaliyetler sonucu ortaya çıkan fonksiyonlarda aranması gerektiğini belirtmektedir (Karaboran, 1984 ; 12). Doğanay’a göre faal nüfusun yarıdan fazlasının tarım dışı sektörde çalıştığı yerleşmelerin şehir kabul edilmesi gerekir (Doğanay, 1994; 411). Bununla birlikte Tümertekin, 10.000’den az nüfuslu bazı yerleşmelerde faal nüfusun yarıdan fazlasının tarım dışı alanlarda çalışabileceğini belirtmektedir (Tümertekin, 1923; 31).

Şehirler sadece sınırları içerisindeki nüfusa değil, yakın çevresindeki nüfusa da hizmet götürecek fonksiyonel etki bölgeleri oluştururlar. Bu özellik şehir yerleşmelerinin kır yerleşmelerinden ayıran temel niteliklerden biridir (Yazıcı, 1995; 200). Çünkü kırsal yerleşmelerin çağında sadece tarım fonksiyonu önem taşıdığı halde şehir yerleşmelerinde çeşit ve sayının arttığı görülür. Nitekim bir çok şehir yerleşmesinde genel hizmet (yönetim, ticaret, kültür, ulaşım, sağlık ve turizm gibi), tarım ve sanayi fonksiyonlarının önem kazandığı dikkat çeker.

Şehirler genellikle farklı fonksiyonlara sahiptir. Fonksiyonlardan bir tanesi genellikle şehir de daha ağır basmaktadır. Şehirler çeşitli faaliyetler kollarına göre

gruplara ayrılmaktadır. Şehirler çevresindeki kırsal alandaki halkın çeşitli ihtiyaçlarını karşılayan hizmetlere sahip bulunmaktadır. Hiçbir şehir kendi kendine yeterli değildir. Şehir çevresindeki sahaların çeşitli hizmetlerin odağı durumundadır. Çeşitli hizmetler ile şehir, çevresindeki sahayı dolaylı ve dolaysız olarak etkilemektedir (Karaboran, 1983; 371).

Bir yerleşme noktasının nüfus sayısı doğrudan doğruya fonksiyonu yansıtmaya bile bu sayı ile şehir fonksiyonu arasında birer bağıntı bulunduğu nüfus arttıkça iş bölümünün geliştiğini ve tarımsal fonksiyonu gerilediğini kabul ediyoruz (Darkot, 1967; 6). Yani bir yerleşmedeki nüfus sayısı ile fonksiyonları arasındaki bir ilişki vardır. Nüfus sayısı arttıkça o merkezdeki iş bölümü gerçekleşmekte ve fonksiyonlar birbirinden ayrılmaktadır.

Şehirler fonksiyonel tasniflerine göre çok farkı şekilde sınıflandırılabilirler. Şehirler fonksiyonlarına göre tasnif edildikleri zaman, belirli hizmetlere sahip bir şehir grubu, fonksiyonların kombinasyonu veya fonksiyon hakkında bazı mütalalar ileri sürülebilir (Güney, 1984; 91). Şehrin faaliyet gücü veya meslek yapısı, şehir sakinleri tarafından yürütülen ilişkileri içtimai veya siyasi faaliyetleri yansıtmaktadır. Şehirlerin fonksiyonel tasniflerindeki özellikler, belirli bir iş kolundaki iş gücünün, miktarı ve nispetini ifade etmektedir (Göney, 1984; 91). Bu nedenle fonksiyonel sınıflandırmada o yerleşme de çeşitli sektörlerde çalışan faal nüfus ile bu sektörlerle düşen nüfus miktarlarında doğrudan yararlanır.

Bir yerleşmenin sahip olduğu hakim fonksiyon türünü tesbit etmek için farklı kriterler kullanılmaktadır. Mesela Harris ABD’de işçi sayısı ve iş yeri miktarını esas alarak yaptığı çalışmada sanayi fonksiyonunun hakim olabilmesi için sanayide çalışan nüfus miktarının toplam çalışanların % 30 ve daha fazlasını ihtiva etmesi gerektiğini savunmaktadır. Buna karşılık Nelson’un Amerika şehirlerini hizmetlere (fonksiyonlarına) göre tasnifinde sanayi dalında çalışan işçilerin en az %43, olduğunu tespit etmiştir. Halbuki Agesen’in Danimarka şehirleri üzerine yaptığı çalışma da kriter değer olarak sanayi de çalışan sayısı, iş gücünün % 50’ si olarak kabul edilmektedir (Göney, 1984; 91).

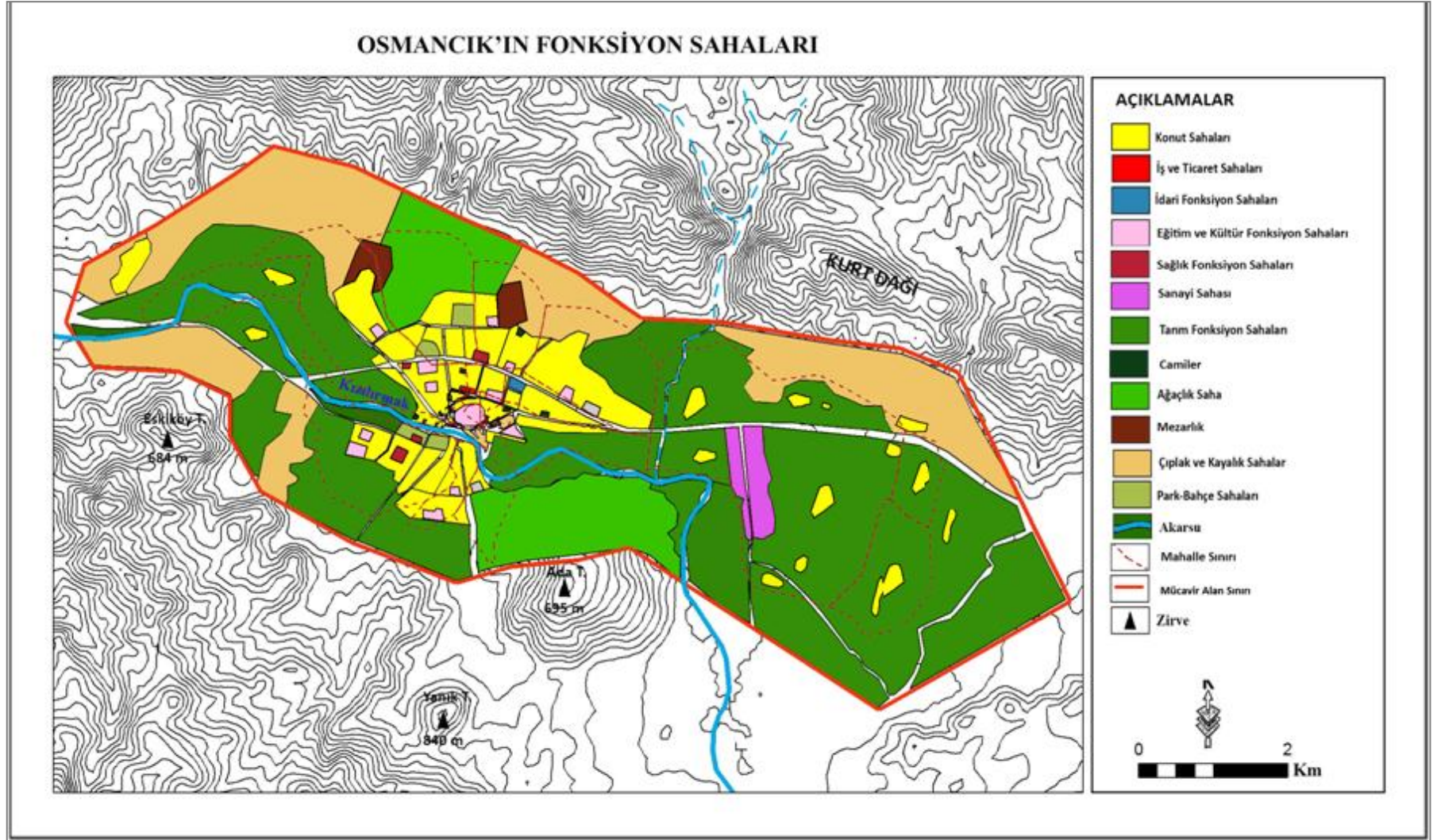
Beşeri eserlerin en görkemlilerinden birisi olarak göze çarpan şehirler, bünyesinde barındırdığı insanların bütün ihtiyaçlarını başka yerleşmelere muhtaç olmadan yerinde karşılayabilecek fonksiyonlara sahip, belediye örgütlü yerleşmelerdir. şehirler, mevcut çeşitli fonksiyonları ile insanların kültür seviyelerinin yükselmesi ve

iktisaden kalkınmalarına hizmet etmektedir. Şehir yerleşmelerinde belirleyici özellik şehirsel fonksiyonlardır. Çünkü nüfus miktarından çok, Şehir halkının kültürel ve ekonomik durumu, yaşama ile çalışma seviyesi ve bütün bunların neticesinde etki alanlarının genişliği önemlidir (Göney,1995:138-139). Şehir olarak tanımlanan bir yerleşmenin gerçekten şehir olup olmadığının belirlenmesinde fonksiyonlar en önemli unsurdur.

Osmancık'ta 1990 yılında nüfusun 5640 kişisini çalışan nüfus oluşturmaktadır. Çalışan bu nüfusun 679 kişisini kadın, 4691 kişisini erkek oluşturmaktadır

2000 yılına gelindiğinde çalışan nüfus 7121 kişiye yükselmiştir. Çalışan nüfusun 1345 kişisini kadın, 5776 kişisini erkekler oluşturmaktadır. 2000 yılında nüfusun %59'unu işgücünde olmayan, % 36'sını çalışan ve % 5' ini işsizler oluşturmaktadır.

Osmancık şehrinde 2010 itibariyle faal nüfus sayısı 9065 kişidir. Faal nüfusun % 55'i hizmet sektöründe, % 35'i sanayi sektöründe ve % 10'u tarım sektöründe çalışmaktadır (Tablo 29, Grafik 31). Şehrin fonksiyonel özelliklerinde 1990-2010 dönemini kapsayan dönemde önemli değişiklikler olmuştur. 2010 yılında Osmancık bir hizmet şehri özelliği kazanmıştır.

Harita 10: Osmancık'ın Şehir İçi Arazi Kullanım Haritası (2014)

5.1.Osmancık'ın İdari Fonksiyonu

Bir yerin merkezi yer olarak gelişmesinde en önemli elemanlardan birisi olarak şüphesiz idari fonksiyon sayılmaktadır. Bu fonksiyon ile ilgili tesisler yerleşme merkezinde toplanmış ve idari yönden çevre ile bilhassa kaza sınırları dahilinde karşılıklı münasebetlerin yalnız idari sahada yapılmasına sebebiyet vermektedir. Yerleşim merkezleri bölgesinde toplandığı çeşitli kuruluşların ve devlet daireleri idari fonksiyonun uygulayıcısı olarak şehirlerin genel manzaralarının değişmesinde önemli bir yere sahiptir (Karaboran, 1989 ; 81).

Yerleşme merkezinde bulunan idari fonksiyona ait kurum ve kuruluşların sayısı ve niteliği bir yerleşmenin diğer fonksiyonlarının yanı sıra gelişme süreci üzerinde de etkili olmaktadır (Yiğit, 1994; 167).

Bir kaide olarak yönetim, işlerin yönetilmesi ve yürütülmesi ile ilgili faaliyetlerin şehirde toplandığı görülür. Şehirler mülki bakımdan faaliyetleri dolayısıyla çevrelerindeki sahalarla doğrudan doğruya ilişki içerisindeyler (Göney, 1984; 91).

Osmancık 1924 yılında ilçe statüsü kazanmıştır. Osmancık'ta 1924'den sonra bir çok resmi kurum ve kuruluş zorunlu olarak teşkilatlanmıştır. Osmancık, merkezde yaşayan nüfusun tamamı ve merkeze bağlı bulunan 54 köy ile resmi ve yönetim işlerinin yapıldığı 1116 km² lik alanın yönetim merkezi konumundadır.

Foto 19: Osmancık'ın İdari Fonksiyon Merkezi Olan Osmancık Kaymakamlığı (2014)

Osmancık, ilçe statüsünün getirilmesinden sonra yönetim fonksiyonu güçlenmiş bir çok resmi kurum ve kuruluşu bünyesinde toplamıştır (Tablo 30). Resmi kurum ve kuruluş alanları Yeni Mahalle civarında özellikle Sabri Turan Caddesi üzerinde yoğunluk göstermektedir (Harita 11). Bu kuruluşlar çok geniş (1116 km²) bir alanın yönetim işlerinin yürütülmesini üstlenirken aynı zamanda Osmancık'ın yönetim etki alanını da ortaya koymaktadır.

Tablo 30: Osmancık İlçe Merkezinde Bulunan Resmi Kurum ve Kuruluşlar ile Çalışan Sayıları (2014)

Kaymakamlık	15	Tapu Sicil Müdürlüğü	10
Belediye	70	Özel İdare Müdürlüğü	5
Milli Eğitim Müdürlüğü	25	Kadastro Müdürlüğü	22
Yazı İşleri Müdürlüğü	6	Sağlık Müdürlüğü	14
Müftülük	48	P.T.T.	11
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	36	Halk Eğt. Mer. Müdürlüğü	10
Nüfus Müdürlüğü	4	Şöförler Derneği	5
Sos. Yard. ve Day. Vakfı Müdürlüğü	4	Adliye	35
Köylere Hizmet. Götürme Birliği	2	Emniyet Müdürlüğü	44
Halk Kütüphanesi	4	Esnaf ve Sanaatkarlar Odası	6
İlçe Jandarma Komutanlığı	10	Toplam	386

Kaynak: Osmancık İlçe Kaymakamlığı(2014)

Foto 20: Osmancık'ın İdari Fonksiyon Merkezlerinden Bir Diğeri Olan Osmancık Belediyesi (2014)

Osmancık ilçesinde biri ilçe merkezinde diğeri Başpınar Beldesinde olmak üzere iki belediye ve 54 köy, ilçe merkezinde 18, Başpınar Beldesinde 4 olmak üzere 76 adet muhtarlıktan oluşan idari bir yapı vardır (Tablo 31).2014 verilerine göre ilçe merkezi nüfusu 27.879, köy nüfusu 16.041 olmak üzere ilçenin toplam nüfusu 43.920'dir.

Osmancık'ta şehir merkezine farklı nüfus yoğunluğuna ve uzaklığa sahip 54 köy yerleşmesi bulunmaktadır.

Tablo 31: Osmancık'a İdari Olarak Bağlı Olan Köyler (2013)

KÖY ADI	NÜFUSU	UZAKLIK	KÖY ADI	NÜFUSU	UZAKLIK
A.Zeytin	105	52	İnal	289	21
Ağroğlan	18	9	İncesu	290	22
Ağızsuyu(Gecek)	395	16	Kamil	551	42
Akören	952	19	Karaçay	76	8
Alibey	75	51	Karaköy	72	26
Ardıç	273	20	Karalargüneyi	487	53
Aşıkbükü	272	46	Kargı	372	19
Avlağı	499	49	Kızıltepe	132	10
Aydinköy	211	61	Konaca	195	41
Baldıran	156	29	Kumbaba	439	12
Baltacı Mehmet Paşa	193	33	Kuzalibey	140	52
Belkavak	643	10	Kuzhayat	174	45
Çampınar	596	20	Ovacıksuyu	155	14
Çatak	83	28	Öbektaş	1836	23
Çayırköy	180	15	Pelitçik	92	64
Danışment	908	16	Sarıalan	128	19
Deller	100	18	Sarpunkavak	126	9
Doğan	234	30	Seki	54	19
Durucasu	46	5	Sekibağı	96	22
Evlik	147	12	Sütlüce	59	17
Fındıcak	37	17	Tekmen	230	19
Fındık	200	33	Tepeyolaltı	373	35
Girinoğlan	327	10	Umaç	51	15
Gökdere	1185	26	Y.Zeytin	315	54
Güneşören-	224	17	Yağsüzen	314	20
Güvercinlik	210	16	Yaylabaşı	999	24
Hanefi	104	49	Yenidanışment	454	9

Kaynak: Osmancık Belediye Verileri (2013)

Osmancık'ta bulunan hükümet konağı Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılmış olup bünyesinde Nüfus Müdürlüğü, Mal Müdürlüğü, Adliye, Milli Eğitim Müdürlüğü ve Özel İdare Müdürlüğü bulunmaktadır.

5.2. Osmancık'ın Eğitim ve Kültür Fonksiyonu

Şehirler kültürel faaliyetlerin ortaya çıkaran yerleşme şekilleridir. Osmancık şehrindeki kültürel fonksiyonlar içerisinde eğitim kurumlarının önemli bir yeri vardır. Bir yerleşmenin kültürel faaliyetlerinin birikimi olan kültür fonksiyonu yalnız yerleşme merkezindeki etkisiyle değil, merkezden çevreye doğrudan etkisini göstermelidir (Karaboran, 1989: 90). Bu açıdan Halk Eğitim Müdürlüğü ve Müftülüğün özellikle düzenlediği kurslar, merkezden çevreye hizmet ulaştırma bakımından önemli sayılabilecek bir kültür fonksiyonudur. Halk eğitim merkezi belirli kurslar düzenleyerek vatandaşları eğitmeye ve meslek edindirmeye çalışmaktadır. Ayrıca Osmancık'ta aylık basılan 2 gazete (Osmancık Gazetesi, Osmancık Haber Gazetesi) kültürel açıdan katkı sağlamaktadır.

İlçe merkezinde bir adet halk kütüphanesi mevcut olup, öğretmenevi bünyesinde yaklaşık 300 m²'lik bir alanda faaliyet gösteren kütüphane de toplam 13.374 adet kitap okuyucuların hizmetine sunulmuştur. 2013 yılının birinci 6 aylık döneminde 8270 okuyucu ziyaret etmiştir. Çampınar ve Kamil köylerinde kitap okuma evleri mevcuttur. İlçede basımevi yoktur. Sinema salonu bulunmamaktadır. 1 Tiyatro salonu ve 7 adet kırtasiye vardır.

Osmancık'ta ilk eğitim faaliyetleri 1926 yılında Çampınar (Seciğen) köyüne bir ilkokul yapılarak başlamıştır. 1927 yılında İnönü Zaferi İlköğretim okulu, 1930 yılında Gemici İlköğretim Okulu hizmete girmiştir. 1949 yılında "Osmancık Lisesi" açılarak orta öğretime başlanmıştır. Şu anda ilçede 42 okul ile eğitim öğretime devam edilmektedir.

Osmancık'ta Nüfusun okuma yazma durumunda 1990 yılında okuma yazma bilen nüfus 15003 (% 80) kişi iken, 2000 yılında 22.615 (% 87,9) kişi, 2013 yılında ise 23.453 (% 93) kişiye ulaşmıştır. Bunun yanında okuma yazma bilmeyen nüfus ise yıllara göre azalma göstererek 1990 yılında 3853 (% 20) kişi iken, 2000 yılında 3063 (% 12) kişiye, 2013 yılında ise 1326 (% 6) kişiye düşmüştür. Yani her geçen yıl okuma yazma oranı artmaktadır denilebilir. Bunun temel nedeni zorunlu eğitimidir. Aynı zamanda belediyenin vermiş olduğu okuryazarlık kursları da etkili olmuştur (Tablo 19).

2013 yılı eğitim düzeyinde okuma yazma bilmeyen nüfus 1326'dır. Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen nüfus % 22,4 'lük orana sahipken, ortaokul mezunları % 4,5, lise ve dengi okul mezunları % 18,1 üniversite mezunları % 9,5'dir.

Eğitim durumu bilinmeyenler ise % 0,7'lik oranı kapsamaktadır. Yıllara göre nüfusun eğitim seviyesindeki artışın temel nedeni zorunlu eğitimidir

Cinsiyet açısından bakıldığında nüfus içerisinde eğitilmiş erkek nüfus oranı % 50,8 iken kadın nüfus oranı ise % 49,2'dir.

Son dönemlerde kadın nüfusun eğitim seviyesinin giderek arttığı görülmektedir. Düzenlenen eğitim kampanyaları ve kadının iş hayatına katılarak etkinliklerinin artması bu durumun başlıca nedenleridir.

Osmancık'ta 24 okul ile eğitim-öğretime devam edilmektedir (Tablo 32). Osmancık ilçesinde 71 yönetici, 414 kadrolu, 46 ücretli öğretmen, 58 genel idari hizmetler ve yardımcı hizmetler sınıfı personeli ile eğitim öğretime devam edilmektedir.

Osmancık'ta okul öncesi eğitiminde 2 adet müstakil anaokulu ile okulların bünyesinde bulunan 32 adet ana sınıfında 578 okul öncesi öğrencisi eğitim görmektedir. Okul öncesi eğitimde okullaşma % 82 oranındadır.

İlçe genelinde 13 birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu, 1 Y.İ.B.O. , 13 müstakil ilkokul ve 14 ortaokul mevcuttur. Müstakil ilkokul ve ortaokullarının 6'sı köylerde, 7 ilkokul ve 7 ortaokul, 1 Y.İ.B.O. ilçe merkezinde hizmet vermektedir. Eğitim öğretim devam eden ilköğretim okullarımızda toplam 5540 öğrenci vardır. İlköğretimde okullaşma % 100 oranındadır.

İlköğretim öğrencilerinden okulları kapalı veya ikinci kademesi olmayan 55 yerleşim biriminden 2012 – 2013 öğretim yılında 678 öğrenci 6 taşıma merkezine (Akören Şehit Erol Keskin İ.O, Danişment İ.O, 75. Yıl Cumhuriyet İ.O., Kamil İ.O, YİBO, Gökdere İ.O) taşınmaktadır.

İlçe merkezinde orta öğretimde eğitim öğretime devam eden 6 lise mevcuttur. Bunlar; Osmancık Anadolu Lisesi, Cumhuriyet Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi, İsmail Karataş Anadolu Sağlık Meslek Lisesi, M.E.T.E.M., Osmancık Ömer Derindere Anadolu Öğretmen Lisesi. Toplam 2280 öğrenci eğitim görmektedir. Orta öğretimde okullaşma %99 oranındadır.

Orta öğretimde 33 yerleşim yerinden 2012-2013 öğretim yılında 274 öğrenci 3 taşıma merkezine (M.E.T.E.M., İ.H.L., Osmancık Lisesi) 15 araç ile taşınmaktadır.

Osmancık'ta açık öğretim bürosu bulunmakta, açık öğretim ve açık lise sınavları yapılmaktadır. Osmancıkta 189 açık ilköğretim, 500 açık ortaöğretim lisesine kayıtlı öğrenci mevcuttur.

Osmancık'ta Org. Ahmet Çörekçi (Y.İ.B.O.) Pansiyonu, İsmail Karataş Sağlık Meslek Lisesi, Osmancık Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Ömer Derindere Anadolu Öğretmen Lisesi olmak üzere 5 pansiyonlu yatılı okul, öğretmenenevi ve Halk Eğitim merkezi mevcuttur.

Tablo 32: Osmancık'ta Yer Alan Eğitim Kurumlarının Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayıları (2013)

EĞİTİM KURUMLARININ ADI	ÖĞRENCİ SAYISI			DERSLİK SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI
	KIZ	ERKEK	TOPLAM		
75.Yıl Cumhuriyet İlkokulu	177	183	360	24	19
Akşemseddin İlkokulu	135	148	283	13	15
Damatoğlu İlkokulu	61	53	114	5	4
Gemici İlkokulu	175	159	334	18	15
İnönü Zaferi İlkokulu	125	103	228	8	9
Koyunbaba İlkokulu	189	207	396	18	16
Osmangazi İlkokulu	141	145	286	18	17
Nenehatun Öz. Eğt. Uyg. Mrk.1.K.	1	3	4	1	1
Atatürk Ortaokulu	173	191	364	14	17
Damatoğlu Ortaokulu	42	50	92	6	6
M.Akif Ersoy Ortaokulu	143	141	284	12	15
M.Rıfat Göbel Ortaokulu	139	159	298	18	20
Nenehatun Ortaokulu	140	133	273	12	19
Osmancık İmam Hatip Ortaokulu	72	84	156	6	9
Nenehatun Öz. Eğt. Uyg. Mrk.2.K.	4	2	6	4	2
Org.Ahmet Çörekçi YİBO	150	128	278	16	21
Osmancık Ortaokulu	161	196	357	12	19
Osmancık Anadolu Lisesi	194	141	355	16	25
Osmancık İmam Hatip Lisesi	198	235	433	14	25
İsmail Karataş A.S.M.L.	222	88	310	12	21
İMKB ATL,METEM	155	384	539	21	48
Ömer Derindere A.Öğr.Lisesi	163	74	237	11	18
Cumhuriyet Anadolu Lisesi	230	203	433	22	28
Nenehatun Öz. Eğt. Uyg. Mrk.3.K.	1	3	4	1	1

Kaynak: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Foto 21: Osmancık Öğretmenevi (2015)

Osmancık'ta Hitit Üniversitesine bağlı olarak 2009 yılından itibaren Ömer Derindere M.Y.O. adı altında 4 bölümde (Bilgisayar Programcılığı, Büro Yönetim ve Yönetici Asistanlığı, Elektronik Teknoloji ve Pazarlama) 254 öğrenci ile eğitim - öğretim veren bir M.Y.O. mevcuttur.

Foto 22: Hitit Üniversitesi Ömer Derindere Meslek Yüksek Okulu (2014)

Foto 23: Osmancık Ömer Derindere Anadolu Lisesi

Osmancık şehrinde 3 kız, 3 erkek öğrenci yurdu, 2 özel dersane, 2 özel motorlu taşıt sürücü kursu ve 1 özel eğitim kurumu (Özel İlk Gülen Gözler Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi) vardır.

Osmancık'ta Gençlik ve Spor Müdürlüğü'ne ait 500 seyirci kapasiteli 1 spor salonu, Osmancık Belediyesine ait Portatif Tribün, 1 adet sentetik Çim Futbol Sahası, 1 adet Açık Tenis Kordu, 1 Adet Açık Basketbol Sahası ve İsmail Karataş A.S.M.L. Müdürlüğü'nde tribünsüz spor salonu mevcuttur. Osmancık'ta 5 adet spor kulübü mevcut olup futbol, voleybol, güreş, masa tenisi, badminton ve atletizm dallarında sportif faaliyetler devam etmektedir.

Foto 24: Osmancık Belediyesi Tarafından Yapıtılan Halı Saha (2015)

Osmancık'ta günümüze kadar gelebilen tarihi eserler vardır. Bunlar İmaret Camiisi, Akşemseddin Mescit ve Medresesi, Büyük Camii, Koyun Baba Türbesi ve Köprüsü, Kandiber Kalesi ve Baltacı Mehmet Paşa Çeşmesi'dir. Buralar sık sık ziyaretçi akınına uğramaktadır.

Foto 25: İmaret Camii

Foto 26: Akşemseddin Mescit ve Medresesi

Foto 27: Baltacı Mehmet Paşa Çeşmesi

Foto 28: Koyun Baba Türbesi

İlçede Kandiber Kalesi, Karaca Yaylası, Adatepe Mesire Yeri, Çampınar Köyünde Köklen Yaylası, Koyunbaba Mahallesi Kent Ormanı halk ve ilçe dışında gelen piknikçilerin uğrak yerleridir.

Her yıl geleneksel olarak Nisan ayında Hıdırellez Şenlikleri ve Ekim ayında ilki 2005 yılında düzenlenen Osmancık Pırlanta Pirinç Kültür ve Sanat Festivali yapılmaktadır.

Foto 29: Her Yıl Nisan Ayında Yapılan Hıdırellez Şenliklerinden Bir Görünüm

5.3. Osmancık'ın Sağlık Fonksiyonu

Sosyal fonksiyonlar bir yerleşmeye merkezilik özelliği veren unsurlar arasında yer almaktadır. Sosyal tesisler yalnızca yerleşme (Kasaba-Şehir) merkezindeki nüfusa hizmet için değil, köylere ve yakın çevreye hizmet götürmek mecburiyetindedir. Bilindiği gibi şehir, doktorları, eczaneleri, dispanserleri ve hastaneleriyle bütün çevresinde belli bir bölgenin sıhhi merkezidir (Karaboran, 1989 ; 90).

Şehirsel ortamda, toplumun ruhsal ve bedensel açıdan uygun bir yaşantı sürdürebilmesi, öncelikle sağlık kurumlarının mevcut olması, bunların nüfusla orantılı bir kapasitede bulunması ve modern medikal ihtiyaçlara göre donatılmış olmasına bağlıdır. Ayrıca bu gibi kurumlar, donatım yönünden, belli bir standarda kavuşturulmuş olmalıdır (Doğanay, 1983 Basılmamış Doçentlik Tezi).

Fonksiyon açısından Osmancık geniş bir sahayı etkisi altına almaktadır. Osmancık'ta bulunan Osmancık Devlet Hastanesi 100 yatakla hizmet vermekte olup 18 Uzman Doktor, 6 Pratisyen Hekim, 5 Diş Hekimi, 1 Psikolog, 1 Fizyoterapist, 1 Sosyal Çalışmacı, 16 Ebe, 57 Hemşire, 12 Sağlık Memuru, 7 A.T.T. , 7 Laboratuar Teknisyeni,

7 Röntgen Teknisyeni, 6 anestezi Teknisyeni, 61 Memur ve 71 Şirket elemanı olmak üzere toplam 216 personeli ile burada görev yapmaktadır. Osmancık Devlet Hastanesi 1976 yılından beri Osmancık'ta hizmet vermektedir.

Osmancık'ta Toplum Sağlığı Merkezi, 1 No'lu Merkez Sağlık Ocağı binasında 1 Hekim, 2 Sağlık Memuru, 1 Çevre Sağlığı Teknikeri, 1 Hemşire, 3 Ebe, 2 şoför, 2 hizmetli ve 1 şirket personeli ile hizmet vermektedir. Toplum sağlığı merkezinde 1 adet araç mevcuttur.

Osmancık'ta 10 yataklı diyaliz merkezi, 1 yataklı yoğun bakım ünitesi olan Devlet Hastanesinde 2 ambulans, 1 evde sağlık aracı, 1 hizmet aracı olmak üzere toplam 4 araç bulunmaktadır.

Osmancık'ta sağlık hizmetleri içinde sayabileceğimiz 13 tane eczane bulunmaktadır.

Foto 30: Yapımı 2013 Yılında Tamamlanan Osmancık Devlet Hastanesi

Şehir yerleşmelerini kırsal yerleşmelerden farklı kılan en önemli faktörlerden biriside yerleşmelerin sağlık fonksiyonudur. Sağlık fonksiyonunda olan gelişmeler şehrsel yerleşkeyi kırsal yerleşmelerden ayıran önemli faktörlerden biridir. Ülkemizde küçük yerleşmelerde faaliyet gösteren Devlet Hastaneleri tarafından yürütülen sağlık hizmetleri ilçe merkezlerinde önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir. Özellikle son 20 yılda büyük şehir merkezlerinde artış gösteren özel hastaneler ilçemizde bulunmamaktadır.

5.4. Osmancık'ın Ekonomik Fonksiyonu

Şehir yerleşmelerinin özellikleri bakımından en önemli gösterge olarak ekonomik fonksiyon dikkat çekici bir konum oluşturmaktadır.

Şehirlerin sahip olduğu ekonomik fonksiyon, şehirleşme hareketlerinin nedenleri, konusunu incelerken ilk neden olarak ele alınmış olup fonksiyonunun itici ve çekici bir özelliğe sahip olduğu belirtilmektedir (Keleş, 1990; 6).

İktisadi bakımdan şehirler, dar veya geniş bir çevrenin merkezi durumundadırlar ve belirli bir hinterlanda bağlıdırlar (Göney, 1984; 91).

Çalışma alanımızda bu bağlamda hizmet, tarım, ticaret ve sanayi sektörleri başlıca ekonomik fonksiyonları oluşturmaktadır.

5.4.1. Sanayi Fonksiyon Özellikleri

Sanayinin daha çok şehir ve yakın çevresinde gelişiminin birçok nedeni vardır. Şehirlerde, çeşitli faaliyetlerin coğrafik olarak bir yerde yoğunlaşması ile ortaya çıkan kazançlar anlamına gelen toplanma ekonomileri (agglomeration economies) nedeniyle, değişik sanayi türlerinin birbirinden yararlanması mümkün olduğu gibi, yine aynı nedenlerle işgücü bulma kolaylığı da ortaya çıkmaktadır. Toplanma ekonomisi sonucu ortaya çıkan bir başka etki de şehirleşme ekonomisidir (urbanisation economies). Sanayi faaliyetleri, bu ekonomi sayesinde, şehrin kendi sakinlerine sunduğu hizmetlerden (belediye hizmetleri, bankacılık gibi) yararlanabilmektedir. Ayrıca Şehirlerde ulaşım sonucu ortaya çıkan bir takım kolaylıklar da vardır. Bu kolaylıklar gerek hammadde ve mamul maddenin naklini kolaylaştırmakta gerekse bilginin şehirlerde toplanmasını sağlamaktadır (Wheeler ve Müller, 1986:132-136). Sanayi tesisleri, bulundukları yerleşmelerin şehrsel fonksiyonlarının gelişmesi açısından önemlidir.

Sanayi, işlenmemiş ve yarı işlenmiş maddeleri bir emek ve enerji yardımıyla insana yararlı hale getirme olayıdır. İnsanların başlıca ekonomik faaliyetlerinden birisi, kalkınma ve küreselleşmenin motoru sanayidir. Bu yolla hammaddelerin şekilleri değiştirilir, daha kullanılabilir hale getirilir ve değerlendirilir (Tümertekin ve Özgüç, 2007: 270-358). Osmancık'ta sanayi yeni yeni gelişmektedir. Var olan sanayi toprak sanayi ve tarımsal ürünlere dayalı fabrikalardan oluşmaktadır. Son yıllarda bunlara tekstil fabrikaları ile süt ve süt ürünleri fabrikaları da eklenmiştir.

Osmancık-Çorum yolu üzerinde 4. km' de yolun iki kenarında yer alan 14 fabrikada tuğla ve kiremit imalatı gerçekleştirilmektedir. İnşaat sektörünün yapı malzemesi eksikliğine göre üretim yıldan yıla farklılıklar göstermektedir. Karadeniz, İç Anadolu, Marmara ve Doğu Anadolu Bölgelerine tuğla ve kiremit sevk edilmektedir. Tuğla ve kiremit fabrikalarında 1500 mevsimlik işçi çalışmaktadır. Bu dönemde Osmancık merkez nüfusunda bilhassa erkek nüfusunda artışlar görülmektedir. Çalışanların bir kısmını Osmancıklılar oluştururken bir kısmını da özellikle Konya ve Samsun'dan gelenler oluşturmaktadır. Yine 2000 yılında faaliyete geçen 650 işçi kapasiteli tekstil fabrikasından ABD ve Avrupa ülkelerine hazır giyim mamulleri ihraç etmektedir. Ayrıca 1985 yılında açılan 2 adet biriket ve kaldırım taşı imalatı yapan fabrikalar, 2 adet yem fabrikası, 4 adet un fabrikası, 5 adet pirinç fabrikası, 1 adet tuz fabrikası, 2 adet süt ve süt ürünleri fabrikası Osmancık ekonomisinin temelini teşkil etmektedir. Bu fabrikalar nüfusun azımsanmayacak bir kısmına iş imkânı sağlamıştır.

1990 yılına kadar demir doğrama, oto tamir gibi küçük esnaf faaliyetleri ilçe merkezinde düzensiz bir şekilde serpilmiş durumdaydı. 1990 yılından itibaren bu tür faaliyetler için Osmancık'a 6 km uzaklıkta Samsun – İstanbul karayolu üzerinde sanayi sitesi kurulmuştur.

Foto 31: Tuğla ve Kiremit Fabrikası

Foto 32: Pirinç Fabrikası

Foto 33: Osmancık Küçük Sanayi Sitesinden Bir Görünüm (2015)

5.4.2. Ticaret Fonksiyon Özellikleri

Ticari fonksiyonun ortaya konulması, ihtiyaçların yoğunlaştığı ticari fonksiyonun tespit edilmesi ve merkezdeki ticarethanelerin çevredeki yerleşim merkezlerine etkisi merkezi yer olarak bir yerleşmenin önemini açığa çıkartmaktadır.

Osmancık'ta ticaret alanları kalenin batı kısmında toplanmıştır. Osmancık'ın ilk kurulduğu yer olması sebebiyle düzensiz bir yapılaşma gösterir. İstanbul ve körfez bölgesini Doğu Anadolu ve Karadeniz'e bağlayan D-100 karayolunun ilçeden geçmesi nedeniyle günlük ortalama 11000 aracın geçiş yaptığından ticari hareketlilikten de bahsedilebilir.

Tablo 33: Osmancık'ta Küçük Ticarethanelerin Türü ve Sayısı (2013)

GÜNLÜK İHTİYAÇLAR	ADET	PERİYODİK İHTİYAÇLAR	ADET	UZUN VADELİ İHTİYAÇLAR	ADET
Bakkal	45	Kömürcü	6	Mobilyacı	15
Süpermarket	4	Manifatura	19	Beyaz Eşya	16
Market	16	Konfeksiyon	21	Saatçi	5
Alışveriş Merkezi	3	Parfümeri	13	Buzdolabı Tamir.	4
Fırın	15	Camcı	6	Ayakkabıcı	13
Kasap	13	Fotoğrafçı	9	Kasetçi	3
Manav	19	Eczane	13	Kuyumcu	15
Dondurmacı	6	Çiçekçi	6	Halıcı	13
Şarküteri	9	Gözlükçü	4	Radyo-Tv Tamirci	9
Büfe	20	Oduncu	6		
Kuruyemişçi	8	Züccaciye	6		
TOPLAM	158		109		93

Kaynak: Belediye Bina Sayım Cetvelleri ve Arazi Etütleri (2013)

Her yıl ekim ayı sonu Kasım ayı başlarında panayırıları kurulur. İlçe merkezinde Çarşamba günü hayvan pazarı, perşembe günleri de meyve-sebze pazarı kurulmaktadır. Çevre şehirlerden ve yerleşim yerinden gelenler buralarda ticaret yapar. Yine haftada bir gün Pazar kurulur. Çevre köy ve kasabaların ihtiyacı buralardan karşılanır.

Foto 34: Osmancık'taki Hayvan Pazarı**Foto 35:** Osmancık'taki Sebze Pazarı

Osmancık elverişli konumu, ulaşım kolaylıkları, nedeniyle kendi köylerinin yanı sıra çevre köylerinde kısmen pazarı durumundadır. Ancak burada yaşayan halk ihtiyaçları için daha çok ulaşımın rahatlığı sebebiyle Çorum’u tercih etmektedir.

Osmancık’ta küçük ticarethanelerin sayısına baktığımızda günlük ihtiyaçların sağlandığı işyeri sayısı 158, periyodik ihtiyaçların sağlandığı işyeri sayısı 109, uzun vadeli ihtiyaçların karşılandığı işyeri sayısı ise 93’ dür (Tablo 33)

Tablo 34: Osmancık’ta Büyük Ticarethanelerin Türü ve Sayısı (2013)

Küçük İmlt.Top.Tic.	Adet	Küçük El Sanatları	Adet	Yeme-İçme Eğlence	Adet	Hizmet	Adet
Değirmen	5	Traktör Tam.	4	Lokanta	24	Berber	20
Un Fabrikası	4	Bisiklet Tam.	4	Pastane	6	Gazeteci	2
Tuğla ve Kiremit Fab.	14	Çilingirci	3	Pideci	14	Tüpçü	8
Briket imlt.	2	Bobinajcı	4	Kafeterya	4	Spor Toto	3
Süt ve Süt Ür.İmlt.	2	Oto Boya	3	Çay Ocağı	4	Kırtasiye	9
Tuz Fabrikası	1	Oto Lastik	5	Kraathane	42	Hamam	1
Pirinç Fabrikası	5	Kaportacı	5	Bil.Salonu	2	Muhasebe	5
İnş Malz. İmlt.	9	Karasör Tam.	2	Atari Sal.	2	Kuaför	20
Galeri	14	Dizel Oto Tam.	4	İnternet Sal.	3	Avukat	6
Simit İmlt.	2	Ekzoscü	3			Dişçi	4
Yemci	11	Oto Yağcı	8			Yed. Parça	8
Yem Fabrikası	2	Akücü	8			Sigortacı	9
Mobilya İmlt.	13	Balatacı	5			Lastikçi	9
Plastik İmlt.	2	Mermerci	2			Petrol İşl.	6
Poşet ve Boru İmlt.	2	Perdecı	8			Oto Yık.	4
Tekstil İmlt.	5	Sobacı	5			Otel	2
Betonit İmlt.	1	Tornacı	9			Taksi Dur.	4
Gübre İmlt.	4	Döşemeci	13			Düğün Sal.	6
Tarım İlaçları	5	Elektrikçi	10			Kargo	1
Toptancı	10	Demirci	6			K. Temiz.	4
Kooperatif	6	Marangoz	5			Poliklinik	5
Zirai Al.İmlt.	5	Ayakkabı Tam.	5			İnşaat Mal.	19
		Matbaa	3				
		El.Cih.Tam.	8				
		Hızarcı	6				
		Terzi	11				
TOPLAM	124		149		101		173

Kaynak: Belediye Bina Sayım Cetvelleri ve Arazi Etütleri (2013)

Küçük ticarethaneler içerisinde yer alan günlük ihtiyaçların giderildiği işyerlerinin % 29’unu bakkallar, % 13’ ünü büfeler oluşturmaktadır. Bunu manav ve marketler takip etmektedir. Periyodik ihtiyaçları gideren işyerleri içerisinde ise % 19’

luk oranla konfeksiyonlar birinci sırada yer almaktadır. Bunu manifaturalar, parfümeriler ve eczaneler takip etmektedir. Uzun vadeli ihtiyaçların sağlandığı işyerleri içerisinde ise % 17'lik oranla beyaz eşya satan işyerleri birinci sırada yer alırken bunu mobilyacı ve kuyumcular takip etmektedir (Tablo 35).

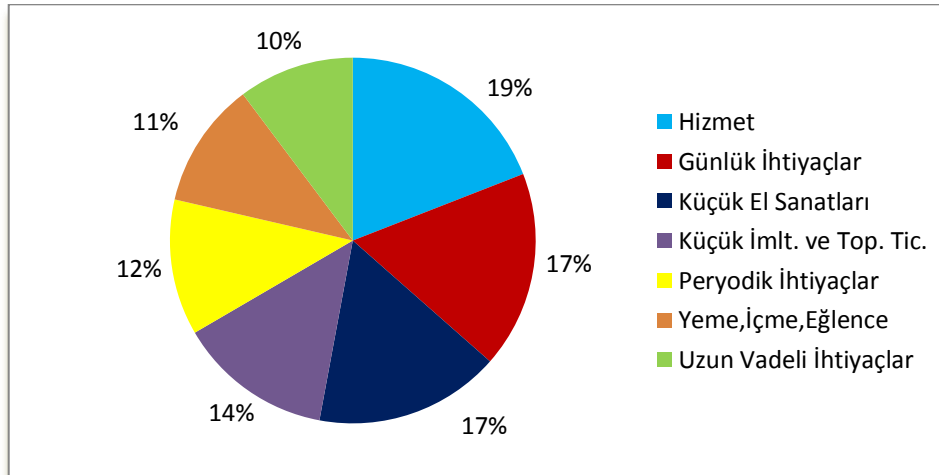
Ticarethanelerin 149 küçük el sanatları, 101'i yeme içme gibi ihtiyaçların karşılandığı işyerleri, 173'ü hizmet veren işyerleri (berber, gazete bayii, tüpçü vb.), 124'ü ise küçük imalat ve toptancıların oluşturduğu işyerleridir (Tablo 34).

Tablo 35: Osmancık'ta Ticarethane Türlerinin Oransal Bölünüşü (2013)

TİCARETHANE TÜRÜ	ADET	%
Küçük El Sanatları (Tamirci, Elektrikçi,...)	149	16,5
Günlük İhtiyaçlar (Bakal, Fırın, Kasap,...)	158	17,4
Hizmet (Berber, Tüpçü, Gazete Bayii,...)	173	19,1
Uzun Vadeli İhtiyaçlar (Kuyumcu, Ayakkabıcı,...)	93	10,3
Küçük İmalat ve Toptan Ticaret (Un Fab., Tekstil İml.,...)	124	13,6
Periyodik İhtiyaçlar (Manifatura, Camcı, Eczane,...)	109	12
Yeme, İçme, Eğlence (Pastane, Kafeterya,...)	101	11,1
TOPLAM	907	100

Kaynak: Belediye Bina Sayım Cetvelleri (2013) ve Arazi Etüdler

Genel olarak Osmancık'taki ticarethanelerin türlerine göre oransal bölünüşünde %19,1 ile hizmet veren ticarethaneler ilk sırada, bunu % 17,4 ile günlük ihtiyaçları karşılayan ticarethaneler ve % 16,5 ile küçük el sanatları takip etmektedir. Uzun vadeli ihtiyaçları karşılayan ticarethaneler ise %10,3' lük bir pay ile en az orana sahiptir Tablo 35, Grafik 33).

Grafik 32: Osmancık'ta Ticarethanelerin Türlerine Göre Oransal Bölünüşü (2013)

Hizmet veren ticarethaneler içerisinde ilk sırada yer alan en fazla işyeri sayısını berberler ve kuaförler oluşturmaktadır. Günlük ihtiyaçları karşılayan ticarethaneler içinde ise bakkallar sayıca fazla oran oluştururken küçük el sanatları içerisinde ise döşeme yapan işyerleri çoğunluk oluşturur.

Ekonomik hayatın göstergelerinden olan bankaların sayısı yıllara göre değişiklik gösterir. Önceleri dört banka hizmet verirken şimdi bu sayı altıya yükselmiştir. Osmancık'ta iş ve ticaret alanlarının daha çok merkezdeki mahallelerde yani Hıdırlık, Ulucami, Kızılırmak ve Yazı Mahallelerinde yoğunlaştığı görülür. İş yerlerinin yoğunlaştığı sokak ve caddeler ise; Çorum Caddesi, Mehmet Akif Ersoy Caddesi, Org. Ahmet Çörekçi Caddesi, Atatürk Caddesi, Sahil Yolu Sokak ve 1 No'lu Okul Sokak'tır (Harita 11).

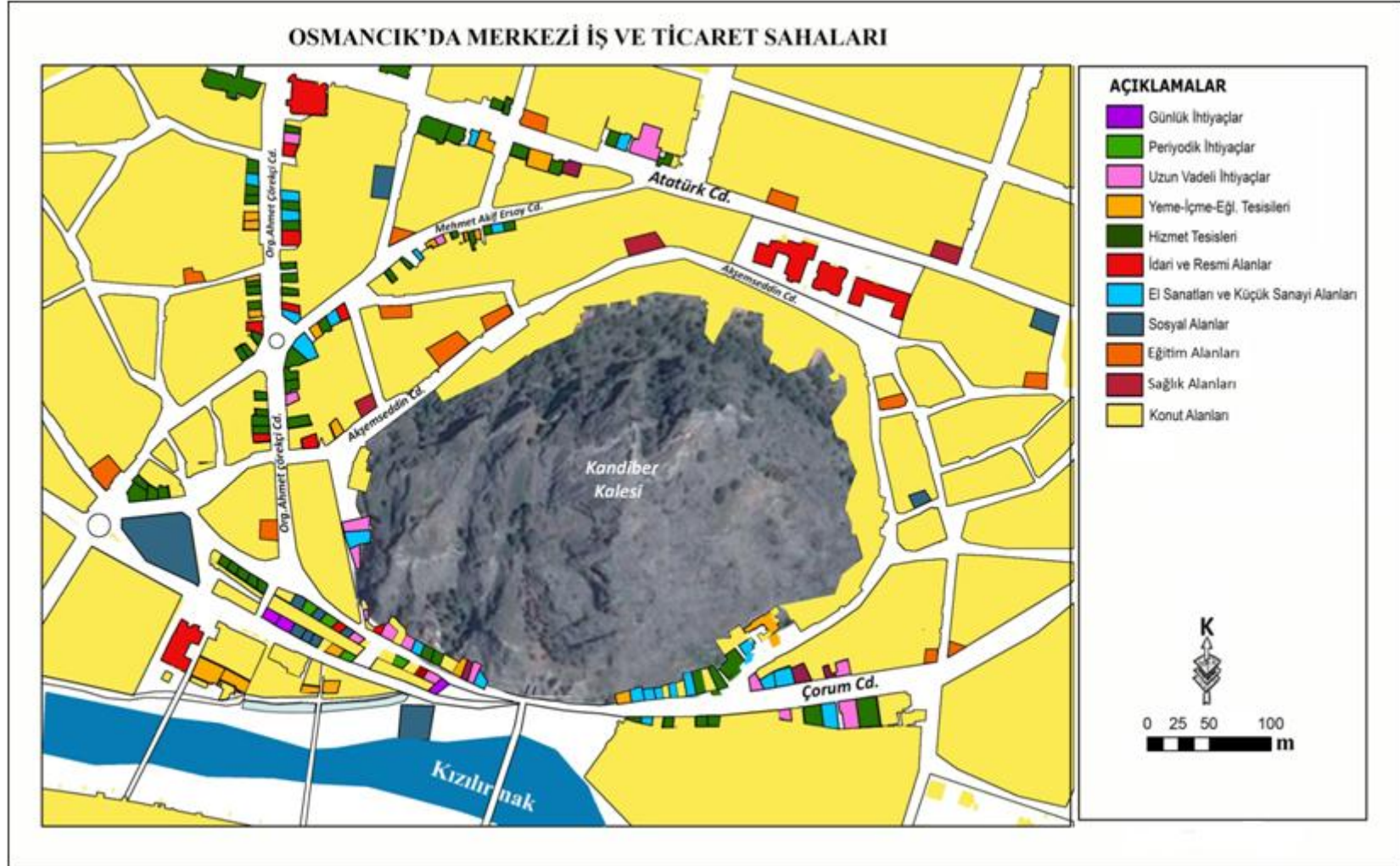
Bir yerleşmenin şehir özelliği kazanabilmesinde en önemli göstergelerden birisi de belirli gruplardaki ticarethanelerin aynı alanda toplanmasıdır. Osmancık'ın iş ve ticaret alanları haritasına bakıldığında bu görülmektedir (Harita 11).

Foto 36: Osmancık'ın İş ve Ticaret Sahalarının Yoğun Olduğu K – G Doğrultusunda Uzanan Org. Ahmet Çörekçi Caddesinden Bir Görünüm

Foto 37: En İşlek Cadde Olan Org. Ahmet Çörekçi Caddesinden Gece Görünümü

Harita 11: Osmancık'ta Merkezi İş ve Ticaret Sahaları Haritası (2014)

5.4.3. Tarım Fonksiyon Özellikleri

Osmancık'ın ekonomisinde tarımda çalışanların payı yıllara göre azalmaktadır. 1990 yılında tarımda çalışanların oranı % 17, 2000 yılında % 14 iken 2010 yılında ise % 10' a düşmüştür.

Osmancık ilçesinde tarım, sanayi ve hizmetten sonra 3. planda bir etkinliktir. Toprakların 12.333 hektarında ziraat tarımı yapılmaktadır. Tarımın önemli bir yer tutmamasının nedeni; çok emek isteyen ve az gelir getiren tarımda çalışmak yerine, halk değişik işlerde çalışmayı tercih etmektedir. Hayvancılık, ziraattan da geri bir haldedir. Tarım alanlarının büyük çoğunluğu köylerde yer almaktadır. Tarımla uğraşan nüfus azdır ve köylerde yaşar.

Foto 38: Osmancık'ta Pirinç Tarımı Yapılan Arazilerden Bir Görünüm (2014)

İlçenin ekilebilir tarım arazilerinden elde edilen tarım ürünlerinin ilçe ekonomisine katkısı bakımından ilk sırada çeltik gelmektedir. Ancak ekilen alan yıllara göre azalma göstermektedir (Tablo 27). Buğday, arpa, haşhaş, şekerpancarı, yulaf, fiğ, soğan, nohut, çavdar, fasulye, ve patates diğer ekilen ürünlerdir. 1945'li yıllardan bu yana ekimi yapılan çeltik ilçede binin üzerinde çiftçinin geçim kaynağını oluşturmaktadır. Çeltik ekiminin planlanması, düzenlenmesi, denetlenmesi ve ruhsatlandırılması işlemleri Osmancık Çeltik Komisyonu Başkanlığınca yapılmakta olup, 920 çiftçi tarafından ruhsatlı ekim yapılmaktadır.

Foto 39: Osmancık'ta Pirincin Ekimi

Foto 40: Osmancık'ta Pirincin Bakımı

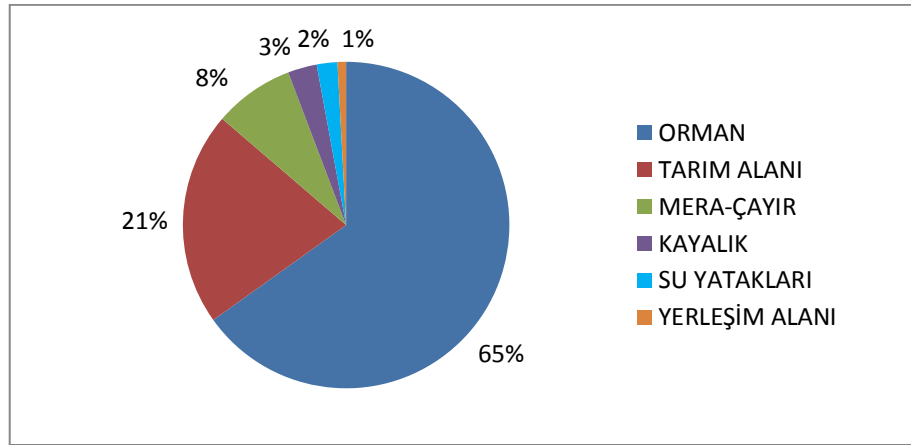
Foto 41: Osmancık'ta Beyaz Altın Olarak Adlandırılan Pirincin Hasat Edilmesi

Osmancık ilçesi genelinde en fazla payın % 65 oran (783.100 da.) ile orman arazilerine ait olduğunu görmekteyiz. Bunu % 21 oran ile tarım alanları, % 8 oran ile çayır-meralar, % 3 kayalık alanlar, % 2 su yatakları ve %1 ile yerleşim alanları takip etmektedir.

Tablo 36: Osmancık İlçesinde Genel Arazi Kullanım Durumu (2013)

ARAZİ DAĞILIMI	ALANI (da)	ORAN (%)
Tarla	136.714	54
Nadas	99.576	39
Bağ	3.600	1.4
Meyve	1.750	0.6
Sebze	6.800	2.7
Örtü Altı	16	0
İstenmeyen Arazi	6.000	2.3
TOPLAM TARIM ALANI	254.456	100
SULANABİLİR ALAN	112.658	
SULANAN ALAN	56.744	
MERA+HAZİNE ARAZİSİ	95.550	
ORMAN	783.100	
YERLEŞİM ALANI	10.200	
KAYALIK	34.620	
SU YATAKLARI	24.574	
KÜLTÜR DIŞI(a+b)	44.820	
TOPLAM YÜZÖLÇÜM	1.202.500	

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü Verileri (2013)

Grafik 33: Osmancık İlçesinde Genel Arazi Kullanımının Oransal Bölünüşü (2013)

İlçede 3 tarım kredi, 11 adet kalkınma ve 13 adet sulama olmak üzere 27 adet kooperatif bulunmaktadır.

Osmancık'ta tarla ürünleri içerisinde en fazla ekimi yapılan ürün grubu tahıllardır. Bunu baklagiller ve yağlı tohumlar izlemektedir (Tablo 37).

Tablo 37: Osmancık İlçesinde Tarla Ürünlerinin Ekilen, Hasat Edilen Alanları ile Üretim ve Verimi (2013)

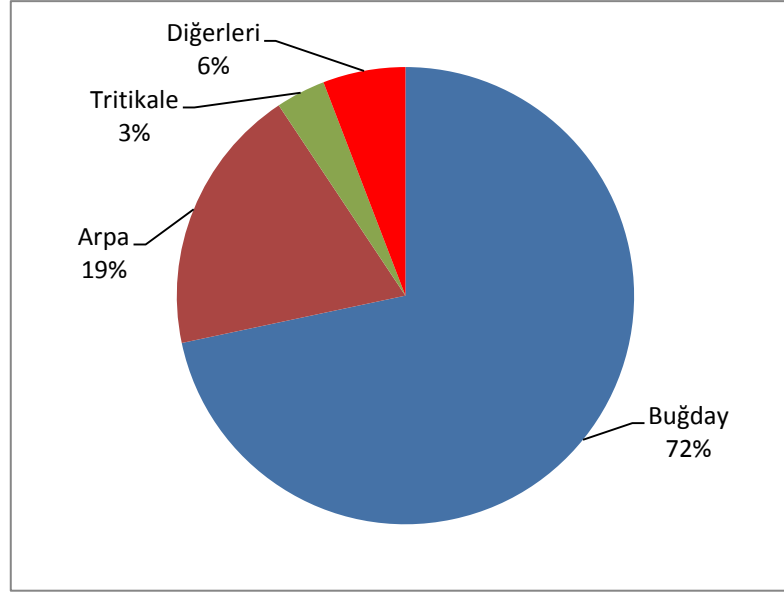
ÜRÜN ADI	EKİLİ ALAN(da)	ÜRETİM(Ton)
TAHILLAR	128.828	62.115
Buğday	78.590	30.029
Arpa	20.800	7.535
Çavdar	700	224
Yulaf	2.500	750
Çeltik	21.158	18.619
Tritikale	3.850	1.348
Mısır	1.230	3.610
BAKLAGİLLER	1.050	152
Nohut	250	28
Fasulye	650	107
Mercimek	150	17
YAĞLI TOHURLAR	2.308	92
Haşhaş	2.308	92
YUMRU BİTKİLER	1.720	5.160
Patates	950	2.850
Soğan	770	2.310
YEM BİTKİLERİ	2.470	3.434
Fiğ	1.970	934
Yonca	500	2.500
ENDÜSTRİ	690	3.859
Şekerpancarı	690	3.859
OSMANCIK İLÇESİ	137.066	74.812

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü Verileri (2013)

Tablo 38: Osmancık İlçesinde Kuru Tarım Alanlarının Ürünlere Göre Bölünüşü(2013)

ÜRÜN ADI	EKİM ALANI(da)	%	ÜRETİM (Ton)
Buğday	78.590	70,6	30.029
Arpa	20.800	18,5	7.535
Çavdar	700	1	224
Yulaf	2.500	2	750
Tritikale	3850	3,5	1.348
Fasulye	650	1	107
Nohut	250	0,2	28
Y.Mercimek	150	0,1	17
Mısır	1.230	1,1	3610
Fiğ	1.970	2	934
TOPLAM	110.690	100	44582

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü Verileri (2013)

Grafik 34: Osmancık İlçesinde Kuru Tarım Alanlarının Ürün Gruplarına Göre Oransal Bölünüşü (2013)

Tarım alanlarının büyük çoğunluğu köylerde yer almaktadır. Tarımla uğraşan nüfus azdır ve köylerde yaşar.

Tablo 39: Osmancık İlçesinde Sebze Tarım Alanlarının Ürün Gruplarına Göre Bölünüşü (2013)

ÜRÜN ADI	EKİM ALANI(da)	%	ÜRETİM (Ton)
Domates	1.900	28	7.450
Fasülye	1.150	17	805
Karpuz	1.130	17	4.520
İspanak	750	11	600
Kavun	740	11	1.850
Hıyar	410	6	745
Biber	205	3	281
Patlıcan	140	2	280
Lahana	125	2	225
Pırasa	85	1	102
Diğer	165	2	146
TOPLAM	6.800	10	17.004

Kaynak: Araştırma Sahası Anket Sonuçları (2013)

İlçede sebze üretimi yaygın olarak yapılmaktadır. İlçede sebze tarımından elde edilen verimde fazladır. Sebze tarımı çok fazla emek istemeyen ve getirisi olan tarım olduğu için halk tercih etmektedir.

Tablo 40: Osmancık İlçesinde Meyve Ağacı Sayısının Türlerine Göre Bölünüşü (2013)

MEYVELER	KAPLADIĞI ALAN (da)	TOPLAM MEYVE VEREN AĞAÇ SAYISI	MEYVE VERMEYEN AĞAÇ SAYISI	ÜRETİM (ton)
Armut	12	3510	195	140
Ayva	176	8210	950	246
Elma	399	37.202	9450	1.598
Kayısı	Dağınık	1.280	50	38
Kiraz	150	8.250	500	330
Şeftali	200	12.050	400	301
Vişne	Dağınık	3.200	300	96
Antep Fıstığı	Dağınık	2.500	100	13
Badem	63	4.100	300	76
Ceviz	750	36.400	12.000	1.456
Bağ	3600	0	0	2.880
Diğer	Dağınık	9.760	490	202
TOPLAM	5350	126.462	25.085	7.972

Kaynak: Çorum İl Tarım Müdürlüğü Verileri (2013)

5.4.4. Ulaşım Fonksiyon Özellikleri

Ulaşım, insanlar, kaynaklar, ulaşım, konuşulan ve yazılan söz, fikir ve bilgilerin bir yerden başka bir yere taşınmasıdır. Bu çerçevede ulaşım, bütün ulaşım (kara, demir, hava yollarını ve boru hatlarını) ve haberleşme şekillerini (telgraf, telef, televizyon, uydu iletimimi ve bilgisayar bağlantıları) kapsamaktadır (Whyne-Hammond, 1985: 134). Ulaşım faaliyetleri ile şehir yerleşmeleri arasındaki ilişkiler çeşitli ve de önemlidir (Tümertekin, 1987: 53).

Şehirlerin kuruluş nedenlerinden biri de ulaşımıdır. Zaten Cooley, 1894 yılında yazmış olduğu “The Theory of Transportation” adlı eserinde, modern şehirlerin ortaya çıkışında, ön plânda ulaşım kolaylıklarının rol oynadığını ileri sürmüş ve şehirlerin nehir ağızlarında, ovalarda, yolların birbiriyle kesiştiği noktalarda veya bu gibi gidiş geliş elverişli yerlerde kurulduğunu belirtmiştir (Yörükân, 1968: 45).

Şehirlerin ortaya çıkışı kadar gelişimi de ulaşım faaliyetleri ile yakından ilgilidir. Şehirler kendi kendine yeterli olmayan dışa bağımlı yerleşmelerdir. Bu hizmetler şehir dışına ne kadar uzaklara yayılır ise şehirler de o ölçüde önem kazanacaklardır. Şehirlerin sunduğu bu hizmetlerin çevreye yayılması ise ancak uygun ulaşım ağı ile mümkün olacaktır (Karaboran, 1989: 81-118).

Osmancık İstanbul, Erzurum ve devamı İran'a kadar uzanan tarihi İpek Yolu'nun üzerindedir. Bu nedenle bu önemli stratejik konumu nedeniyle tarihte sürekli istilalara maruz kalmıştır. Ayrıca Karadeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesini batıya bağlayan yol olan D-100 üzerinde yer almaktadır.

Foto 42: D-100 Karayolunun Doğu Girişinden Bir Görünüm (2014)

Foto 43: D-100 Karayolunun Doğu Girişinden Bir Görünüm (2014)

İlçe, İstanbul' u Samsun ve Trabzon' a bağlayan E-80 karayolu yapılncaya kadar küçük bir Anadolu kasabası olarak kalmıştır . 1991 yılında yolun bitirilmesi ile birlikte ticaret canlanmış, nüfus artmıştır. Çorum'u Osmancık'a bağlayan, ulaşımın çok zor olduğu ve kazaların fazlaca görüldüğü kırk dilim geçidi iyileştirilerek 2011 yılında tekrar hizmete açılmıştır. Buna bağlı olarak da ulaşımın kolay olması, diğer merkezlere olan ana yolların buradan geçmesi nüfusun bu alanlarda yoğunlaşmasına sebep olmuştur.

Foto 44: E-80 Karayolunun Yenilenmeden Önceki Görünümü

Foto 45: E -80 Karayolunun Yenilenmiş Görünümü (2014)

Bir bölgenin bir yörenin ve bir yerleşmenin ekonomik olarak gelişmesi yoğun ulaşım ağlarıyla çevreye bağlanması ve açılması ile yakından ilgilidir. Herhangi bir ekonomik birimin uzak veya yakın çevresi ile olan ilişkisi ulaşım sektörüyle gerçekleşebilmekte ve böylece karşılıklı etkileşim ortaya çıkabilmektedir. Osmancık şehri ulaşım açısından oldukça elverişli bir konuma sahiptir. Eski dönemlerden bu yana doğuya uzanan ticaret yolları için geçiş yeri olma özelliği tanımaktadır. Osmancık'ta, ilçelere ve il merkezlerine ulaşım rahatlıkla sağlanmaktadır.

Foto 46: Osmancık'tan Geçen Karayollarının Görünümü

Tablo 41: Osmancık'ın Çevre Yerleşim Merkezlerine Uzaklıkları (2015)

Yerleşim Merkezleri	Uzaklık(km)
Çorum	59
Amasya	110
Kastamonu	140
Çankırı	161
Samsun	169
Sinop	187
Ankara	296

Kaynak: Çorum Karayolları

Çevre ilçelere ve köylere ulaşım düzenli olarak her gün sağlanmaktadır. Osmancık'ta demiryolu ağı bulunmamaktadır.

İlçede PTT Merkez Müdürlüğü Çarşı merkezinde hizmet vermektedir. İlçenin genelinde haberleşme sistemi iyi düzeydedir. Haberleşme 7200 hat kapasiteli dijital santraller ve cep telefonu şebekeleri ile sağlanmaktadır. İnternet cep telefonu kullanımı kesintisiz olarak sağlanmaktadır. Telefon olmayan mahalle ve köy bulunmamaktadır. İlçede Özel TV yayınlarının bir kısmı çanak antenler yardımıyla izlenmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Osmancık, Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nde yer alır. İdari olarak Çorum iline bağlı bir ilçedir. Osmancık, kuzey ve kuzeydoğuda Samsun, doğuda Amasya, güneyde Çorum merkez ilçesi, güneybatıda İskilip, kuzeybatıda Kargı ilçeleri ile çevrilidir. Karadeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi'ni batıya bağlayan yol olan D-100 üzerinde bulunan Osmancık, İç Anadolu Bölgesi ile Samsun-İstanbul yollarının kavşak noktasıdır. Osmancık ilçesinin yüzölçümü 1116 km²'dir. Çorum iline 59 km uzaklıkta bulunan Osmancık'ın deniz seviyesinden yüksekliği 420 metredir.

Osmancık tarih boyunca sürekli istilalara uğrayarak el değiştirmiştir. Verimli araziler, su, geçiş güzergâhında yer alması bu durumda etkili olmuştur.

Osmancık'ın 1927'de 4.132 olan şehir nüfusu 2014 yılında 27.879 'a çıkmıştır. Osmancık'taki bu nüfus büyümesindeki temel faktör başta ulaşım fonksiyonu olmak üzere bunu ticaret, yönetim, kültür, sağlık ve turizm etkili olmuştur. Bu özellikler Osmancık'a bir hizmet şehri kimliği kazandırmıştır.

Osmancık, 2014 nüfus verilerine göre nüfus miktarı bakımından Merkez ilçe ve Sungurlu'dan sonra 3. sırada yer almaktadır. Yüzölçümü bakımından ise 5.sıradadır.

Osmancık'ta nüfusun gelişim seyrinde günümüze doğru bir yavaşlama söz konusudur. Son zamanlarda sosyal ve ekonomik hayatta yaşanan sıkıntılar Osmancık'ın fiziksel ve beşeri gelişimini engellemekte ve ilçenin gelişimini yavaşlatmaktadır.

Şehrin ulaşım potansiyelinin çeşitli olması, ulaşılabilirlik açısından diğer yerleşmelerle bağını güçlendirmektedir. Özellikle Çorum-Osmancık ulaşılabilirliğinin kolay ve kısa olması, insanların şehir hayatından kopmadan diğer şehre geçmelerini sağlamakta ve bu geçişin şehir hayatının bir devamı olduğunun hissedilmesine zemin hazırlamaktadır. Bu açıdan Osmancık, şehir kültürü açısından tamamlayıcı özelliklerle doludur.

Osmancık son yıllarda gelişip büyümüş ve bir şehir fonksiyonu kazanmıştır. Hakim ekonomik fonksiyon hizmet (% 55) olup bunu sanayi (% 35) ve tarım (% 10) takip etmektedir. Osmancık ilçesinde toprakların 12.333 hektarında ziraat tarımı yapılmaktadır. Arazinin verimli olması ve su sıkıntısının yaşanmamasına rağmen ziraat

alanlarının önemli bir yer tutmamasının nedeni; ziraatın üçüncü sırada bir öneme sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü çok emek isteyen ve az gelir getiren tarımda çalışmak yerine halk değişik işlerde çalışmayı tercih etmektedir. İlçenin ekilebilir tarım arazilerinden elde edilen tarım ürünlerinin ilçe ekonomisine katkısı bakımından ilk sırada çeltik gelmektedir. Osmancık pirinciyle tanınan bir yerleşme olmasına rağmen pirinç için ayrılan tarım alanı her geçen gün azalmaktadır.

Osmancık şehri il merkezine yakınlığı, tarihi önemi, sahip olduğu tarihi eserleri ve konumu itibariyle çeşitli şehir fonksiyonlarını bünyesinde barındırmaktadır. Sahip olduğu fonksiyonlar itibariyle karma şehirler kategorisine girmektedir.

Osmancık'ta sanayi yeni yeni gelişmektedir. Var olan sanayi toprak sanayi ve tarımsal ürünlere dayalı fabrikalardan oluşmaktadır. Son yıllarda bunlara tekstil fabrikaları ile süt ve süt ürünleri fabrikaları da eklenmiştir. Bunlar Osmancık'ın sanayisini canlı tutmakta ve iş imkanı sağlamaktadır.

Osmancık şehrinin gelişimine katkı sağlaması ve ileride bazı sorunların büyümeden çözülebilmesi için birtakım tavsiye niteliğinde önerilerimiz olacaktır:

Ekonomik açıdan şehir halkının en önemli sorunu olan istihdam sorununu ortadan kaldıracak yeni yatırım kolları bulunmalıdır. Yatırım yapılmaması istihdam alanlarını kısıtlamaktadır. Bu bakımdan devlet, özel teşebbüsleri teşvik edici önlemler almalıdır. Örneğin; yatırım ve üretim aşamalarındaki vergi oranlarını düşürmelidir.

Osmancık, pirinciyle tanınan bir yerleşmedir. Osmancık ilçesinde çeltik tarımı Kızılırmak çevresinde yoğunluk kazanmıştır. Ancak çeltik tarımı için ayrılan tarım alanı her geçen gün azalmaktadır. Çünkü tarım Osmancık halkı için çok emek isteyen, ekim ve bakım aşamalarında maddi imkan gerektiren, zahmetli ve parasal değeri olmayan bir iş olarak görülmektedir. Pirinç tarımı çeşitli teşviklerle desteklenmelidir. Böylece şehir halkı için beyaz altın olarak nitelendirilen pirincin önemi tüm dünyaya duyurulmalıdır.

Tarım alanları dışında arsa üretilmesi tarım alanlarının korunmasına yardımcı olacaktır.

Osmancık şehrinde daha çok ahır (besi) hayvancılığı yapılmaktadır. Hayvan pazarının varlığı sadece Osmancık'ta değil çevre ilçelerdeki hayvancılığı da olumlu etkilemektedir. Bu nedenle hayvancılık teşvik edilmelidir.

Osmancık il merkezine yakın olması sebebiyle sağlık fonksiyonu istenilen düzeyde gelişmemiştir. İlçede Özel Müteşebbisler tarafından hastanenin açılmamış

olması inceleme alanındaki yaşayan nüfus sağlık ihtiyaçları için Çorum il merkezine gitmesine neden olmaktadır.

Osmancık'ta şehir içi fonksiyon alanlarının dağılışı büyük ölçüde plansızdır. Bu fonksiyon alanlarının düzensizliği ve yerleşmelerdeki düzensizlik şehir topraklarının plansız ve dikkatsiz bir şekilde kullanılmış olduğunu gözler önüne sermektedir. Yeni yerleşme alanlarının düzensizliği ilçe çevresindeki verimli tarım alanlarının yerleşmeye açılmasına neden olmaktadır. Şehrin kullanım alanlarının düzensiz dağılması altyapı sorununu arttırmaktadır.

Kaymakamlık binası ve adliye binası, gibi halkın işlerinin yoğun olduğu binaların daha modern bir şekilde, şehrin güney kesimlerindeki arazilere taşınması yönetim fonksiyonunu güçlendirecektir.

Osmancık tarıma dayalı sanayi kuruluşlarına ihtiyaç duymaktadır (bisküvi, makarna, pirinç unu gibi.). Organize sanayi ve büyük sanayi için sürdürülen faaliyetler hızlanmalı ve bir an önce bu çalışmalar sonlandırılmalıdır.

Osmancık vadi üzerinde kurulan bir yerleşme olması sebebiyle bu durum alansal gelişimini kısıtlamaktadır. Böylelikle dikey gelişim ön plana çıkmaktadır. Osmancık'ın hem depremsellik bakımından riskli bir alanda olması hem de zeminin alüvyal dolgu olması gerçeğinden hareketle özellikle konut yapımında sağlamlık ön plana çıkmalı, bu noktada denetimler yoğunlaştırılmalı, mevcut konutların olası bir depremde ne kadar dayanabilecekleri kontrol edilmeli ve riskli konutların sağlamlaştırma çalışmalarına mutlaka hız verilmelidir.

Kızılırmak'ın Osmancık'ta geçmesi nedeniyle yağışın fazla olduğu mayıs ayında Kızılırmak'ın su seviyesinde artışlara bağlı olarak taşkınlar yaşanmakta, bunun sonucunda tarlalarda ve bahçelerde hasara neden olmaktadır. Bu nedenle setler yapılarak gereken önlemler alınmalıdır.

Osmancık'ta yaz döneminde çeltik sulama kanallarındaki sulardan kaynaklanan sivrisinek problemi yaşanmaktadır. Bu nedenle bu mücadele için gereken tedbirler alınmalı ve larvasit uygulaması aksatılmadan yapılmalıdır.

Osmancık köklü bir tarihe sahip olmasına rağmen tarihi eserlerini koruyamamıştır. Yıllardır süren tarihi eser tahribatı şehrin tarihi ve turistik değerlerinin azalmasına neden olmuştur. Başta şehrin kalesi olmak üzere çok sayıda tarihi eser, gerek yol açma ve genişletme, gerekse diğer nedenlerle tahribata uğramıştır. Bundan dolayı şehrin sahip olduğu tarihi eserlerin daha iyi korunması gerekmektedir. Bu

anlamda, şehrin tarihi dokusu içinde yer alan ve geleneksel Osmancık evlerinin yaygın olduğu alanlar tamamen koruma altına alınmalıdır. Geleneksel evlerin yıkılarak yerlerine yeni binaların yapılmasına yerel yönetimlerin ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın alacağı tedbirlerle engel olunması gerekmektedir. Tarihi eserlerin restorasyonu da bu çalışmalar içinde önemli bir yer tutmaktadır.

Osmancık'ın var olan şehrsel kimliğini daha da geliştirebilmesi için bir üniversiteye ihtiyaç duymaktadır. Bu, hem şehir ekonomisine hem de Osmancık şehrinin sosyo-kültürel gelişimine büyük katkı yapacaktır. Tarihi boyunca sadece çevresinde bulunan illerle değil, bölgeyi de aşan ölçülerde birçok idari ve ticari etkileri olan Osmancık şehri sosyal ve ekonomik açıdan şehirleşme ve şehirlileşme sürecinin zirvesine vardığında, Türkiye ekonomisine daha fazla katkıları olacaktır.

İnsanların eğlenme ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, kültür düzeylerini arttırmak adına bir tane olan tiyatro salonu artırılmalı, modern bir sinema salonu yapılmalı ve bir kültür sitesi oluşturulmalıdır.

Osmancık'ta düzenlenen şenlikler ve geleneksel festivaller ara verilmeden her yıl yapılmalıdır.

Osmancık'a gelen turistlerin dinlenme ve konaklama ihtiyaçlarının karşılanacağı modern tesisler yoktur. Var olan tesisler iyileştirilmeli, yeni modern bir dinlenme tesisi yapılmalıdır.

Kentsel dönüşüm yolunda şehirdeki bakımsız, çirkin görünümlü evlerin yıkılarak yerlerine daha güvenli ve modern konutların yapılması gerekmektedir.

Denizbank ve Kurşunoğlu Yapı işbirliği ile Kızılırmak sahiline inşa edilecek olan ikiz kulelerin yapım hızlandırılmalıdır. Bu modern kuleler Osmancık'ın çehresi değişecektir.

Osmancık tanıtımı iyi yapıldığı takdirde hak ettiği yere ulaşacaktır....

BİBLİYOGRAFYA

- AKDEMİR, İ.O. , 2004, Gölbaşı ilçesinin (Adıyaman) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enst. Coğ. Ana Bilim Dalı (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ.
- AKKAYAN, T. , 1979, Göç ve Değişme, İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay., No: 2573, İstanbul.
- AKURGAL, E. , 1987, “Hatti Uygarlığı”, Remzi Oğuz Arık Armağanı, A.Ü. D.T.C.F. Yay. , No:360, s.1-15, Ankara.
- AVCI, S. , 1993, “Türkiye’de Şehir ve Şehirli Nüfusunun Dağılışı”, Türk Coğrafya Dergisi s.28, s.249-269, İstanbul.
- AVCI, S. , 2003, “Gelişimi Ve Sorunları Açısından Türkiye’de Şehirleşme” Sırrı Erinç Sempozyumu Genişletilmiş Bildiri Özetleri, İstanbul.
- BAKIRCI, M., 2012, “Adıyaman’da İmalat Sanayinin Gelişimi ve Yapısı”, Türk Coğrafya Dergisi, Türk Coğrafya Kurumu Yayını, sf.45-58, İstanbul.
- BAŞARAN, Ö. ,1974, “Tarihi ile Osmaniye”, Gül Yayınevi. , S.3, Ankara.
- BOOKCHIN, M. , 1999, Kentsiz Kentleşme, Ayrıntı Yay. , İstanbul
- BOYRAZ, Z. , 1996, “Hekimhan’ın Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyonları”, F.Ü. Sos. Bil. Der. Cilt:8, S:1, s. 63-87, Elazığ.
- ÇORUM İL YILLIĞI, 1973, ÇORUM.
- ÇAĞLAYAN, H. , 1996, “Akçadağ’ın Kuruluşu Gelişmesi ve Bugünkü Fonksiyonel Özellikleri”, F.Ü. Sos. Bil. Der. Cilt:8, S:1, s. 87-125, Elazığ.
- ÇAĞLIYAN, A. , 2002, Baskil İlçesi (Elazığ) Coğrafyası (Basılmamış Doktora Tezi), Fırat Ü. , Sos. Bil. Enst. , Elazığ.
- ÇELEBİ E. ,(Z.Danışman Çevirisi) Seyyahatname III , 1970, s.178, İstanbul.
- DENKER, T.B. , 1970, “Silivri’de Gelişen Şehirsel Fonksiyonlar Hakkında”, İ.Ü. Çöğ. Ense. Der. S:17, s.93-103, İstanbul.
- DENKER, T.B. , 1976, Şehir İçi Arazi Kullanışı, İ.Ü. Ede. Fak. Yay. No:2054, Çöğ. Ense. Yay. No:83, İstanbul.
- DOĞANAY, H. , 1997, Türkiye Beşeri Coğrafyası, MEB Yay. , Ankara.
- DOĞANAY, H. , 1999, Türkiye Ekonomik Coğrafyası, Çizgi Kitapevi Yay., Ankara.
- DURMUŞ, E. , 2009, Ergani İlçesi’nin Coğrafyası, Fırat Üniv. , Sosyal Bilimler Enst. Coğ. Anabilim Dalı (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ.

- ELİBÜYÜK, M. , 1990, “‘Türkiyr’nin Tarihi Coğrafyası Bakımından Önemli Bir Kaynak , Mufasssal Defterler’’ ,AKUTYK, Coğrafya Araştırmaları , C. 1, S.2, s:11-42, Ankara.
- EMİROĞLU, M. , 1962 “Şehirlerimiz ve Başlıca Özellikler” İller ve Belediyeler Dergisi, s.155-159, Ankara.
- EROL, O. , 1993, ‘ Türkiye’nin Doğal Yöre ve Çevreleri’ Ege Ü. Edeb. Fak. Ege Coğ. Der. S:7, s:13-42, İzmir.
- GÖNEY, S. , 1984, Şehir Coğrafyası 1, İ. Ü. , Coğ. Enst. Yay. No:91, İstanbul.
- GÜNGÖRDÜ, E. , 2002, “Türkiye’de Nüfus Hareketleri ve Şehirleşme” Kastamonu Eğitim Dergisi, c.10, s.2, s.409-414
- İLTER F. , 1988, Atatürk Kült. Dil ve Tar.Yük. Kur. Belleten Derg. C. LII s.203 S.535-569 Ankara
- KARABAĞ, S. , ŞAHİN, S. , 2009, Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Gazi Kitapevi, Ankara.
- KARABORAN, H. H. , 1984, “Türkiye’de mevkii Adları Üzerine Bir Araştırma”, Türk Yer adları Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Kültür ve turizm bakanlığı yay. , s.97-148, Ankara
- KARABORAN, H. H. , 1989, “Şehir Coğrafyası ve Şehirsel Fonksiyonlar”, F. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, c.3, s.1, s.81-118, Elazığ.
- KARAKAŞ, E. , 1996, “Merkezi Fonksiyonlar Açısından Ağın, Arapkir ve Kemaliye İlçeleri”, F.Ü. Sos. Bil. Ense. Coğrafya Anabilim Dalı (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ.
- LOUIS, H. , 1947, “İç Anadolu ve Coğrafi Hudutları” Türk Çöğ. Der. Cilt: 1, s.51-87, Ankara.
- ÖNGÖR, S. , 1961, “1950-1955 Devresinde Türkiye’de İç Göçler”, Türk Coğ. Dergisi, s.21, s.3-74, İstanbul.
- ÖZÇAĞLAR, A. , 1988, “Türkiye’deki Tarım Alanlarının Coğrafi Dağılışının Doğal Çevreyle İlişkisi”, Ank. Ü. D.T.C.F. Coğ. Arşt. Dergisi s.11, s.131,150. Ankara
- ÖZÇAĞLAR, A. , 1996, “Türkiye’deki İdari Coğrafya Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl, Belde Kavramları Üzerine Düşünceler”, A.Ü.D.T.C.F. , Coğ. Arş. Dergisi, s.12, s.7-21, Ankara.

- ÖZGÜR, M. , 1998, Türkiye Nüfusu, GMC, Basın-Yay., Ankara.
- ÖZGÜR, M. , 2010, Yerleşme Coğrafyası Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğ. Fak. Coğ. Bölümü Ders Notları, Ankara.
- SERGÜN, Ü. , 1977, “Türkiye’de Nüfus Artışı ve Sorunları” İ. Ü. Coğ. Enst. Dergisi, s.20-21, s.211-222, İstanbul.
- SEZAL, İ. , 1997, “Göçler ve Şehirleşmeyen Şehirler”, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Toplum ve Göç, DİE Yay. No:2046, s.147-51
- TANDOĞAN, A. , 1989, Türkiye’de 1975-1980 Döneminde İller Arası Göçler, KTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Yay. No: 5, Trabzon.
- TANOĞLU, A. , 1969, Nüfus ve Yerleşme, İ. Ü. Coğ. Enst. Yay, No: 45, İstanbul.
- TUNÇDİLEK, N. , 1986, Türkiye’de Yerleşmelerin Evrimi, İ. Ü. Yay No: 3367, Deniz Bil. Ve Coğ. Enst. Yay No:4, İstanbul.
- TUNÇEL, H. , 1995, Develi İlçesinin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası, (Basılmamış Dokt. Tezi), Ank. Ü. , Sos. Bil. Enst., Ankara.
- TÜMERTEKİN, E. , 1994, Beşeri Coğrafya’ ya Giriş, İ. Ü., Yay. No:3819, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. , ÖZGÜÇ, N., 1998, Beşeri Coğrafya İnsan, Kültür, Mekan, Çantay Kitapevi, İstanbul.
- YİĞİT, A. , 1994, Sivrice Maden Yöresinin Mevzii Coğrafyası, F. Ü. , Sosyal Bilimler Enst. Coğ. Ana Bilim Dalı (Basılmamış Doktora Tezi) Elazığ.
- YİĞİT, A. , KARAKAŞ, E. , 1995, “Sivrice’nin Kuruluş, Gelişmesi ve Fonksiyonları”, I. Hazar Gölü ve Çevresi Sempozyumu, Sivrice Kaymakamlığı Yay. , No:20, s.167-182, ELAZIĞ.
- YÜCEL, T. , 1960, “Türkiye’de Şehirleşme Hareketleri ve Şehirler”, İ.Ü. , Türk Coğ. Der. S:3-4, İSTANBUL.
- YÜCEL, T. , 1988, “Türkiye’de Kır Yerleşme Tipleri”, Türk Kültürü Dergisi, Yaşar Önen’e Armağan sayısı, C. XXVI, S. 1, s: 61-69, Ankara.
- YÖRÜKÂN, A. 1968, “Şehir Sosyolojisinin Teorik Temelleri, İm. İs. Bak. Mesk. Genel Müd. Sos. Arş. Dair, Ankara.
- YÜCEŞAHİN, M. , ÖZGÜR, E. M. , 2008, “Türkiye Kentlerinin Kentleşme Düzeylerinin Demografik, Ekonomik ve Sosyal Değişkenlerle Belirlenmesi”, Coğrafi Bilimler Dergisi c., s.2, s.115-141.
- W. F. Ainswarth, A.G.E., S.97.

WHEELER, J.O. MULLER, P.O. 1986. Economic Geography (Second Edition), John Wiley & Sons, New York.

WYHNNE-HAMMOND, C. 1985. Element of Human Geography, Bell & Hyman, London.

HARİTA, RAPOR, BÜLTEN VE YILLIKLAR

1: 25 000 Ölçekli Topografya Haritası

Osmancık İlçe Kaymakamlığı Brifing Raporları

Şehir İçi İmar Planı

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

İNTERNET SAYFALARI

<http://www.tuik.gov.tr>. Genel Nüfus Sayımı Verileri, A.D.N.K.S.(Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) (22.01.2015 tarihli erişim)

<http://www.osmancik.gov.tr>.(25.01.2015 tarihli erişim)

<http://www.osmancik.meb.gov.tr>.(21.02.2015 tarihli erişim)

EKLER

Ek 1. Orjinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	SUZAN KANCA
Öğrenci Numarası	042202109
Enstitü Anabilim Dalı	COĞRAFYA
Programı	TÜRKİYE COĞRAFYASI
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Yrd. Doç. Dr. AYŞE GAGLIYAN
Tez Başlığı (Türkçe)	Osmancık 'ın (ÇORUM) Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası (Eski Adı: Osmancık (Çorum) Şehir Coğrafyası)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam133 sayfalık kısmına ilişkin, 01/04/2015 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 9.. 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin Yüksek Lisans tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Ayşe GAGLIYAN

Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Prof. Dr. Saadettin TONBUL

Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

F.Ü.LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

Madde 41- Lisansüstü tezleri ile birlikte teslim edilmesi gereken belgeler şunlardır:

- a) Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ve ilgili makale şartını sağladığına dair belgeleri ile birlikte enstitüye teslim edilir.
- b) İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZGEÇMİŞ

1978 tarihinde Çorum'un Sungurlu ilçesinde doğdum. İlköğrenimimi Ankara Ulubatlı Hasan İlköğretim Okulu'nda, ortaöğrenimimi Çorum-Sungurlu Ortaokulu'nda, tamamladıktan sonra lise eğitimimi Çorum-Sungurlu Sağlık Meslek Lisesi'nde yaptım. Yüksek öğrenimimi 2001 yılında Elazığ Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünde tamamladım. 2004 yılında Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde öğretmenliğe başladım. 2012 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Türkiye Coğrafyası Dalı'nda Tezli Yüksek Lisans Eğitimime başladım. 2015 yılı itibariyle Tezli Yüksek Lisans Eğitimimi tamamladım. Şuanda evli ve 2 çocuk annesiyim.

Hazırladığım bu Yüksek Lisans Tezi'nin kullanacak arkadaşlara faydalı olmasını diliyorum.